

Innkalling av Utval for næringutvikling og drift

Møtedato: 10.03.2021
Møtestad: Teams
Møtetid: 12:00 - 18:00

Eventuelle forfall må meldast til <https://www.alver.kommune.no/innhald/politikk-og-hoyringar/politikk/melde-forfall-til-politiske-mote/>

Varamedlemmer møter berre etter nærare avtale.

Sakliste

Saknr	Tittel
028/21	Godkjenning av innkalling og sakliste
029/21	Godkjenning av møteprotokoll
030/21	Rullering av planstrategi 2020 - 2023 Alver kommune
031/21	Medlemskap Klimapartner Vestland
032/21	Samarbeidsavtale Invest in Bergen og Etablerersenteret
033/21	Høringsuttale regional plan for innovasjon og næringsutvikling
034/21	Meldingar og orienteringar i Utval for næringsutvikling og drift 10.03.2021

3. mars 2021

Stian Lavik
møteleiar

Arthur Kleiveland
møtesekretær

Arkiv: <arkivID><jpID>
JournalpostID:
Sakshandsamar:
Dato: 03.03.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
028/21	Utval for næringutvikling og drift	10.03.2021

Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Arkiv: <arkivID><jplD>
JournalpostID:
Sakshandsamar:
Dato: 03.03.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
029/21	Utval for næringutvikling og drift	10.03.2021

Godkjenning av møteprotokoll I ND 3. februar 2021

Møteprotokollen vert godkjent.

Vedlegg i sak:

03.03.2021 Møteprotokoll ND 3_februar 2021

1520340

Møteprotokoll for Utval for næringutvikling og drift

Møtedato: 03.02.2021
Møtestad: Teams
Møtetid: 11:00 - 15:35

Det var opplæring i elektronisk avstemming i starten av møtet.

Frammøtte medlemmer	Parti	Rolle
Stian Lavik	KRF	Utvalsleiar
Mabel Johansen	H	Nestleiar
Liv Hopland van der Kooij	SP	Medlem
Tormod Skurtveit	AP	Medlem
Øyvind Bratshaug	H	Medlem
Yngve Walaker	UAVH	Medlem
Maya Riise	MDG	Medlem

Følgjande frå administrasjonen møtte:

Kommunalsjef Hogne Haugsdal, kommunalsjef Anny Bastesen, leiar Plan og analyse Kristin Nåmdal, leiar drift og vedlikehald Kjetil Spurkeland, samfunnsplanleggar Plan og analyse Line T. Waage, rådgjevar Plan og analyse Marte Hagen Eiksrud, leiar eigedomsforvaltning Line Merete Valle, møtesekretær Arthur Kleiveland

Dagleg leiar Baste Tveito i Nordhordland næringslag og Rune Eikeland i CG Labs orienterte under Meldingar og orienteringar.

Sakliste

Saknr	Tittel
023/21	Godkjenning av innkalling og sakliste
024/21	Godkjenning av møteprotokoll 06.01.2021
025/21	Rammer og føringar for handsaming av søknader til næringsfond 2021
026/21	Utval for næringsutvikling og drift si rolle i prosjektet "Innovativ datafangst og analyse"
027/21	Meldingar og orienteringar i ND 03.02.2021

023/21: Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Utval for næringutvikling og drift 03.02.2021:

Behandling:

Utvalet godkjende samrøystes innkalling og saksliste.

ND- 023/21 Vedtak:

Innkalling og saksliste vert godkjent.

024/21: Godkjenning av møteprotokoll 06.01.2021

Møteprotokollen vert godkjent.

Utval for næringutvikling og drift 03.02.2021:

Behandling:

Utvalet vedtok samrøystes møteprotokoll for møte 06.01.2021.

ND- 024/21 Vedtak:

Møteprotokollen vert godkjent.

025/21: Rammer og føringar for handsaming av søknader til næringsfond 2021

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Rammer og føringar for handsaming av søknader til næringsfond 2021 blir vedtatt slik dei ligg føre i saka.

Utval for næringutvikling og drift 03.02.2021:

Behandling:

Kommunalsjef Hogne Haugsdal og hovudprosjektleder Samfunnsutviklin Tove Hagenes orienterte i saka og svara på spørsmål.

Utvalsleiar Stian Lavik-KRF sette fram følgjande tilleggsframlegg:

Utvalet ber om at det vert ståande igjen 100 000 etter sakshandsaming ved siste handsaming

i året. Dette gjeld det ordinære næringsfondet.

Utvalet vedtok samrøystes rådmannen sitt framlegg til vedtak.
Utvalet vedtok samrøystes Stian Lavik sitt tilleggsframlegg.

ND- 025/21 Vedtak:

Rammer og føringar for handsaming av søknader til næringsfond 2021 blir vedtatt slik dei ligg føre i saka, med følgjande tillegg:
Utvalet ber om at det vert ståande igjen 100 000 etter sakshandsaming ved siste handsaming i året. Dette gjeld det ordinære næringsfondet.

026/21: Utval for næringsutvikling og drift si rolle i prosjektet "Innovativ datafangst og analyse"

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

I sak 27/20 (utval for næringsutvikling og drift) blir det gjort følgjande endringar i punkt 2 i vedtaket:

- Utval for næringsutvikling og drift vil vere referansegruppe for prosjektet på vegne av kommunen, som er pilotpartner i prosjektet. Prosjektet orienterer referansegruppa ved behov eller når utvalet ønskjer det.

Utval for næringutvikling og drift 03.02.2021:

Behandling:

Utvalet vedtok samrøystes rådmannen sitt framlegg til vedtak.

ND- 026/21 Vedtak:

I sak 27/20 (utval for næringsutvikling og drift) blir det gjort følgjande endringar i punkt 2 i vedtaket:

- Utval for næringsutvikling og drift vil vere referansegruppe for prosjektet på vegne av kommunen, som er pilotpartner i prosjektet. Prosjektet orienterer referansegruppa ved behov eller når utvalet ønskjer det.

027/21: Meldingar og orienteringar i ND 03.02.2021

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Meldingar og orienteringar vert tekne til orientering.

Utval for næringutvikling og drift 03.02.2021:

Behandling:

- Dagleg leiar Baste Tveito i Nordhordland næringslag orienterte om prospekt/søknad for Mongstad som lokalisering for batterianlegg.
Han orienterte også om konsekvensar/status for næringslivet i Alver/Nordhordland under koronapandemien.

- Leiar Kristin Nåmdal orienterte om Interkommunal plan for sjøområda i Nordhordland og om utkast til planprogram.

- Leiar drift og vedlikehald Kjetil Spurkeland i Alver kommune og Rune Eikeland i CG Labs gav ei statusoppdatering om droneprosjektet og presenterte ei rekkje aktuelle bruksområde.

- Samfunnsplanleggar Plan og analyse Line T. Waage og rådgjevar Plan og analyse Marte Hagen Eriksrud orienterte om kommuneplanen - samfunnsdelen - politisk prosess og strategi.

- Kommunalsjef Hogne Haugsdal orienterte om framdrift for arbeidet med Strategisk næringsplan (temaplan).

- Leiar eigedomsforvaltning Line Merete Valle orienterte om status for prosessen vedk. alternative plasseringar i reinseanlegg i Kvassneset.

Ho gav også løypemelding for pågåande prosjekt med fokus på ekstraordinære vedlikehaldsprosjekt med statlege tilskotsmidlar.

Valle orienterte vidare om mogleg samkjøring av banedekke kunstgras i Knarvik og på Ostereidet.

- Kommunalsjef Anny Bastesen orienterte om status på byggesakshandsaming i Alver, med fokus på saksmengde, kapasitet og bemanning.

Utvalsleiar Stian Lavik (KRF) sette fram følgjande endringsframlegg:

Utvalet takkar for det gode arbeidet som er gjort med søknad om etablering av batterifabrikk på Mongstad, både frå ordførar og administrasjon i Alver og Austrheim, og andre aktører som har vore med i dette. Dette har potensiale til å bli ei av dei viktigaste sakene for Alver framover, både med tanke på næringsutvikling og arbeidsplassar.

Utvalet vil peika på viktigheita av at næringa og næringsaktørene blir godt involvert i prosessen med Interkommunal plan for sjøområda i Nordhordland - både med tanke på endelig plan og med tanke på mellombels løysingar undervegs, og ber om at dette blir tatt med i planprogrammet. Havbruksnæringa har vist både vilje og evne til å bidra til å utvikla næring til å vera berekraftig framover.

Utvalet ber også om jamnlege orienteringar om denne saka framover.

Utval for næringsutvikling og drift er glad for at droneprosjektet allereie ser ut til å gje gode gevinstar, og peikar på viktigheita av slik innovasjon og samarbeid med næringslivet i kommunen. Utvalet vil oppmoda til at kommunen er på utkikk etter tilsvarende prosjekt, samarbeid, og innovasjonar framover.

Utvalet er glad for at kommunen har tatt tak i situasjonen kring byggesakshandsaming. Enn vil be om at dette framleis har eit høgt fokus, og at ein sikrar midlertidig arbeidskraft på kort sikt, og lyser ut det som trengs av stillingar på lang sikt.

Utval for næringsutvikling og drift takkar elles for gode orienteringar.

Endringsframlegget frå utvalsleiar Stian Lavik vart sett opp mot rådmannen sitt framlegg til vedtak.

Utvalet vedtok samrøystes Lavik sitt endringsframlegg.

ND- 027/21 Vedtak:

Utvalet takkar for det gode arbeidet som er gjort med søknad om etablering av batterifabrikk på Mongstad, både frå ordførar og administrasjon i Alver og Austrheim, og andre aktører som har vore med i dette. Dette har potensiale til å bli ei av dei viktigaste sakene for Alver framover, både med tanke på næringsutvikling og arbeidsplassar.

Utvalet vil peika på viktigheita av at næringa og næringsaktørene blir godt involvert i

prosessen med Interkommunal plan for sjøområda i Nordhordland - både med tanke på endelig plan og med tanke på mellombels løysingar undervegs, og ber om at dette blir tatt med i planprogrammet. Havbruksnæringa har vist både vilje og evne til å bidra til å utvikla næring til å vera berekraftig framover.

Utvalet ber også om jamnlege orienteringar om denne saka framover.

Utval for næringsutvikling og drift er glad for at droneprosjektet allereie ser ut til å gje gode gevinstar, og peikar på viktigheita av slik innovasjon og samarbeid med næringslivet i kommunen. Utvalet vil oppmoda til at kommunen er på utkikk etter tilsvarande prosjekt, samarbeid, og innovasjonar framover.

Utvalet er glad for at kommunen har tatt tak i situasjonen kring byggesakshandsaming. Enn vil be om at dette framleis har eit høgt fokus, og at ein sikrar midlertidig arbeidskraft på kort sikt, og lyser ut det som trengs av stillingar på lang sikt.

Utval for næringsutvikling og drift takkar elles for gode orienteringar.

Arkiv: <arkivID><jplID> FE-140, TI-&37
JournalpostID:
Sakshandsamar:
Dato: 25.02.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
010/21	Råd for menneske med nedsett funksjonsevne	08.03.2021
	Alver formannskap	
045/21	Utval for areal, plan og miljø	10.03.2021
010/21	Utval for helse og omsorg	09.03.2021
011/21	Utval for oppvekst, kunnskap og kultur	09.03.2021
	Alver kommunestyre	
012/21	Eldreråd	08.03.2021
030/21	Utval for næringutvikling og drift	10.03.2021

Rullering av planstrategi 2020 - 2023 Alver kommune

Rådmannen sitt framlegg til vedtak

Alver kommunestyre godkjenner framlegg til endringer i planstrategi 2020 -2023 for Alver kommune.

Politisk handsaming

Saka skal til uttale, eldreråd, råd for menneske med nedsett funksjonsevne, utval for areal, plan og miljø, utval for oppvekst, kunnskap og kultur, utval for helse og omsorg

Saka skal til innstilling i formannskap

Saka skal avgjerast i kommunestyret

Bakgrunn

Kommunal planstrategi er eit verktøy for politisk prioritering av planinnsatsen, for å sikre ei ressurseffektiv og målretta planlegging.

Planstrategien skal drøfte utviklingstrekk i kommunen. Drøftinga er grunnlag for å ta stilling til planbehovet i kommunestyreperioden. Planstrategien tek stilling til kva samfunnsutfordringar som skal møtes av nye, eller revidering av eksisterande planar. Den tek ikkje stilling til innhaldet i planane.

Saksopplysninger:

Alver kommunestyre vedtok planstrategi for Alver i sak 28/20.

Ein ny kommune har behov for planer som gode styringsverktøy for å bidra til berekraftig samfunnsutvikling, strategisk, politisk styring og medverknad.

Framlegget til planstrategi for Alver kommune og vurdering av planbehovet er basert på:

· Intensjonsavtalen

- Status og erfaringar med kommunal planstrategi i dei tre kommunane
- Fokus på plan oppgåver som er vesentlege å ha på plass i ein tidleg fase i ny kommune
- Nasjonale og regionale rammer for planlegging og ynskje om meir effektiv planlegging
- Mogelegheit og utfordringsdokumentet.

Det lagt vekt på følgjande områder for prioritering av planar:

1. Kommuneplan for Alver kommune.
2. Tydeleggjering av funksjon og rolle til dei definerte sentra i Alver kommune (Regionsenter, kommunesenter, lokal- og nærsenter)
3. Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – utviklingsaksen Frekhaug – Knarvik - Alversund
4. Tydeleggjere rolla som samfunnsutviklar og utvikling av framtidsretta tenester.

Rådmann si vurdering:

Den vedtekne planstrategien er omfattande. Det er naturleg det er mange planer og strategiar som må på plass i ein ny kommune, slik at vi har gode styringsverktøy.

Det er behov for ein gjennomgang av planstrategien etter eit år som Alver kommune. Pandemien gjorde at nokre planer er blitt forsinka i prosessen. Til dømes er kommunedelplan for helse og omsorg(KDP) og oppvekst er planprosessar som har teke lenge tid. Desse store tenesteområda var særleg råka av ekstra arbeid knytt til Korona-situasjonen.

Vi har hatt ein grundig felles medverknadsprosess knytt til samfunnsdel, kommunedelplan for helse og omsorg, strategi for sykkel og Nær og lokalsenter studie. Medverknadsarbeidet har vore annleis og krevjande med omsyn til Korona pandemien. Den har og kravd ekstra ressursar. Rådmann erfarer at vi på tross av det har fått til gode medverknadsprosesser som og skal nyttast i anna samfunnsplanlegging.

I planstrategien er det framlegg om mange temaplanar og strategiar. I rulleringa av planstrategi tilrår rådmann at fleire av temaplanane ikkje vert vist i planstrategien som eigne temaplaner eller strategiar.

I prosessen med samfunnsdelen og kommunedelplanane ser vi at fleire av desse tema bør integrerast i desse planane. Nokre av tema vil også vere kunnskapsgrunnlag for kommuneplanen sin arealdel. Vi ønsker å jobbe etter den raude tråden i planlegginga. Samfunnsdelen og kommunedelplanen tar opp i seg sektorovergripande problemstillingar knytt til klima, beredskap, samfunnsikkerhet og tema som å ta heile kommunen i bruk. I denne modellen vil samfunnsdelen vise kva tema vi må ha fokus på for å oppnå måla. Dette skal igjen inn som ein del av handlings og økonomiplanen.

Den raude tråden i planlegging illustrert under.

Alver vil bruke det digitale verktøyet Framsikt i planlegging. Dette vil gjere oss til å lettare sjå samanheng frå overordna planlegging til tiltak i økonomiplan.

Planoppgåver i planstrategien

1)Kommuneplan for Alver

Samfunnsdelen har ei viktig rolle som verktøy for planlegging for ei berekraftig samfunnsutvikling, strategisk styring, politisk styring og medverknad.

Arbeidet med samfunnsdelen er i gang. Planen skal vedtakast hausten 2021.

Arealdelen (KPA)

Gjeldande arealdelar vil i realiteten bli kommunedelplanar i den nye kommunen. Planen vil gjelde for det same arealet som før. Den vil være rettsleg bindande og styrearealdisponeringa på same måte som før samanslåinga. Men planane vil ikkje vere samordna.

Det er eit mål i planstrategien at ny arealdel vert prioritert.

Kommuneplanen sin arealdel for Alver blir eit omfattande arbeid. Rådmann vurderer det slik at det er behov for ein brei gjennomgang på kva kunnskapsgrunnlag vi har behov for i arealplanprosessen. Vi har starta arbeidet med å få oversikt på kva tema og ressursbruk som må på plass for ein god kommuneplanprosess.

Kunnskapsgrunnlag (lista er ikkje uttømmende)

- Oversikt over arealresevere i gjeldande planer
- Kjerneområde landbruk
- Naturmangfald
- Kulturmiljø og kulturminne
- Kartlegging av friluftslivsområder
- Strandsone
- LNF- spreidd næring og busetnad
- Behov for offentleg areal
- Samfunnsikkerhet og beredskap
- Strategiar og mulighetstudier
- Kunnskapsgrunnlag knytt til interkommunal plan for sjøareal

Dette er eit omfattande arbeid som krev tverrfagleg ressursar. Når eit solid kunnskapsgrunnlag er på plass tidleg i prosessen, vil det kunne gje eit meir presist og konkret planprogram, og ein meir effektiv planprosess til

vedtak av KPA.

Rådmann tilrår med bakgrunn i dette at planprogram og formelt varsel om planoppstart vert lagt fram til politisk behandling for høyring og ettersyn i januar 2022.

Det er ein lang prosess å arbeide med ein ny KPA, framdrift er og styrt også av høyringar og merknader frå lokal medverknad og statleg og regionalt nivå. Målet er å få vedteke ein ny arealdel for Alver i perioden i tråd med planstrategien.

2) Tydeleggjing av funksjon og rolle til dei definerte sentra i Alver kommune

I Intensjonsavtalen for Alver kommune blei det vedteken ein senterstruktur for den nye kommunen.

Administrasjonen er i slutfasen av arbeidet med mulighetstudie for lokal og nærsenter. Denne er klar vår 2021. Den vil vere eit kunnskapsgrunnlag for samfunn og arealdelen og ved vurdering av behov for reguleringsplanar. Tema er ei overordna analyse på lokal sentra i Alver. Dette kunnskapsgrunnlaget vil gjere oss i stand til å peike på nokre moglegheiter og utfordringar i sentra , for at dei skal vere eit godt tilbod til innbyggjarane og bidra til ei god heilskapleg utvikling i Alver.

3) Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – aksen Frekhaug – Knarvik – Alversund.

Det skal våren 2021 starta opp ei moglegheitsstudie for aksen Frekhaug- Knarvik- Alversund.

4) Tydeleggjere rolla som samfunnsutviklar og utvikling av framtidsretta tenester.

Det er kommuneplanen sin samfunnsdel som skal seie noko om korleis kommunen skal utvikle seg som samfunn og organisasjon.

I intensjonsavtalen er det lagt særleg vekt på at Alver skal vere ein heilskapleg samfunnsutviklar og ein samla nærings, arbeids- og utdanningskommune. Den nye kommunen skal møte framtida sine utfordringar i tenestetilbodet, og tenestetilbodet skal vere der brukarane bur.

I planstrategien er det difor prioritert å gjennomføre planar som skal sikre at kommunen jobbar heilskapleg med samfunns- og næringsutvikling, i tillegg til planar som definerer ambisjonane på dei store tenesteområda innan helse, sosial og omsorg og oppvekst.

Arbeidet med kommunedelplanane for helse og omsorg og oppvekst er i gang. Planprogram for begge planane er vedteke. Målet er at planane skal vedtakast februar 2022.

Det er utarbeida ein felles medverknadstrategi for samfunnsdelen og kommunedelplanane

Planstrategi status og rådmann sitt framlegg til endringar er omtala i tabell under

1. Kommuneplanen sin samfunns- og arealdel					
Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Samfunnsdelen med overordna arealstrategi	I prosess	V-2020	H-2021	I tråd med vedteke planstrategi	
Arealplan (KPA)	Arbeid med kunnskapsgrunnlag og planlegging av	V-2022	H-2023	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Justert framdrift. Rådmann tilrår å bruke tid på kunnskapsgrunnlag i

	prosess er starta				2021, for å få eit tydleg planprogram ved varsel om oppstart

2. Kommunedelplan (KDP)

Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Kommunedelplan for oppvekst	I prosess. Planprogram er vedtatt. Felles medverknad med samfunnsdel	V-2020	V-2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Justert framdrift. Overordna mål og strategier vil bli ein del av samfunnsplan.
Kommunedelplan for helse og omsorg	I prosess. Planprogram er vedtatt. Felles medverknad med samfunnsdel	V-2020	V-2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Justert framdrift. Overordna mål og strategiar vil bli ein del av samfunnsplan.
Kommunedelplan for kultur, idrett og friluftsliv	Ikkje starta	V-2021	H-2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Rådmann tilrår å utarbeide ein felles KDP for kultur, idrett og friluftsliv, med handlingsplaner for temaområda

3. Temaplaner

Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Kulturminneplan	Ikkje starta	V-2021	V-2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Kartlegging kulturmiljø blir eit viktig kunnskapsgrunnlag for KPA.
Kulturplan	Overordna mål og strategiar for kultur er ein del av arbeidet med samfunnsdelen.			Går ut som eigen plan i planstrategi	Kulturplan vert ein del av KDP- kultur, idrett og friluftsliv. Tilrår å ta strategiar for idrett- og friluftsliv samen med kultur i ein felles kommunedelplan. For heilskap i eit område som har mykje felles.
Plan for beredskap og samfunnstryggleik	Arbeidet er ikkje starta. Overordna mål og strategiar for beredskap og samfunnstryggleik er ein del av arbeidet med samfunnsdelen			Går ut som eigen plan i planstrategi	Tilrår ikkje eigen plan for beredskap og samfunnstryggleik. Tema er ein del av all samfunnsplanlegging. Tema vil ha ein sentral rolle i kunnskapsgrunnlag til arealdel og vil vere viktig i

					arealplanlegging i kommunen.
Temaplan for vatn og avlaup	Ikkje starta	V-2022	2022/23	Blir gjennomført vedteke planstrategi	
Temaplan kommunale vegar	Ikkje starta	V-2022	2022/23	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Tilrår at temaplan for trafikktryggleik vert ein fellesplan med temaplan for kommunale vegar.
Temaplan vedlikehald for kommunal bygningsmasse	Ikkje starta. Kunnskapsgrunnlag er utarbeida	V-2021	2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	
Akvakulturplan	Ikkje starta			Går ut som eigen plan i planstrategi	Tilrår ikkje eigen plan på dette tema. Akvakultur er ein del av vurderingane i det pågåande arbeidet med interkommunalplan for sjøareal i Nordhordland.
Klima- og miljøplan	Overordna mål og strategiar for klima og miljø er ein del av arbeidet med samfunnsdelen			Går ut som eigen plan i planstrategi	Tilrår ikkje eigen temaplan. Klima og miljø er sektorovergripande og styrer planarbeidet til Alver mellom anna gjennom bruk av berekraftsmål i samfunnsdel og temaplaner. Tema er ein sentral del av kunnskapsgrunlaget til KPA, Kartlegging av naturmangfold, Strategi for grøn mobiltet, Temaplan for friluftslivets ferdelsårer, Strategisk næringsplan.
Strategisk næringsplan	Ikkje starta. Overordna mål og strategiar for næringsplan er ein del av arbeidet med samfunnsdelen	V-2021	2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	
Alkoholpolitisk plan for Alver	Ny plan er utarbeida			Gjennomført	
Ruspolitisk plan	Ikkje starta			Går ut av planstrategi	Ruspolitikk blir ein del av KDP Helse og omsorg og oppvekst. Tema vil bli grundig omtala i KDP helse og

					omsorg med strategiar knytt til tema.
Smittevernplan	Ny plan er utarbeida			Gjennomført	
Trafikk tryggleiksplan	Ikkje starta	V-2022		Gjennomførast, med endra form	Rådmann tilrår å slå saman trafikk tryggleiksplan med temaplan for kommunale vegar. Tema er vevd i kvarandre og det vil gje eit betre styringsverktøy
Bustadsosial handlingsplan	Arbeidet er ikkje starta. Overordna mål og strategiar for bustadsosial handlingsplan er ein del av arbeidet med samfunnsdelen	H-2022	2023	Blir gjennomført med vedteke planstrategi	Mål og strategiar knytt til bustadpolitikk vil vere ein del av KDP Helse og omsorg. Eigen plan vert starta etter KDP er vedteke.
Plan for å styrke fastlegetenestene i Alver kommune	Ikkje starta	H-2021	2021	Blir gjennomført med vedteke planstrategi	
Veteranplan (Forsvaret)	Ikkje starta	V-2023	2023	Blir gjennomført med vedteke planstrategi	
Temaplan friluftlivets ferdelsårer	Ikkje starta	V-2021	V-2022	Blir gjennomført med vedteke planstrategi	Det er eit nasjonalt mål at kommunen har slik plan og det arbeidet er finansiert av tilskotsmidlar. Denne planen blir eit viktig kunnskapsgrunnlag til KPA og KDP kultur, idrett og friluftliv. Vil og ta opp i seg tema som er relatert til miljø.

4.Strategi og mulighetstudie

Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Digitaliseringsstrategi				Går ut av planstrategi	Dette tema vil vere ein sentral del av det interkommunale arbeidet mht digitalisering som pågår.
Overordna strategi for tema i Miljøløftet	Ikkje starta	V-2021	V-2022	Blir ein del av revidert planstrategi	utarbeide ein strategidokument som beskriv mål, strategiar og prinsipp

					for korleis kommunen skal prioritere midlane i Miljøløftet Kommunen kan nytte lokale belønningsmidlar til å utarbeide planen.
Strategi for eigerskap i Alver	Ferdig			Gjennomført med vedteke planstrategi	
Strategi – ta heile kommunen i bruk	Ikkje starta. Tema er nå ein del av arbeidet med samfunndel og areal strategiar			Går ut av planstrategi	Tema er ein del av arbeidet med samfunnsdelen og ein del av arealstrategiane. Mulighetstudie for lokal og nærsenter tek og i seg desse problemstillingane. Tema vil og bli ein sentral del av arbeidet med arealdelen.
Strategi – ta heile kommunen i bruk næring	Ikkje starta. Tema er nå ein del av arbeidet med samfunnsdel og arealstrategiar			Går ut av planstrategi	Tema er ein del av arbeidet med samfunnsdelen og arealstrategiane og arealdelen. Tema er og ein sentral del av strategisk næringsplan.
Strategi for grønn mobilitet. Gå og sykkle i Alver	I prosess. Sykkelstrategi ferdig april. Gå-strategi i 2022.	2020	2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	Kunnskapsgrunnlag for mellomanna prosjekt i Miljøløftet og KPA. Kunnskapsgrunnlag for kommuneplan, KDP kultur, idrett og friluftsliv
Mulighetstudie Frekhaug-Alversund-Knarvik	Ikkje starta Kunnskapsgrunnlag for kommuneplan.	H-2021	V-2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	
Mulighetstudie for lokal og nærsenter	I prosess Kunnskapsgrunnlag for kommuneplan.	V-2020	V-2021	Gjennomført i tråd med planstrategi	
Mulighetsstudie Meland ungdomskule	Ikkje starta	V-2021	H-2021	Gjennomført i tråd med planstrategi	
Mulighetstudie Alversund skule	I prosess	2020	V-2021	Gjennomført i tråd med planstrategi	
5.Reguleringsplanar knytt til overordna infrastruktur					
Planer	Status feb.2021	Oppsta	Avslut	Rådmann tilråding	Grunngjeving

		rt	t		
Regulering Ny Alversund bru	Regulering av Alversund bru	V-2021	2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	
Regulering av gang og sykkelveg. Hagelsund bru	Forprosjekt avslutta			Gjennomføring krev samarbeid/prosesstyring med SVV	Forprosjektet viser at det er mogleg å etablere påhengt gang-sykkelveg på brua. Må regulerast. Samarbeid med SVV som må planlegge prosjektet.
Kommunedelplan Sambandet vest	Planprogram har vore på høyring			Går ut av planstrategi	Det er fremja politisk sak om at planarbeidet i tråd med merknader til planprogrammet vert avslutta
Kommunedelplan E39	Planprogram vedteke, planarbeid i prosess		V-2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	

6. Områdereguleringsplaner

Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Områderegulering Midtmarka og Rotemyra	Planarbeidet er avslutta			Går ut av planstrategi	Arealvurderingar knytt til vidare utvikling av Flatøy vil vere ein del av arbeidet med KPA Alver
Områderegulering Langelands-skogen/Frekhaug nord	I prosess	2018	2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	Framdrift er og styrt av høyringar og merknader frå lokal medverknad, statleg og regionalt nivå.
Områderegulering Ostereidet	I siste fase før endelig vedtak		2021	Gjennomført i tråd med planstrategi	Framdrift er og styrt av høyringar og merknader frå lokal medverknad, statleg og regionalt nivå.
Områderegulering Knarvik	ikkje starta	H-2021	2023		Det er behov for nye vurderingar knytt til tema i områdeplan for Knarvik. Kjem tilbake til ein detaljert omtale av plantema ved oppstart
Områderegulering Mjåtveitstø og Dalstø	I prosess		2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	Framdrift er og styrt av høyringar og merknader frå lokal medverknad, statleg og regionalt nivå.

Vedlegg i saken:

25.02.2021	Planstrategi rådmann sin versjon etter framlegg til rullering 10.03.21	1518209
25.02.2021	Utfordringsnotat Planstrategi for Alver	1518210

ALVER
KOMMUNE

Planstrategi for Alver kommune

2020-2023

1 Innleiing

Kommunal planstrategi er eit verktøy for politisk prioritering av planinnsatsen, for å sikre ei ressurseffektiv og målretta planlegging.

Planstrategien skal vedtakast av kommunestyret seinast eit år etter at det nye kommunestyret er konstituert. I tråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementet si (KMD) tilråding har dei tre kommunane som blir Alver kommune frå 1.1.2020 vedteke å samordna planbehovet med heimel i PBL. § 9-1, før ny kommune formelt trer i kraft.

Regjeringa legg kvart fjerde år fram nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging. Dei nasjonale forventningane skal fylgjast opp i fylkeskommunen og kommunane sitt arbeid med planstrategi og planer, og vert lagt til grunn for statlege myndigheter si medverknad i planlegginga. Regjeringa har bestemt at FN sine 17 berekraftsmål, som Norge har slutta seg til, skal vere det politiske hovudsporet for å ta tak i vår tid sine største utfordringar. Det er difor viktig at berekraftmåla blir ein del av grunnlaget for samfunns- og arealplanlegginga.

2 Alver kommune

2.1 Mål og visjonar for Alver

Alver kommune skal vera ein heilskapleg samfunnsutviklar og byggja fellesskap i ein region med sterk vekst og utvikling (Intensjonsavtalen).

2.1.1 Verdier, mål og prinsipp

Følgjande er lagt til grunn i intensjonsavtalen for Alver kommune.

- Me skal byggja ein ny kommune.
- Alle kommunar er likeverdige partar.
- Me skal ha respekt for kvarandre sine tradisjonar, kulturar og sterke eigenskapar i noverande organisasjon.
- Me skal ta med oss beste praksis frå kommunane inn i den nye kommunen.
- Me skal byggja vidare på felles identitet og kultur.
- Me skal involvere innbyggjarar, tilsette og næringsliv.
- Me skal ha likeverdige tenester i heile kommunen.
- Me skal vidareføra lokal tenesteproduksjon der brukarane bur.

- Me skal ha innbyggjarrettleiing i alle rådhusa.
- Me skal digitalisera dialogen med innbyggjarane.
- Me skal leggja stor vekt på næringsutvikling og arbeidsplassutvikling

2.2 Planlegging som verktøy for heilskapleg og berekraftig utvikling

Kommunal planlegging er eit verktøy for å få ein berekraftig, brukarorientert, effektiv og resultatorientert offentlig sektor. Kommunal planlegging er og eit verktøy for å styrkje samfunnsutviklarrolla i kommunane.

I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for berekraftig utvikling. Agendaen har 17 utviklingsmål for å fremje sosial, miljømessig og økonomisk berekraft. FNs berekraftmål er verden sin felles arbeidsplan, mellom anna for å sikre sosial rettferd, god helse og stanse tap av naturmangfald og klimaendringar. Måla skal vise veg mot ei berekraftig utvikling på kort og lang sikt.

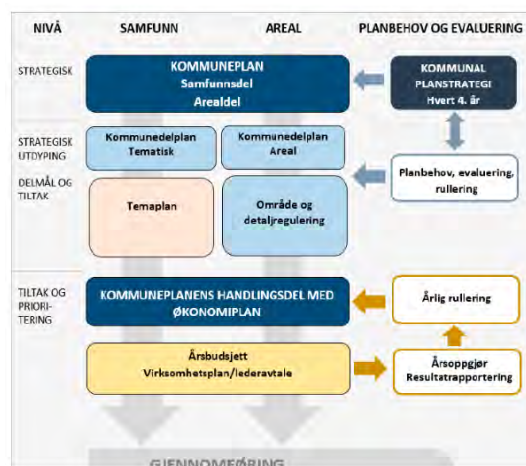
Kommunar har ein sentral rolle i å realisere berekraftmåla i Noreg. Dei er nærmast innbyggjarane, lokale bedrifter og organisasjonar. Kommunane er ansvarlege for mykje av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påverkar levkåra og utviklingsmoglegheitene til folk. I Alver har berekraftmåla vore ein del av arbeidet med utfordringsnotatet og vil vere ein del av dei overordna planane som planstrategien tilrår.

3 Plansystem og planarbeid i Alver

I Alver kommune skal planer vere eit godt styringsverktøy. Kva planer som blir prioritert vert vist i planstrategien. Planstrategien omtaler korleis plansystemet for Alver skal vere bygd opp med definisjonar av plantypar, omtale av rutinar, organisering og medverknadstrategi for planarbeid.

3.1.1 Planlegging som del av kommunen sitt styringssystem

Figuren nedanfor gjev ei oversikt over planane som inngår i kommunane sitt plan- og styringssystem:

Kommuneplanen samfunnsdel	Kommuneplanen sin samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar for kommunesamfunnet som heilskap, og som organisasjon. Samfunnsdelen gjev føringar for underordna planar i alle sektorar i kommunen.
Kommuneplanen arealdel	Kommuneplanen sin arealdel omfattar heile kommunen. Den er juridisk bindande og styrer den langsiktige arealutviklinga. Arealdelen skal sikre at arealbruken i kommunen bidreg til å bygge opp under mål og strategiar i samfunnsdelen.
Kommuneplanen sin handlingsplan	Kommuneplanen sin handlingsdel er plan for gjennomføring av kommuneplanen sin samfunnsdel, kommunedelplaner og eventuelt andre planer. Handlingsdelen skal vise kva kommunen vil prioritere dei fire neste budsjettåra for å nå kommuneplanen sine mål.
Økonomiplan	Økonomiplanen skal omfatte heile kommunens virksomhet og gje realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventa utgifter og prioriterte oppgåver. Økonomiplanen skal omfatte minst ein 4-års periode, og vert revidert kvart år.
Årsbudsjett	Årsbudsjett er ein bindande plan for kommunen sine midlar og bruk av disse i budsjettåret. Årsbudsjettet skal konkretisere økonomiplanen og gjeld heile kommunen .
Kommunedelplanar	Kommunedelplaner (KDP) kan utarbeidast for bestemte områder (areal), tema eller virksomhetsområder. Dei skal følgje opp utvalte mål i kommuneplanen sin samfunnsdel eller konkretisere arealbruken for eit avgrensa geografisk område. KDP har same juridiske status som kommuneplanen .
Temaplaner	En temaplan er kommunen sin strategiske plan om eit spesifikt tema. Temaplaner har gjerne 12-årsperspektiv, og bør reviderast kvart fjerde år.

	Temaplan skal ta utgangspunkt i hovedmål og delmål fra Kommuneplanen sin samfunnsdel, og innehalde oversikt over kva mål og strategiar temaplanen skal bidra til å nå.
Strategiar	Overordna strategi skal vise nødvendig retning, ramme og føringar for det vidare utviklingsarbeidet innan for tema eller område
Reguleringsplan	Reguleringsplan er ein arealplan for eit avgrensa område. Planen består av eit arealkart med tilhøyrande føresegn som seier noko om bruk, vern og utforming av areal og fysiske omgjevnader. Reguleringsplan kan utformast som områderegulering eller detaljregulering: Områderegulering er ein kommunal reguleringsplan som brukast der det er krav om slik plan i kommuneplanen, eller kommunen finner at det er behov for å gje meir detaljerte områdevisse avklaringar av arealbruken. Områderegulering utarbeidast som regel av kommunen. Detaljregulering er ein detaljert reguleringsplan for eit avgrensa område, og er ofte knytt til konkrete utbyggingsprosjekter. Både kommunen og private kan utarbeida detaljregulering.
Verksemdplaner	Verksemdsplaner er eit arbeidsverktøy for verksemdsleiar og tilsette. Dei er ein del av kommunen sitt styringssystem og skal med handlingsprogrammet forankre kommuneplanen sine strategiar og mål.

3.2 Organisering av planarbeid

Tenesteområde plan og analyse skal ha ansvar for å prosjektstyre og samordne fag og temaplanar. Planarbeid i Alver skal organiserast som prosjekt. Planarbeidet skal følgje ein bestillingsrutine som viser kva plantype, styringsprosess og ansvarsliner som skal gjelde for planarbeidet. Det vert utarbeida ein prosjektomtale der mandat, organisering og ressursbruk blir avklart. Det skal og avklarast korleis planane skal følgjast opp etter vedtak.

3.3 Medverknad

Samfunnsplaner betyr noko for innbyggjarane sine liv. Det skal vere rom for dialog og medverknad, og opne avgjerdsprosessar, slik skaper vi gode lokalsamfunn.

3.3.1 Strategi som skal leggjast til grunn for kommunen sitt planarbeid:

- Auka bruk av digitale verktøy i planlegginga
- I innbyggjarportalen skal for Alver skal alle planer gjerast tilgjengelig så snart dei er vedteke
- Det skal vere system for å følge planer i prosess digitalt
- Det skal leggjast tilrette for tidlig involvering i kommunen sine planprosesser
- Barn og unge sine stemmer skal ha eit særlig fokus
- Vi vil bruke Innovative og kreative medvirkningsmetoder i arbeidet med kommunen sine overordna styringsdokument og planarbeid
- Kommunen skal prøve ut ulike arenaer for samskaping i samarbeid med frivillige, organisasjoner og andre aktører

3.4 Planstatus i Radøy, Meland og Lindås

Kommuneplanen sin areal del

Når kommunar slår seg sammen vil den enkelte kommune sine arealplaner gjelde som før sammenslåinga. Gjeldande arealdeler vil i realiteten bli tre kommunedelplanar i den nye kommunen. Planen vil gjelde det samme arealet som før, den vil være rettslig bindende og styrearealdisponeringa på same måte som før sammenslåingen

- Kommuneplan for Lindås, vedteke 15.10.19.
- Kommunedelplan Knarvik - Alversund med Alverstraumen vedteke 15.10.19
- Kommuneplan for Meland temarullering, vedteke 16.10.19
- Kommuneplan for Radøy, tema rullering vedteke 20.06.19

4 Alver kommune sine utfordringsbilete

I nasjonale forventningar til lokal og regional planlegging peikar regjeringen på at vi står overfor fire store utfordringar:

- Å skape eit berekraftig velferdssamfunn
- Å skape eit økologisk berekraftig samfunn
- Å skape eit sosialt berekraftig samfunn
- Å skape eit trygt samfunn for alle

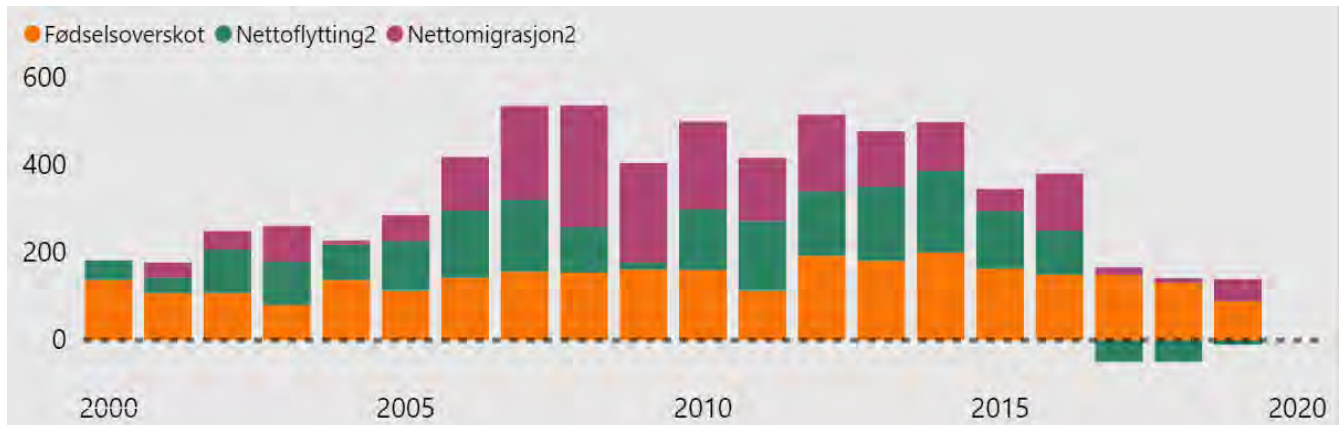

4.1 Utviklingstrekk i Alver

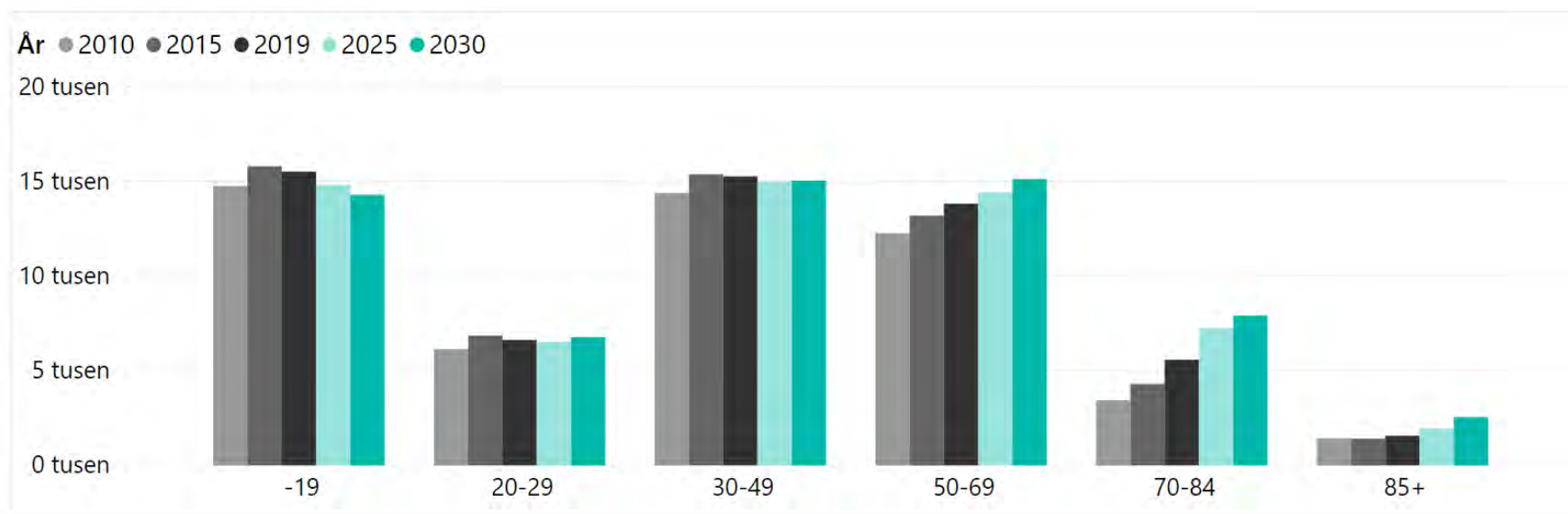
01.01.2020 er Radøy, Lindås og Meland kommunar blitt kommune. Som ein stor kommune, både geografisk og i folketal, står Alver kommune overfor nye utfordringar og moglegheiter. Det er utarbeida eit mogeligheit og utfordringsnotat som tek utgangspunkt i nasjonal og regional statistikk. Målet er å skape eit bilete av den nye kommunen, kva status er, har vore og kva utfordringar og moglegheiter ein ser framover. Ved bruk kunnskapsbasert data kan vi peike på nokre tema som vil vere med å danne grunnlag for prioritering av planoppgåver i Alver.

4.1.1 Befolkningsframskrivingar og framtidig demografi

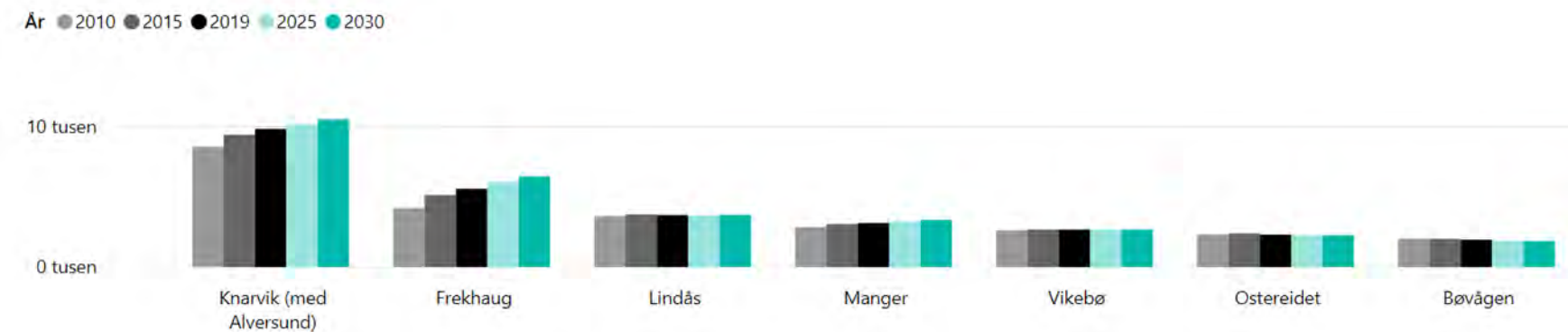
Som følge av sterk tilflytting og innvandring har Alver hatt sterk folketalsvekst dei siste tiåra. Dei siste fem åra har innvandringa og tilflyttinga til kommunen vore betydeleg svakare, og dermed har og folketalsveksten bremsa.

Prognosane for framtidig befolkningsutvikling byggjer på dei historiske trendane. Den fallande tilflyttinga og innvandringa dei siste åra er blitt reflektert i lågare forventningar til folketalsvekst i dei yngre aldersgruppene. I gjeldande folketalsprognose ligg det an til at aldersgruppene under 50 år vil få ein nokolunde stabil utvikling i åra som kjem, medan det er venta vekst i aldersgruppene over 50 år.

Med omsyn til den geografiske fordelinga internt i Alver kommune er det venta at dei sentraliserande tendensen som har vore rådande dei siste åra vil halde fram. Folketalsveksten er konsentrert i aksen Alversund-Frekhaug, medan dei andre områda av kommunen er venta meir eller mindre same folketal som i dag.

Som ein del av Bergensregionen kan ein forvente at dei sørlegaste delane av den nye kommunen vil oppleve stor tilflytting på grunn av sin nærleik til Bergen. Dette viser og befolkningsprognosane frå SSB og Hordaland fylkeskommune, som begge spår ei auke på rett i overkant av 20 % dei neste 22 åra. Dersom prognosane treff vil dette bety at dagens befolkning på 28 997 vil passere 30 000 i løpet av 2021, og nå 35 000 i løpet av 2039. Samanlikna med landet vil Alver ha ein sterk befolkningsvekst.

4.1.2 Folkehelse og levekår

Folkehelsearbeid er samfunnet si samla innsats for å oppretthalde, betre og fremje helsa i befolkninga.

Det er viktig at Alver i planlegginga motverkar og førebyggjer opphoping av levekårsutfordringar, og arbeider aktivt med tiltak for å styrkje tenester og setje i verk nærmiljøtiltak i levekårsutsette område. Gjennom planlegginga kan det leggjast gode rammer for ei betre folkehelse med meir aktivitet for alle grupper i befolkninga.

Sosial ulikheit i helse er systematiske helseforskjeller som følgjer inntekt, yrke og utdanning. Slike ulikskaper finn vi for dei fleste mål på helse, for begge kjønn og i dei fleste aldersgrupper.

Vi kan sjå på helse som endepunktet i ei årsakskjede. Grunnleggande sosiale tilhøve som utdanning og økonomi vil saman med miljøtilhøve, levevanar og helsetenester påvirke helsa. Kommunen kan setje inn tiltak for å bedre helsa og utjevne helseforskjeller på alle ledd i årsakskjeden. Nøkkelen til reduserte helseulikskaper ligg i den samla innsatsen, og ikkje i nokon få enkelttiltak. Her har Alver verkemiddel.

Når Alver kommune lager planar eller godkjenn tiltak, bør ein reflektere over:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Sikra kommunen aktivt gode vilkår for god psykisk og fysisk helse i planlegginga?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjer at ikkje alle kan gjere nytte av tiltaket eller tenesta?
- Krev tiltaket, arealet eller tenesta spesielle kunnskap eller ressursar som er ulikt fordelt i befolkninga?

Desse vurderingane må byggje på statistikk og analysar, og kunnskap om lokale tilhøve. Som eksempel kan ein leggje til grunn at barn og unge som ikkje bur nær lokalsentra i Alver, i stor grad vil vere avhengig av å bli køyrt med bil for å kunne delta på ulike sosiale arenaer. Dei som ikkje bur nær eit grøntområde/tursti vil ikkje kome seg på tur utan at nokon kan køyre dei. Men ikkje alle har bil sjølv, eller noen som kan køyre dei. Vi veit og at ungdom i Alver ynskjer fleire tilbod på fritida si. Kva skal dei halde på med om dei ikkje er med i korps eller idrettslag? Slik lokalkunnskap, kunnskap om sosial ulikskap, og tydinga av mellom anna deltaking for folkehelsa, må leggjast til grunn for avgjerder i Alver kommune. Det må ein kunne sjå igjen både i planstrategien, kommuneplanen sin samfunnsdel, og i arealdelen med formål, føresegner og omsynssoner. Det er utarbeida ein folkehelseoversikt for Alver.

4.1.3 Busettingsmønster og senterstruktur

Med areal på om lag 680 kvadratkilometer er Alver kommune blant dei større kommunane i Vestland fylke. Frå Nordhordlandsbrua til dei ytste delane av Lindåshalvøya, Radøy eller Holsnøy er det mellom tre og fire mil. Dei viktigaste samferdsleårene i kommunen er Europaveg 39 over Flatøy og vidare langs sørsida av Lindåshalvøya, og fylkesveg 57 mellom Knarvik og Mongstad.

Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksen Frekhaug-Knarvik- Alversund, som har hatt sterk vekst dei siste tiåra. Kommunen kjenneteiknast likevel av eit spreidd busettingsmønster.

Knarvik er regionsenter. Rolla til Knarvik som kommunesenter er å tilby tenester for heile kommunen. Knarvik har funksjon som lokalsenter for dei 9 500 innbyggjarane som har det som næraste senter. Av lokalsentera er det Frekhaug som har flest innbyggjarar i sitt omland. Dei 5 360 innbyggjarane som sokna til Frekhaug utgjorde 19 prosent av innbyggjartalet i Alver i 2018.

Folketettleik kring sentera er òg med å støtte opp under handel- og tenestetilbod og påverkar kva type handel eller tenester det er marknad for.

Kart som syner kvar folk bur i Alver

4.2 Berekraftig utvikling som premiss

Alver kommune ynskjer ei utvikling som imøtekjem vårt forbruk og investeringar, utan at det svekker innbyggjarane sine moglegheiter til i framtida å få dekkja sine sosiale, kulturelle, økonomiske og materielle behov. Det å vere ein kommune i vekst i ein attraktiv region, vil om det handterast på ein god måte, gje positive ringverknader. Ei utvikling med berekraft som eit prinsipp medfører at innsatsen må rettast mot fleire områder. Alversamfunnet legg til grunn at kjerna i berekraftig utvikling er å behandle økologisk, økonomisk og sosial berekraft i ein samanheng.

Sosial berekraft: Eit samfunn som gjer innbyggjarane lik tilgang til sysselsetting, kultur, eigna bustader, og gode bumiljø, utdanning, tryggleik og deltaking i lokalsamfunnet.

Økonomisk berekraft: Eit samfunn som skapar verdier og utvikling i lokalsamfunnet som over tid opprettheld eit godt velferd- og tenestetilbod.

Miljømessig berekraft: Eit samfunn som tek overordna miljøomsyn, sikrar miljø- og naturressursar mot nedbygging og forureining og bidreg til å førebygga klimaendringar.

5 Vurdering av planbehov i Alver

Vurdering av planbehovet for Alver er basert på:

- Intensjonsavtalen
- Status og erfaringar med kommunal planstrategi i dei tre kommunane
- Planstatus i dei tre kommunane med særleg fokus på planoppgåver som er vesentlege å ha på plass i ein tidlig fase i ny kommune
- Nasjonale og regionale rammer for planlegging og ynskje om meir effektiv planlegging
- Mogelighet og utfordringsdokumentet

Prioritering

- 1) Behovet for felles kommuneplan for Alver kommune
- 2) Tydeleggjering av funksjon og rolle til dei definerte sentra i Alver kommune (Regionsenter, kommunesenter, lokal- og nærsenter)
- 3) Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – utviklingsaksen Frekhaug – Knarvik - Alversund
- 4) Tydeleggjering av rolla som samfunnsutviklar og utvikling av framtidssretta tenester

5.1 Behov for felles kommuneplan for Alver

Mål for samfunnsutviklingen skal avklarast gjennom ny kommuneplan. Samfunnsdelen har ein viktig rolle som verktøy for planlegging for ei berekraftig samfunnsutvikling, strategisk styring, politisk styring og medvirkning. Skal samfunnsdelen ha ein slik rolle for kommunestyre i Alver, bør den utarbeidas uavhengig av arealdelen og vedtakast så tidlig som mulig i perioden.

Når kommunar slår seg sammen vil den enkelte kommune sine arealplaner gjelde som før sammenslåinga. Gjeldande arealdeler vil i realiteten bli tre kommunedelplanar i den nye kommunen. Planane vil ikkje vere samordna. Innbyggjarane og næringsliv i Alver treng ein føreseieleg og felles forvaltningspolitikk. Målet er difor å få vedteke ein ny arealdel for den nye kommunen så raskt det er mulig. Alver kommune er best tent med at kommunestyre i den nye kommunen ser areal i samanheng og utviklar ein arealpolitikk tilpassa dei utfordringane og muligheitene som Alver vil stå ovanfor. I det arbeidet må vi gjere ei heilskapleg vurdering av viktige tema som demografisk utvikling, mobilitet, lokalisering av nærings- og buområder og utvikling av senterstruktur.

5.1.1 Kommuneplan for Alver vert utarbeida i planperioden i to fasar:

- Samfunnsdelen med overordna arealstrategi vedtak innan 2021
- Arealdelen i tråd med ny samfunnsdel, med vedtak innan 2023

5.1.2 Andre områder med planleggingsbehov

Planstatusen viser at mange tema- og kommunedelplaner er vedtatt i dei tre kommunane, men plan oppgåver er også sett på vent for å kunne sjå dette i samanheng med ny kommune. Ny overordna politikk for samfunnsutviklinga vil bli nedfelt i ny kommuneplan. Nye strategiske planbehov utover det, er knytt til ulike samfunnsutfordringar der kommunen har behov for kunnskap eller utdjuping. Det er behov for planer på områder der det er nødvendig å få på plass ein felles politikk, forvaltning eller prioritering av tiltak, så tidlig som mulig.

6 Planstrategi for Alver 2020-2024

Slik arbeider vi med planer i Alver

Samfunnsdel for Alver

Samfunnsdelen er kommunen sitt viktigaste strategiske verktøy for å samordne samfunnsmåla for Alver.

Prosess for arbeid med samfunnsdel for Alver kommune

Hausten 2019 gjekk vi i gang med planlegging av arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel for Alver kommune. Arbeidet med samfunnsdelen blir unik i den forstand at vi skal etablere ein heilt ny kommune. Arbeidet med ny kommuneplan vil vere eit viktig verktøy for å lykkes i denne transformasjonsprosessen.

Å byggje den nye kommunen skal bety noko for utviklinga av stadsidentitet og tilhørsle, og for framtida sitt miljø og samfunn. Det må utarbeidast ein felles kommuneplan som legg føringar for korleis ønska vekst og utvikling skal skje. Det er viktig at Alver er kjent med sine framtidige utfordringar og at kommuneplanen synleggjer kva ulike behov og omsyn som skal bli vekta mot kvarandre. Det er utarbeida eit utfordringsnotat som skal danne grunnlag for å velje ut kva hovudtema vi skal fokusere på i planen.

FN's berekraftsmål skal leggstil grunn for Alvers nye kommuneplan. Berekraftsmåla vil vere ein del av kommunen sitt overordna styringsmål, og det må etablerast eit system som sikrar at berekraftsmåla blir følgt opp og at resultat blir oppnådd. Det vil vere eit godt plangrep å få på plass arealstrategi i samfunnsdelen til kommuneplanen. Dette kan gjere arealplanane betre tilpassa behova og utfordringane til samfunnet. Arealstrategien kan medverke til heilskapleg avveging mellom nasjonal, regional og kommunal arealpolitikk. Arealstrategien gjev langsiktig retning til areal- og ressursforvaltninga til kommunen.

Organisering

Arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel vil bli organisert som eit prosjekt med ei administrativ prosjektgruppe og med tilhøyrande tverrfaglege arbeidsgrupper for å sikre god fagleg

diskusjon av alle tema. Formannskapet er politisk styringsgruppe for prosessen. Det blir lagt opp til tett samarbeid mellom prosjektgruppa og politisk styringsgruppe.

Felles medverknadsstrategi for samfunnsdelen og kommunedelplanane

Kommuneplanen sin samfunnsdel er viktig for alle som bur og driv næring i Alver kommune. Før vi startar med sjølve planen, ønskjer vi å høyre kva ulike grupper i kommunen meiner om framtida si. Målet er å sikre brei og god medverknad på alle tema planane skal omhandle. I løpet av prosessen vil vi legge opp til god tid til medverknad og hente inn innspel frå tre hovudgrupper; innbyggjarar, frivillige lag og organisasjonar, næringsliv, administrasjonen og politiske råd og utval. Det vil det bli laga konkrete medverknadsopplegg til desse hovudgruppene. Målet er å motivere flest mogleg til å kome med innspel. Strategien er å seinke terskelen, ved å ta i bruk blant anna etablerte møteplassar, digitale verktøy og sosiale medier.

Form

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal vere eit kortfatta, spissa og tydelig dokument. Planen skal vere eit konsistent planverktøy som sikrar god styring gjennom handlingsplan/ økonomiplan og andre plandokument i perioden. Arealstrategiane skal gje overordna føringar for kommunen si fysiske utvikling i eit langsiktig perspektiv og leggast til grunn for revisjon av kommuneplanen sin arealdel.

6.1.1 Samfunnsanalyse/mulighetstudie i aksa Frekhaug – Knarvik- Alversund

Heilskapleg utvikling av den sørlege delen av kommunen – utviklingsaksen Frekhaug – Knarvik – Alversund. Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksa Frekhaug- Knarvik- Alversund, I dette området er det fleire nyleg vedtekne planer og omfattande planer i prosess. Her er det tilrettelagt for bustader, næring og infrastruktur. Samfunnsanalysen vil vurdere potensiale i eit overordna perspektiv, med fokus på dagens situasjon og vurdering av planane i området. Slik kan vi og ta strategiske val med omsyn til korleis vi skal utvikle gode bustadmiljø, grøn mobilitet, grønstruktur og næring. Det bør utarbeidast ei samfunnsanalyse/ mogleighetsstudie for aksa Frekhaug-Alversund- Knarvik.

6.1.2 Samfunnsanalyse og mulighetstudie for kommune, lokal- og nærsenter i Alver

I Intensjonsavtalen for Alver kommune er det vedteke ein senterstruktur for den nye kommunen. Knarvik er kommunesenteret i Alver kommune, men har også funksjon som regionsenter i regionen Nordhordland. I tillegg har Frekhaug, Manger, Ostereidet, Lindås, Vikebø og Bøvågen status som lokal og nærsenter. Sentrale problemstillinger vil vere: Kva funksjon har sentra i dag og korleis kan vi sjå på dei i samanheng. Kva finst av tilgang på fritidstilbod og offentleg og privat tenesteyting? Korleis er demografien, kva omland høyrer til lokalsentra og senteravgrensing. Kva areal er sett av til bustad og næring? Dette vil gjere oss i stand til å peike på nokre moglegheiter og utfordringar i sentra. Arbeidet med ein mulighetstudie for kommune, lokal- og nærsenter i Alver er i sluttfasen.

Alver har speidd busetnad og er stor i areal. Det er eit tema i planstrategien at Alver bør utarbeide ein strategi for å ta heile Alver i bruk. Denne strategien bør innehalde både tema knytt til næringsutvikling og utviklinga av bygdene. Desse tema vil vere ein sentral del av arbeidet med kommuneplan. Tema er teke med i planprogrammet og arealstrategiane til kommuneplanen sin samfunn.

1. Kommuneplanen sin samfunns- og arealdel					
Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Samfunnsdelen med overordna arealstrategi	I prosess	V-2020	H-2021	I tråd med vedteke planstrategi	
Arealplan (KPA)	Arbeid med kunnskapsgrunnlag og planlegging av prosess er starta	V-2022	H-2023	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Justert framdrift. Rådmann tilrår å bruke administrativ tid på kunnskapsgrunnlag i 2021, for å få eit tydleg planprogram til varsel om oppstart
2. Kommunedelplan (KDP)					
Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Kommunedelplan for oppvekst	I prosess. Planprogram er vedtatt. Felles medverknad med samfunnsdel	V-2020	V-2021	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Justert framdrift. Overordna mål og strategier vil bli ein del av samfunnsplan.
Kommunedelplan for helse og omsorg	I prosess. Planprogram er vedtatt. Felles medverknad med samfunnsdel	V-2020	V-2021	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Justert framdrift. Overordna mål og strategier vil bli ein del av samfunnsplan.
Kommunedelplan for kultur, idrett og friluftsliv	Ikkje starta	V-2021	V-2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Rådmann tilrår å utarbeide ein felles KDP for kultur, idrett og friluftsliv, med handlingsplaner for temaområda
3. Temaplaner					
Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving

Kulturminneplan	Ikkje starta	V-2021	V-2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Kartlegging kulturmiljø blir eit viktig kunnskapsgrunnlag for KPA.
Temaplan for vatn og avlaup	Ikkje starta	V-2022	2022/23	Blir gjennomført vedteke planstrategi	
Trafikk tryggleiksplan og kommunale vegar	Ikkje starta	V-2022	2022/23	Blir gjennomført vedteke planstrategi	Tilrår at temaplan for trafikktryggleik vert ein fellesplan med temaplan for kommunale vegar.
Temaplan vedlikehald for kommunal bygningsmasse	Ikkje starta. Kunnskapsgrunnlag er utarbeida	V-2021	2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	
Strategisk næringsplan	Ikkje starta. Overordna mål og strategiar for næringsplan er ein del av arbeidet med samfunnsdelen	V-2021	2022	Blir gjennomført vedteke planstrategi	
Bustadsosial handlingsplan	Arbeidet er ikkje starta. Overordna mål og strategiar for bustadsosial handlingsplan er ein del av arbeidet med samfunnsdelen	H-2022	2023	Blir gjennomført med vedteke planstrategi	Overordna mål og strategiar knytt til bustadpolitikk vil vere ein del av KDP Helse og omsorg. Eigen plan vert starta etter KDP er vedteke
Plan for å styrke fastlegetenestene i Alver kommune	ikkje starta	H-2021	2021	Blir gjennomført med vedteke planstrategi	
Veteranplan (Forsvaret)	ikkje starta	V-2023	2023	Blir gjennomført med vedteke planstrategi	

Temaplan friluftslivets ferdsselsårer	ikkje starta	V-2021	V-2022	Blir gjennomført med vedteke planstrategi	Denne planen blir eit viktig kunnskapsgrunnlag til KPA og KDP kultur, idrett og friluftsliv. Vil og ta opp i seg tema som er relatert til miljø. Det er eit nasjonalt mål at kommunen har slik plan og det er finansiert av tilskotsmidlar.
4.Strategi og mulighetstudie					
Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Overordna strategi for tema i Miljøløftet	Ikkje starta	V-2021	2021	Blir ein del av revidert planstrategi	Utarbeide eiT strategidokument som beskriv mål, strategiar og prinsipp for korleis kommunen skal prioritere midlane i Miljøløftet Kommunen kan nytte lokale belønningsmidlar til å utarbeide planen
Strategi for grønn mobilitet, Gå og sykkle i Alver	I prosess. Sykkel-strategi ferdig i april. Gå-strategi i 2021	2020	2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	Kunnskapsgrunnlag for mellomanna prosjekt i Miljøløftet og KPA. Kunnskapsgrunnlag for kommuneplan.KDP kultur,idrett og friluftsliv
Mulighetstudie Frekhaug-Alversund-Knarvik	Ikkje starta Kunnskapsgrunnlag for kommuneplan.	V-2021	V-2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	
Mulighetstudie for lokal og nærsenter	I prosess Kunnskapsgrunnlag for kommuneplan.	V-2020	V-2021	Gjennomført i tråd med planstrategi	
Mulighetstudie Meland ungdomskule	Ikkje starta	V-2021	H-2021	Gjennomført i tråd med planstrategi	

Mulighetstudie Alversund skule	I prosess	2020	V-2021	Gjennomført i tråd med planstrategi	
5.Reguleringsplanar knytt til overordna infrastruktur					
Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Regulering Ny Alversund bru	Regulering av Alversund bru	V-2021	2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	
Regulering av gang og sykkelveg. Hagelsund bru	Forprosjekt avslutta			Svv må prosjektstyre arbeidet	Forprosjektet viser at det er mulig å etablere påhengt gang-sykkelveg på brua. Må regulerast. Samarbeid med SVV
Kommunedel plan E39	Planprogram vedteke, planarbeid i prosess	V-2021	V-2022	Gjennomført i tråd med planstrategi	
6. Områdereguleringsplaner					
Planer	Status feb.2021	Oppstart	Avslutt	Rådmann tilråding	Grunngjeving
Områderegulering Langelands-skogen/Frekhaug nord	I prosess			Gjennomført i tråd med planstrategi	
Områderegulering Ostereidet	I siste fase før endelig vedtak		2021	Gjennomført i tråd med planstrategi	
Områderegulering Knarvik	ikkje starta	H-2021	2023		Det er behov for nye vurdringar knytt til tema i områdeplan for Knarvik.
Områderegulering Mjåtveitstø/Dalstø	I prossess			Gjennomført i tråd med planstrategi	

2019

ALVER KOMMUNE

Vi bygger Alver kommune

Moglegheits- og utfordringsdokument

Innhald

1. Innleiing	3
2. Definisjonar	4
Berekraftig utvikling som premiss	5
3. Befolkningsutvikling	8
3.1. Folketalsutvikling	8
3.2. Demografi	9
3.3. Befolkningsframskrivingar og framtidig demografi	10
Innvandrarar	15
4. Sosial ulikheit i helse	16
4.1. Oppvekst og utdanning	17
4.2. Hushald med låg inntekt	19
4.3. Deltaking i arbeidslivet	20
4.4. Helsevaner	21
4.5. Bustad, nærmiljø og deltaking	21
5. Region, kommune og tettstadsutvikling	22
5.1. Busetjingsmønster	22
.....	25
5.2. Flyttemønster	26
5.3. Senterstruktur	27
5.4. Handelsnæringa i Alver kommune	28
Handelsnæringas dekningsgrad	29
6. Næringsutvikling	31
6.1. Sysselsetjingsgrad/yrkesdeltaking	31
6.2. Næringsstruktur	31

Arbeidsplassutvikling	32
Nyetablerte føretak	34
7. Infrastruktur og samferdsel	35
7.1. Kommunale vegar	35
7.2. Samferdselsprosjekter	35
Nordhordlandspakken	35
KDP E39 Mellom Åsane/Vågsbotn og Nordhordlandsbrua	36
Sambandet vest	37
7.3. Vatn og avløp	38
7.4. Kommunal bygningsmasse	39
Offentlege bygningar	39
Kommunale bustader	39
7.5. Pendling	40
8. Naturmiljø, landskap og klima	41
8.1. Arealbruk	41
8.2. Omdisponering av dyrka mark	42
8.3. Bygningar i strandsona	42
9. Kommunal tenesteyting	44
9.1. Helse og omsorg	44
9.2. Grunnskule	45
9.3. Barnehagar	49
9.4. Kultur og frivilligheit	51
10. Sosial berekraft	53
11. Økonomisk berekraft	54
12. Miljømessig berekraft	55

1. Innleiing

01.01.2020 vert Radøy, Lindås og Meland kommunar til Alver kommune. Som ein stor kommune, både geografisk og i folketal, står Alver kommune til dels ovanfor andre utfordringar og moglegheiter. Dette utfordringsnotatet tek utgangspunkt i nasjonal og regional statistikk for å forsøke å skape eit bilete av den nye kommunen, kva status er, har vore og kva utfordringar og moglegheiter ein ser framover.

Dette er eit fagdokument. Vi har hatt fokus på at dette dokumentet skal vere politisk nøytralt og alle anbefalingar og prioriteringar som har verte gjort her har blitt gjort på grunnlag av statistikk og faglege vurderingar. Likevel vil det vere ulike oppfatningar av tema det er viktig å ha kunnskap om, då politikk handlar om verdiar, og kunnskap er eit verktøy for å synleggjere ulike verdimesige tilhøve.

Dette dokumentet skal primært nyttast som grunnlag for ein diskusjon kring mål, strategiar og planoppgåver som skal innarbeidast i forslag til ein kommunal planstrategi for Alver kommune. Vi har forsøkt, så langt det har vert mogleg, å gjere dei ulike kapitla uavhengig av kvarandre, slik at kvar del kan brukast til ulike deler av samfunnsplanlegginga i kommunen, og sikre at dette vert eit levande dokument. Dokumentet er tenkt å primært vere eit elektronisk dokument.

Dokumentet er bygd opp etter tema, kor det for kvart tema først kjem ei deskriptiv framstilling av dagens situasjon og forventningar om framtida, deretter ein kort diskusjon om dei sosiale, økonomiske og miljømessige implikasjonane dette har for kommunen vår. Det er denne delen som dannar grunnlaget for dei prioriteringane som blir gjort i dette dokumentet.

Dokumentet startar med å beskrive befolkninga i den nye kommunen, korleis den er samansett, korleis den har utvikla seg og forventa utvikling fram mot 2040. Etter dette seiast det noko om busetjingsmønster, tettstads- og senterutvikling og handelsnæringa i kommunen. Som eit naturleg framhald av dette kjem ei utgreiing om næringsutviklinga i Alver kommune, deretter ei oversikt over samferdselsprosjekt og infrastruktur. Etter dette følger ein del om natur, miljø og klima. Det siste temaområdet som blir diskutert i dokumentet er den kommunale tenesteytinga, og korleis vi meiner dette kan utvikle seg framover gitt den befolkninga som bur og kjem til å bu i kommunen i framtida.

2. Definisjonar

I dette dokumentet brukast ei rekke ulike fagomgrep. For å unngå misforståingar og forvirring følger derfor ei definisjonsliste som er meint som ei støtte til lesaren til korleis ulike omgrep skal forståast i dette dokumentet.

Arbeidsledige	Alle ordinære arbeidssøkarar ved NAV-kontorene ved utløpet av månaden (her november kvart år), og som har vore utan inntektsgjevande arbeid dei siste to vekene.	Låginntekt	I Noreg er det brei allmenn samstemd om å bruke eit relativt fattigdomsomgrep. I dette dokumentet er (dersom anna ikkje er spesifisert) EU-60 standarden brukt. Sjå EU-60.
Asylsøkar	Person frå anna land som søker om vern i Noreg gjennom asylinstituttet.	Overføringsflyktning	(kvoteflyktning, FN-flyktning) person som kjem til Noreg direkte frå ein flyktningleir.
EU-60	60 prosent av medianinntekt i ein gitt region (her stort sett landet), vekta i forhold til husholdninga si storleik.	Pendlar	Person som arbeider i ei anna kommune enn der dei er registrert busett.
Demografi	Forklarar befolkningars størrelse, alders- og kjønnsfordeling, geografisk fordeling, samt dei demografiske komponentane fruktbarheit, dødelegheit og migrasjon. Kår som forkclarar desse komponentane dannar også eit viktig grunnlag for demografi.	Uføretrygda	Person med eit positivt vedtak om uføretrygd frå Folketrygda i minst ein måned i løpet av året.
Flyktning	Person som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningeregister har flyktningstatus og har fått lovleg opphald i Noreg	Vedvarande låginntekt	Personar som over ein treårsperiode i gjennomsnitt definerast som medlem av ein låginntektshusholdning. Det er klar færre som hamnar i denne kategorien enn i kategorien låginntekt.
Innvandrar	Her definert som person som er født i utlandet av to utanlandsfødte foreldre og som på eit tidspunkt har innvandra til Noreg.		

Berekraftig utvikling som premiss

Alver kommune ønsker å ha ei utvikling som imøtekjem dagens forbruk og investeringar, utan at det svekkar innbyggjarane sine moglegheiter til i framtida å få dekkja sine sosiale, kulturelle, økonomiske og materielle behov. Det å vere ein kommune i vekst og sentral i ein attraktiv region vil, om det håndterast på ein god måte, gje positive ringvirkningar. Ei utvikling med berekraft som eit prinsipp medfører at innsatsen må rettast mot fleire områder. Alversamfunnet legg til grunn at kjerna i berekraftig utvikling er å behandle økologisk, økonomisk og sosial berekraft i ein samanheng.

Figur 1: FNs berekraftsmål

Sosial berekraft:

Eit samfunn som gjer innbyggjarane lik tilgang til sysselsetting, kultur, egna boligar, og gode bomiljø, utdanning, tryggleik og deltaking i lokalsamfunnet.

Økonomisk berekraft:

Eit samfunn som skapar verdiar og utvikling i lokalsamfunnet som over tid opprettheld eit godt velferds- og tenestetilbod.

Miljømessig berekraft:

Eit samfunn som tar overordna miljøomsyn, sikrar miljø- og naturressursar mot nedbygging og forureining og bidreg til å forebygga klimaendringar.

I dette dokumentet er det gjort ei oppsummering av kva utfordringar og muligheiter ein ser for seg i Alver kommune dei næraste åra. Utfordringsnotatet tar utgangspunkt i statistikk og kunnskap og skal fungere som eit kunnskapsgrunnlag i det vidare arbeidet med planstrategien og planprogrammet for samfunnsdelen av kommuneplanen.

Ein oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar for befolkinga skal ligge til grunn for arbeidet med kommuneplanar. Det betyr at lovpålagt omsyn til folkehelsa skal vere bestemmande for kommunedelplanar og arealbruken i Alver kommune.

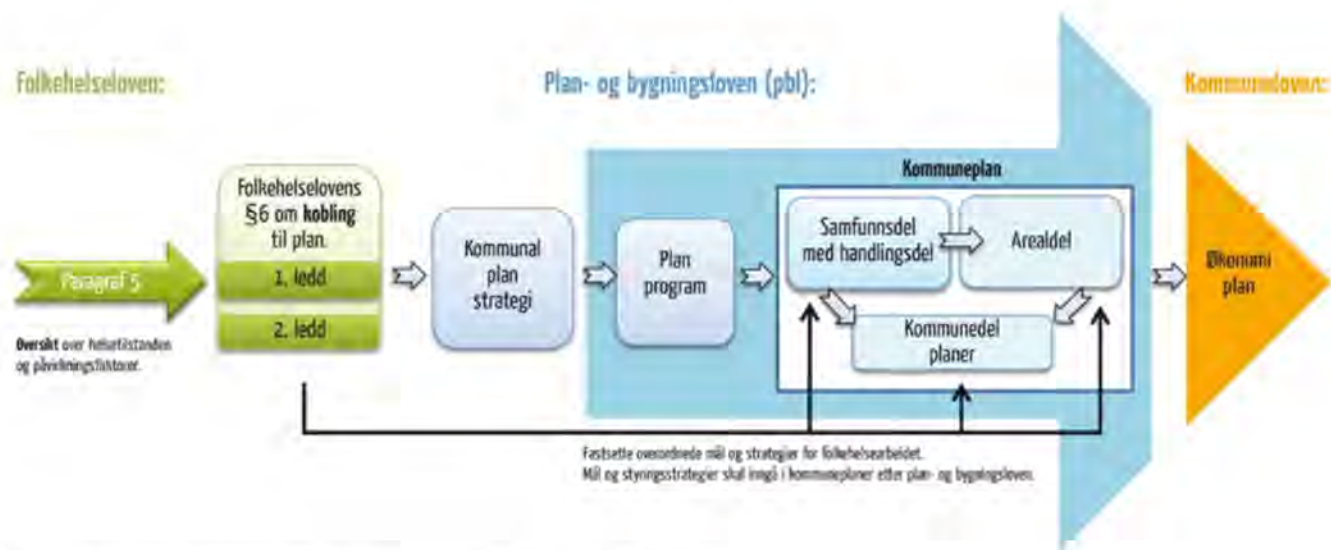
Folkehelse som del av planarbeidet er heimla i Plan- og bygningsloven § 3 - 1:

Pkt. e: «Legge til rette for god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår i alle deler av landet»

Pkt. f: «Fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller samt bidra til å forebygge kriminalitet»

Folkehelselova § 6 og § 7

«Oversikten etter § 5 annet ledd skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. En drøfting av kommunens folkehelse-utfordringer bør inngå i strategien, jf. plan- og bygningsloven § 10 –1. Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplaner etter plan- og bygningsloven kap. 11 fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet for å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten etter § 5, 2. ledd. Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens helseutfordringer, jf. § 5.»

Figur 2: Plan- og bygningslova og Folkehelselova er knytt tett saman

Folkehelsearbeid er samfunnets samla innsats for å oppretthalde, betre og fremje helse i befolkinga gjennom å svekke faktorar som medfører helserisiko, og styrke faktorer som bidrar til betre helse. Dette skal kommunane gjere mellom gjennom å styrke verdiar som gjev einiskilde individ og grupper moglegheit for ansvar, delaktigheit, solidaritet, meistring og kontroll over eige liv og situasjon.

Aukande sosiale skilnadar som og får konsekvensar for helse, er eit hovudproblem i Norge i dag, og både folkehelselova og plan og bygningslova pålegg kommunen å fremje befolkninga si helse og motvirke sosial ulikheit i helse.

Sosial ulikheit i helse er systematiske helseforskjeller som følgjer inntekt, yrke og utdanning. Slike forskjeller finn vi for dei fleste mål på helse, for begge kjønn og i dei fleste aldersgrupper. I statistikkbanken Norgeshelse finns tal for utdanningsforskjellar for mellom anna forventa levealder, dødelegheit, psykisk helse og eigenvurdert helse.

Vi kan sjå på helse som endepunktet i ei årsakskjede. Grunnleggande sosiale tilhøve som utdanning og økonomi vil saman med miljøtilhøve, levevanar og helsetenester påvirke helse. Kommunen kan setje inn tiltak for å bedre helse og utjevne helseforskjeller på alle ledd i årsakskjeden. Nøkkelen til reduserte helseforskjeller ligg i den samla innsatsen, og ikkje i noen få enkelttiltak. Her har kommunen verkemiddel!

Når Alver kommune lager planar eller godkjenn tiltak, bør ein reflektere over:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjer at ikkje alle kan gjere nytte av tiltaket eller tenesta?
- Krev bruk av tiltaket, arealet eller tenesta spesielle kunnskapar eller ressursar som er ulikt fordelt i befolkinga?

Desse vurderingane må byggje på statistikk og analysar, og kunnskap om lokale tilhøve.

Som eksempel kan ein leggje til grunn at barn og unge som ikkje bur nær lokalsentra i Alver, i stor grad vil vere avhengig av å bli køyrt med bil for å kunne delta på ulike sosiale arenaer som til dømes idrettslag og musikkorps, og dei som ikkje bur nær eit grøntområde/tursti vil ikkje kome seg på tur utan at nokon kan køyre dei. Men ikkje alle har bil sjølv, eller noen som kan køyre dei. Vi veit og at ungdom i Alver ønskje fleire tilbod på fritida si. Kva skal dei halde på med om dei ikkje er med i korps eller idrettslag? Slik lokalkunnskap, kunnskap om sosial ulikskap, og tydinga av mellom anna deltaking for folkehelse, må leggest til grunn for avgjerder i Alver kommune. Det må ein kunne sjå igjen både i planstrategien, kommuneplanen sin samfunnsdel, og i arealdelen med formål, føresegnar og omsynssoner.

Figur 3: Faktorar som skapar likeverd i helse

3. Befolkningsutvikling

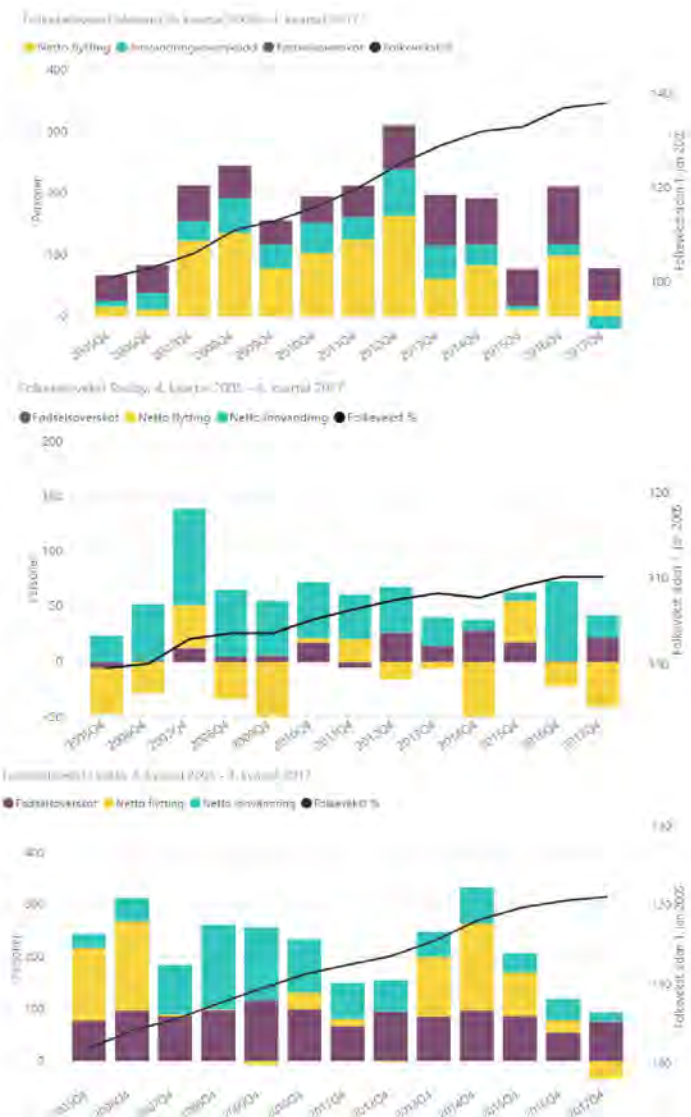
Kunnskap om korleis befolkninga i kommunen er samansett og utviklinga i denne dannar eit viktig kunnskapsgrunnlag for planlegging av tenestebehov, kalla omsyn som må takast og kan gje ei peikepinn på framtidige utfordringar som kommunen må ta stilling til. Denne kunnskapen er også sentral for å forstå moglegheiter og utfordringar knytt til blant anna folkehelse og berekraft.

3.1. Folketalsutvikling

Sidan 2005 har befolkningsutviklinga i dei tre kommunane vert nokså ulik. Meland er den kommunen som har hatt størst prosentvis befolkningsvekst, drevet av høg netto innflytting og relativt store fødselsoverskot. I hovudsak er det også i stor grad barnefamiljar som har busett seg i kommunen, noko som har ført til at Meland har ei relativt ung befolkning. Vi ser frå figuren til høgre at Meland har hatt ei befolkningsvekst på nær 40 % dei siste tolv år.

Radøy har hatt ei meir moderat folketalutvikling over same periode. Dei siste tolv år har kommunen hatt ei befolkningsvekst på om lag ti prosent, primært drevet av høg netto innvandring, spesielt frå Øst-Europa. På same tid har netto flytting for seks av dei siste tolv år vore negativ. Dette, saman med låge fødselstal har ført til at kommunen har ei relativt eldre befolkning samanlikna med dei to andre kommunane og landet elles.

Den største av dei tre kommunane, Lindås, legger seg omtrent midt mellom dei to andre. Her har folketalet auka med omtrent 20 % dei siste tolv år. Drivaren for veksten har her variert gjennom perioden, med eit stabilt fødselsoverskot, men varierende netto flytting og innvandring. Demografisk legg også kommunen seg midt mellom Radøy og Meland, med ein noko eldre befolkningssamansetning enn Meland, men også noko yngre enn Radøy og landet elles.

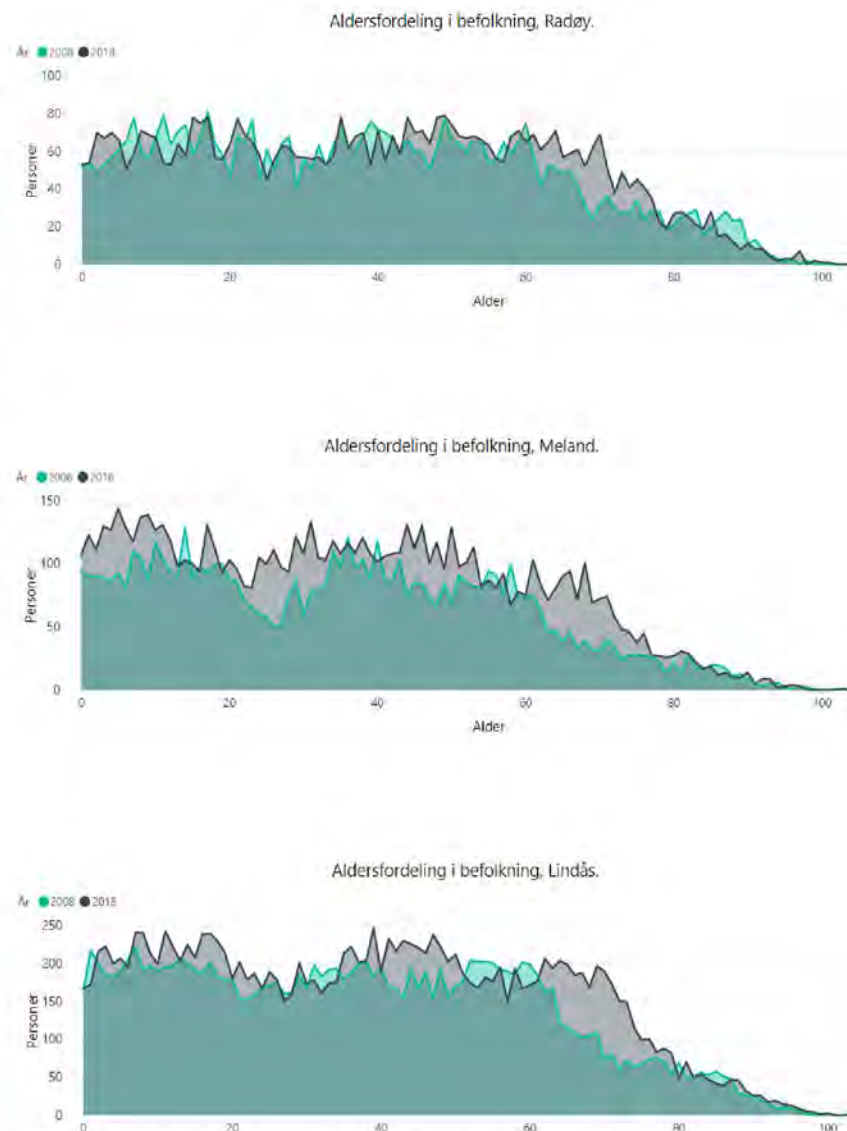
Figur 4: Folketalsvekst siste 12 år, Meland, Radøy, Lindås.
Kjelde: SSB

3.2. Demografi

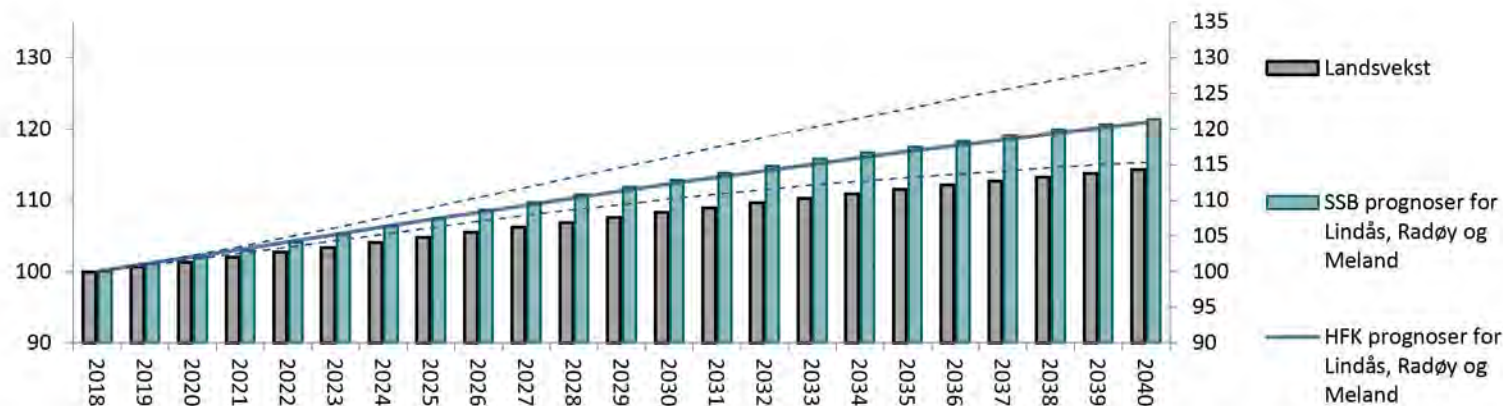
Gjennom det siste tiåret har innanlands flytting vore prega av eit mønster kor unge vaksne flyttar nærare byane, samtidig som dei over 30 år i mindre grad flyttar på seg. For Radøy sin del har dette ført til at særleg befolkninga i aldersgruppa 60-80 år har vakse, mens dei andre aldersgruppene har hatt ei meir flat utvikling dei siste ti åra.

Også i Meland og Lindås har aldersgruppa 60-80 år vakse ein del dei siste ti åra. Det som særleg skil demografiutviklinga i Meland frå den i Radøy er at i Meland har det vore ei særleg stor vekst i barnekulla (0-16 år) og også ei vekst blant unge vaksne (20-30 år).

For Lindås sin del har befolkningsveksten vore ganske stabil og dei fleste aldersgrupper, med ei særleg auke i nemnde aldersgruppe 60-80 år, ein del vekst i gruppa 35-50 år, og noko vekst blant barn og unge.

Figur 5: Aldersfordeling 2008 og 2018, Radøy, Meland, Lindås.
Kjelde: SSB

Figur 6: Befolkningsframskrivingar for Alver i ulike alternativ. Søylane visar hovudalternativet til SSB, mens dei stipla linjene viser hhv. låg- og høgalternativet. Kjelde: SSB og Hordaland Fylkeskommune

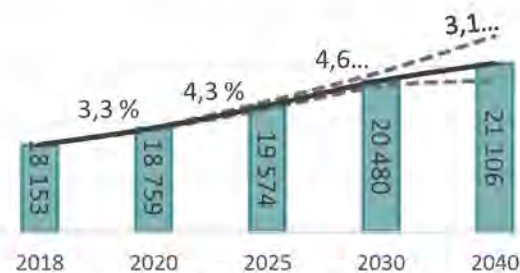
3.3. Befolkningsframskrivingar og framtidig demografi

Ei befolkningsframskriving er ei berekning av befolkningas framtidige storleik og samansetting. Her legg ein til grunn fire demografiske komponentar: framtidig fruktbarheit, dødelegheit, innanlandske flyttingar og inn- og utvandringar. Det er særleg flyttmønstera som kan virke å ville drive befolkningsutviklinga i Alver kommune dei neste 20 åra.

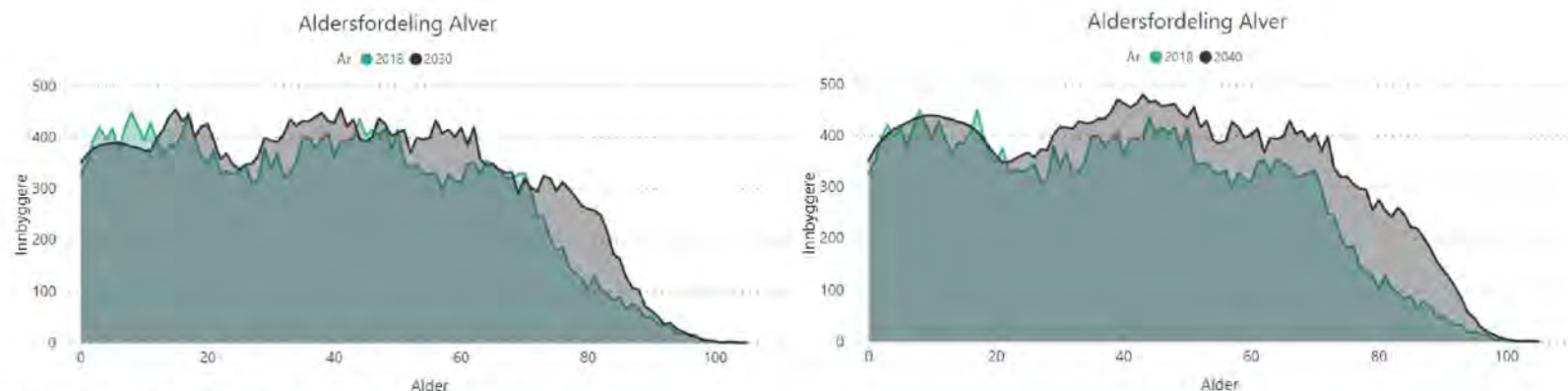
Flyttingar innanlands forventast i dei siste befolkningsframskrivingane å fortsette i same mønster som dei har dei siste 10 åra, med fortsett sentralisering, særleg blant unge vaksne. Dette får to konsekvensar som begge vil påverke Alver kommune. Ved at unge vaksne flyttar til meir sentrale strøk vert også ein større del av barna født sentralt. Dei eldre vert derimot i større grad att i bygdene, og distrikta kan dermed forvente ei sterkare aldring enn landet elles.

Som ein del av Bergensregionen kan ein forvente at dei sørlegaste delane av den nye kommunen vil oppleve stor tilflytting på grunn av sin nærleik til Bergen. Dette sjåast igjen i befolkningsprognosane frå SSB og Hordaland fylkeskommune, som figuren over viser. Begge spår ei auke på rett i overkant av 20 % dei neste 22 åra. Dersom prognosane treff vil dette bety at dagens befolkning på 28 997 vil passere 30 000 i løpet av 2021, og nå 35 000 i løpet av 2039. Samanlikna med landet for elles vil Alver ha ein sterk befolkningsvekst, kor veksten i løpet av same 22-års periode vil vere på rett i underkant av 15 %. Dei stipla linjene i figuren viser befolkningsutvikling etter høg- og lågalternativet, og ein kan leggje merke til at Alver også ligg over landsveksten dersom Alver opplever vekst i lågalternativet samtidig som landet har ei vekst etter hovudalternativet.

Befolkningsutvikling 16-66 år

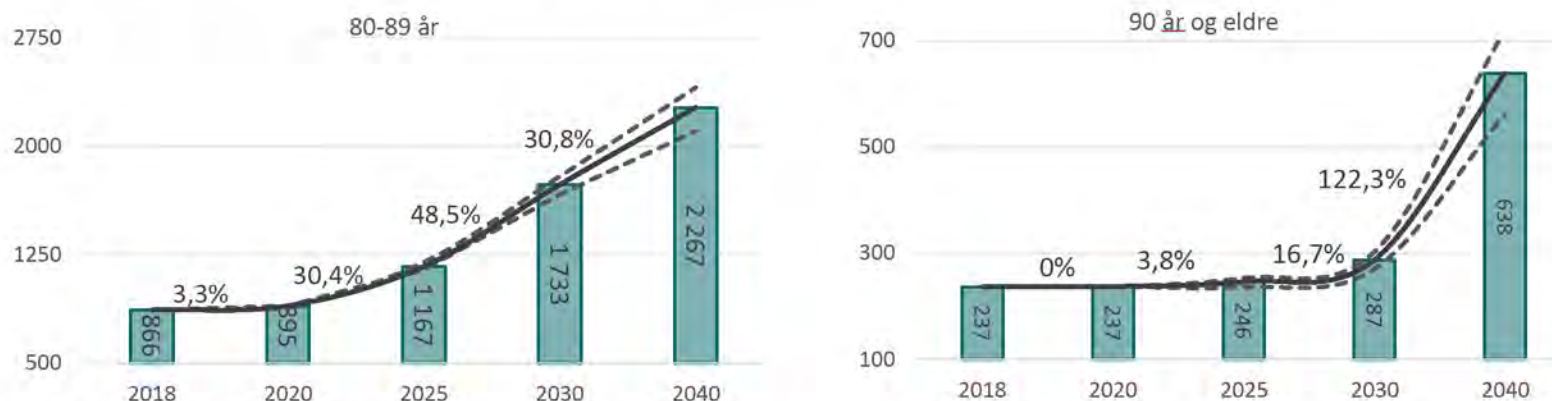
Figur 7: Befolkningsutvikling Alver, 16-66 år
Kjelde: SSB

Figur 8: Aldersfordeling Alver, 2018, 2030 og 2040

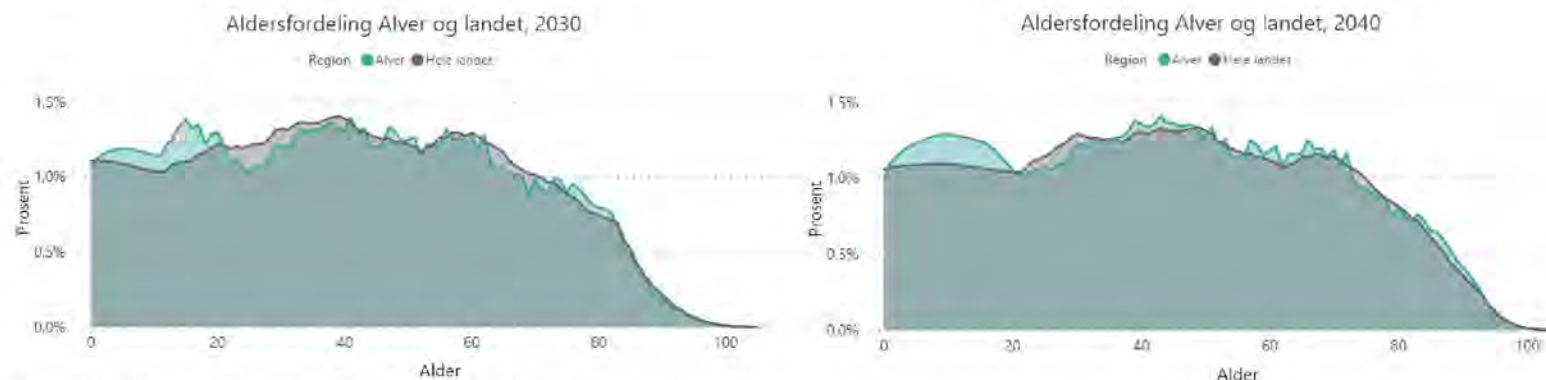
Kjelde: SSB

Dersom vi ser på den framtidige aldersfordelinga for Alver og befolkningsutviklinga følgjer prognosane er det nokon karakteristikkar som skil seg ut. Særleg i kategorien 0-5 år ser vi at talet på innbyggjarar vil falle noko frå dagens nivå fram mot 2030, for deretter å hente seg inn att tilbake på dagens nivå i 2040. Ser vi på barn i aldersintervallet 6-10 år er dette fallet endå meir markant, men igjen med ei tilsvarande innhenting fram mot 2040. Blant dei eldste grunnskuleelevane vil det vere ei lita auke fram mot 2030 og 2040. I sum vil likevel delen av befolkninga som er i barnehage- og skulealder gå ned både mot 2030 og 2040. Per dags dato er 21,8 % av befolkninga i denne aldersgruppa, mens dette vil falle til 19 % i 2040. Sjølv om denne gruppa vil sjå ei økning i talet vil befolkningsveksten vere sterkare i dei eldre aldersgruppene.

Figur 9: Befolkningsframskriving, 80 år og eldre

Kjelde: SSB

Figur 10: Aldersfordeling Alver og landet, 2030 og 2040
Kjelde: SSB

Blant personar i arbeidsfør alder (16-65 år) vil det i alle aldersintervall vere vekst fram mot både 2030 og 2040. Spesielt ser vi stor vekst i talet på personar i aldersintervallet 56-60 år. Samla sett utgjør personar i aldersintervallet 16-65 år per 2018 62,6 % av befolkninga i Alver kommune. Fram mot 2030 og 2040 vil dette talet falle til respektive 61,5 % og 58,7 %.

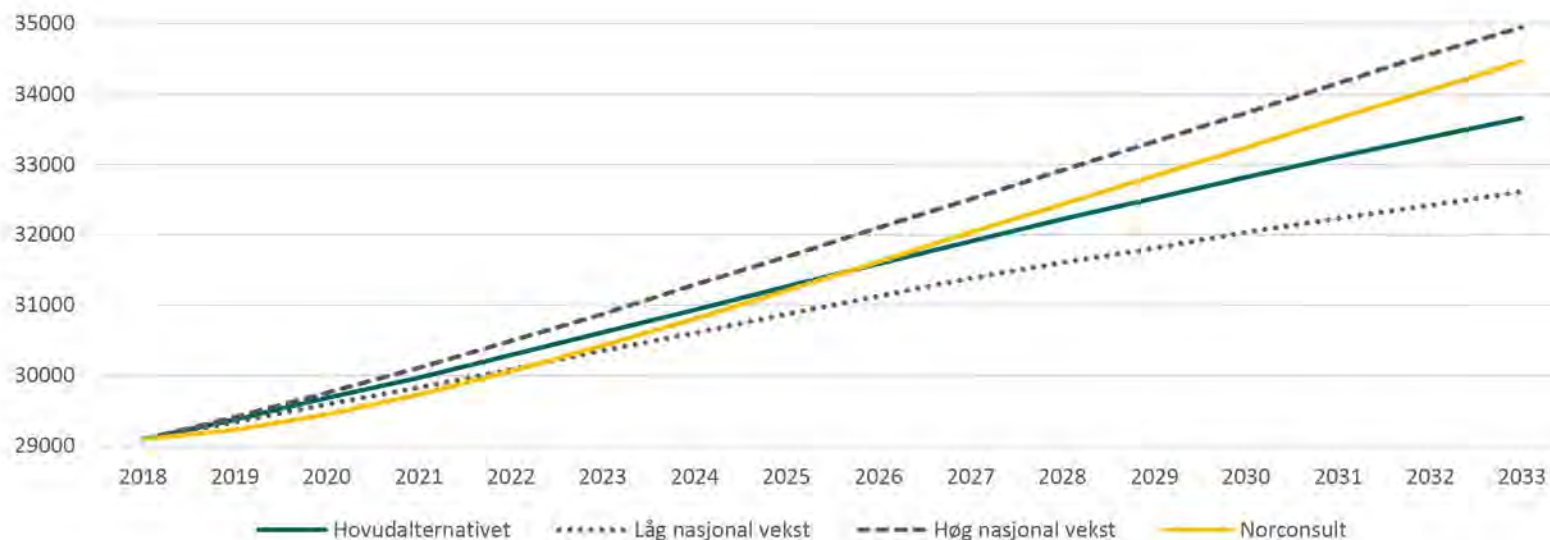
Den største absolutte og prosentvise veksten vil komme blant personar i aldersintervalla frå 66 år og oppover. I intervalla 76-80 år, 81-85 år, 86-90 år og 90 år og eldre vil det i alle vere minst ei dobling av talet personar. Vidare vil gruppa 71 år og eldre gå frå å utgjere 9,9 % av befolkninga i dag til å utgjere 14,4 % og 16,5 % i same rekkefølgje i 2030 og 2040.

I figuren på neste side samanliknast utviklinga i aldersfordeling i Alver med landet elles. Her kan vi sjå at veksta i spesielt dei eldste aldersgruppene er eit landsomfattande fenomen. Dette kjem av store fødselskull utover 50- og 60-talet på landsbasis, saman med ei kraftig auke i forventale levealder og ei generell bedring i folks helse. Figuren under viser utviklinga for Alver. Denne viser at talet på personar i aldersgruppa 80-89 år vil auke med 48 % frå 2025 til 2030 og igjen med 30,8 % frå 2030 til 2040. Som følgje av denne veksta saman med lengre forventale levealder vil talet på personar 90 år eller eldre auke med 120 % frå 2030 til 2040.

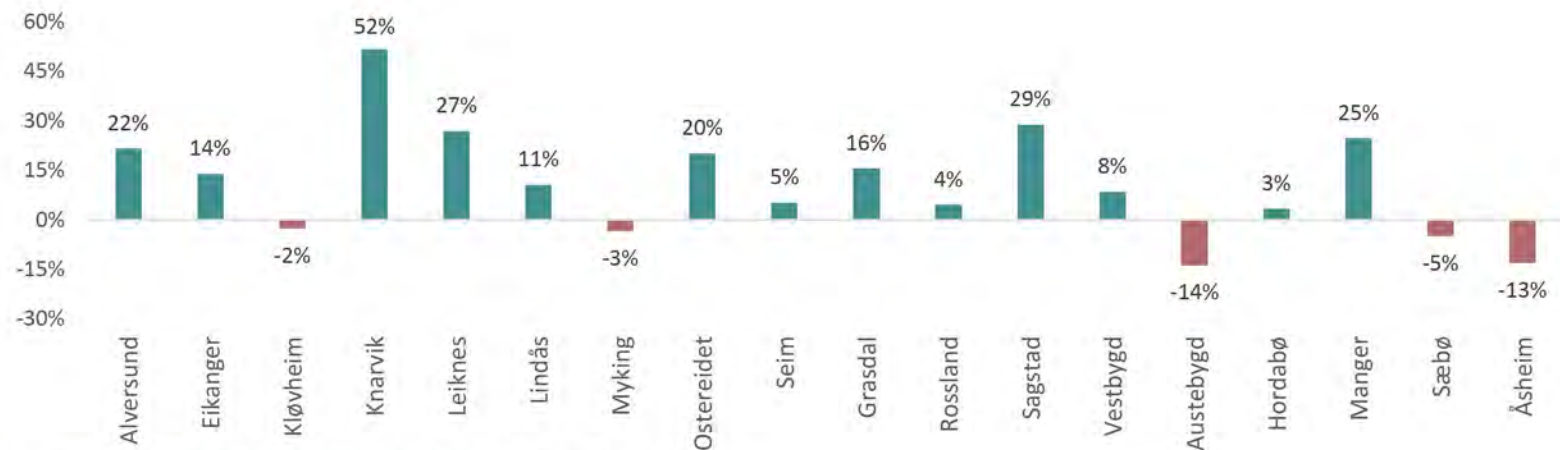
Samtidig legg vi merke til at Alver kommune både i 2030 og 2040 vil ha relativt mange barn og unge samanlikna med landet. Personar mellom 0 og 20 år utgjør per i dag ein relativt stor del av den totale befolkninga i kommunen samanlikna med landet som heilheit, og mykje kan tyde på at Alver også i framtida vil vere ein relativt ungt befolka kommune.

På oppdrag frå Lindås kommune har Norconsult utarbeida ei befolkningsprognose på bakgrunn av tidlegare og planlagt bustadbygging og SSB sine befolkningsframskrivingar. Dei første åra av prognoseperioden ligg Norconsult sitt alternativ under lågalternativet til SSB. Dette skuldast låg tilflytting dei siste åra, som det er grunn til å tru ikkje vil fortsette, men ein trur det vil ta nokon år før veksten er tilbake på eit meir «normalt» nivå. Utover i perioden ligg Norconsultprognosen mellom SSB sitt hovud- og høgalternativ. Sterke fødsletal og aukande tilflytting utover i perioden vil vere drivarane for denne veksten.

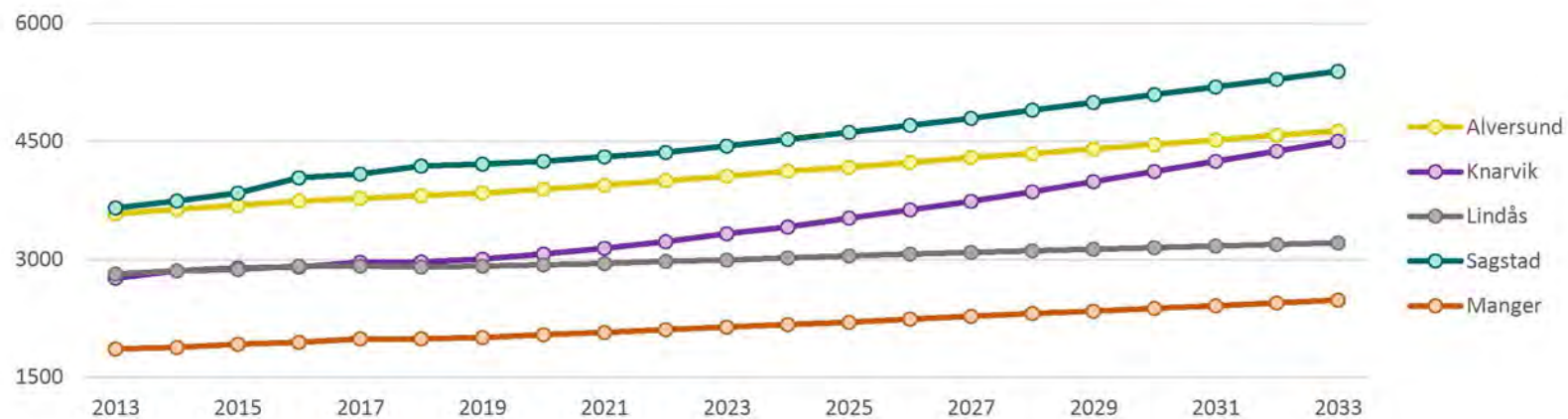
Styrka til Norconsult sine prognosar er at dei går ned på skulekrinsnivå. Som figur 10 og 11 på neste side syner tyder mykje på at det er dei allereie største krinsane som vil få den sterkaste veksten dei neste 15 åra. I absolutt vekst er det Knarvik og Sagstad skulekrins som vil ha den sterkaste veksten dei neste 15 åra, med ei omtrentleg auke på 1 750 personar. Prosentvis derimot er det Knarvik skulekrins som skil seg ut med ei prosentvis vekst på 52 %. Prosentvis skil også Sagstad, Ostereidet, Alversund, Leiknes og Manger skulekrinsar seg ut med vekst mellom 20 % og 30 %. På den andre enda av skalaen er det dei minste skulekrinsane, Kløvheim, Myking, Austebygd, Sæbø og Hordabø som ventast å ha den svakaste befolkningsutviklinga fram mot 2033.

Figur 11: Befolkningsprognosar, SSB og Norconsult

Figur 12: Prognose befolkningsendring 2018-2033, etter skulekrinsar
Kjelde: Norconsult

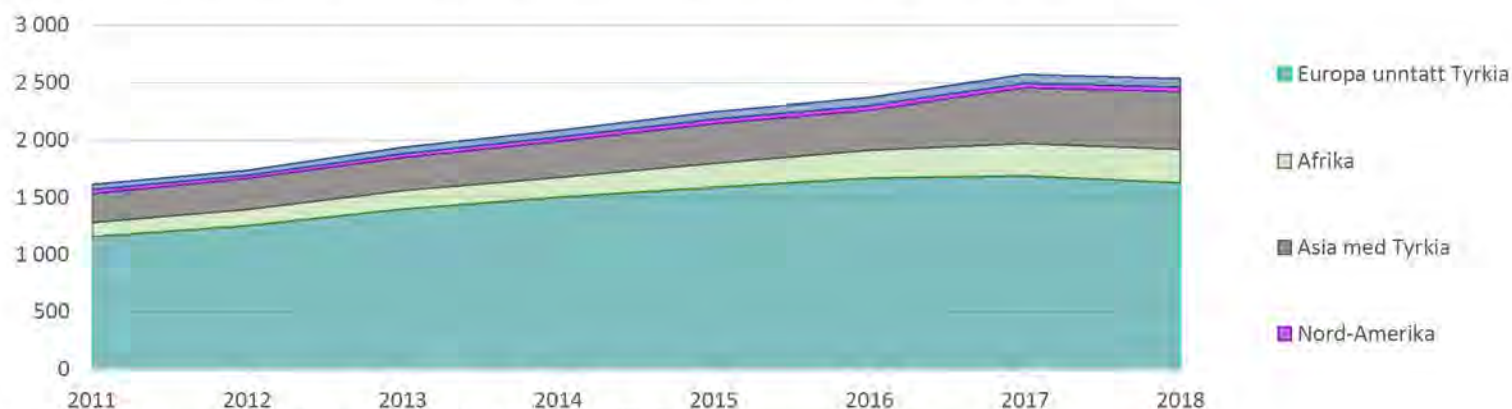
Figur 13: Befolkningsprognose, etter skulekrinsar
Kjelde: Norconsult

Innvandrarar

Busetjing av flykningar er ei permanent kommunal oppgåve. Prognosar frå UDI syner at det er behov for å busetje fleire flykningar enn tidlegare venta, fordi eit auka tal asylsøkarar frå konfliktområde kjem til Norge og talet på innvandrar i Alver kommune vil auke i åra som kjem.

Delen av innvandrarar med flyktningebakgrunn har generelt meir helseplager enn andre, og færre flykningar oppgjer å ha god helse samanlikna med den øvrige befolkninga (Folkehelseinstituttet, 2014). Personar med innvandrarbakgrunn utgjer ein større del av befolkninga i Alver kommune no enn tidlegare. Fra 2011 har antallet innvandrerar auka med nærare 60 %, og fram mot 2040 vil antallet innvandrarar doblast frå dagens nivå. Ein viktig drivar for den høge befolkningsveksten vil derfor være innvandring, noko som vil vere ein ressurs for kommunen, men også stille fleire krav til kommunen som tilretteleggjar.

Frå figuren under syner vi at den største delen av innvandrarane i Alver kommune har bakgrunn frå Europa (unntake Tyrkia), og ein kan anta at dette generelt dreier seg om arbeidsinnvandring, spesielt frå land i Øst-Europa. Strukturen blant innbyggjarane har endra seg noko over dei siste syv åra. I 2011 kom 72 % av innvandrarane til kommunen frå Europa, og 8, 16, 2 og 3 prosent frå henholdsvis Afrika, Asia (inkl. Tyrkia), Nord-Amerika og Sør- og Mellom-Amerika. Andelen innvandrarar med opprinnelse i Nord-, Sør-, og Mellom-Amerika har holdt seg ganske stabil fram til 2018. Samtidig har delen frå Europa falt til 64 % mens delen frå Afrika og Asia (inkl. Tyrkia) har auka til henholdsvis 12 og 20 %.

Figur 14: Innvandrarar etter landbakgrunn (verdensdel), 2011-2018.

Kjelde: SSB

4. Sosial ulikheit i helse

Både Plan- og bygningslova og Folkehelselova pålegg kommunane å fremje befolkninga si helse og motverke sosial ulikheit i helse. Dei sosiale helseforskjellane gjeld for nesten alle sjukdomar, skader og plager. Vi ser forskjellane i alle aldersgrupper, og hos menn og kvinner.

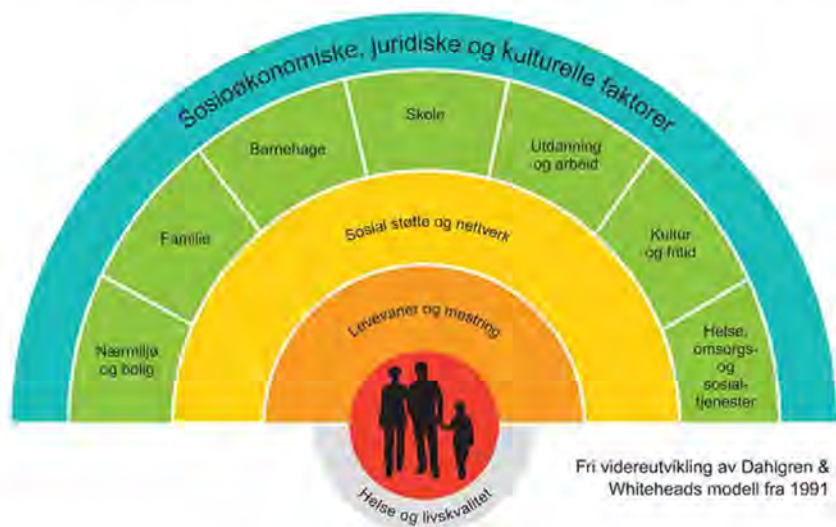
Helsa til den einskilde er dels eit produkt av levd liv, faktisk heilt tilbake til fosterstadiet, der dei sosiale tilhøva for mor kan påverke barnet i magen og den framtidige helsa til barnet. Oppveksten er og ein viktig periode der ein del av grunnlaget for framtidig helse blir lagt, i form av underliggende helseressurser, helsevanar og motstandskraft mot sjukdom. Ein kan også tenke seg at noen tidlig blir «fanga» i uheldige livsbaner der helseproblem, ressursknappheit og helsepåkjenningar gjensidig forsterkar kvarandre over livsløpet.

Det er grunn til å spørje om det er ulikheter i inntekt og levekår mellom ulike grupper i Alver kommune. Skil noen av skulekrinsane seg ut som «rikare» eller «fattigare» enn andre? Er det store forskjellar innan ein skulekrins? Korleis heng inntekt saman med kor det er mogeleg å kjøpe eller leige ein

bustad? Er det same muligheit til å delta på aktivitetar og oppsøkje sosiale møteplassar uavhengig av kvar ein bur? Kan alle som vil, delta i fellesskapet i kommunen? For å svare på desse spørsmåla er det naudsynt med lokal kunnskap.

Statistikk frå sentrale kjelder gjev oss informasjon om kommunen under eitt, men krevjande tilhøve for einskilde menneske og grupper kan gøyme seg i eit godt gjennomsnitt. I folkehelseprofilane til kommunane som skal danne den nye kommunen Alver (Folkehelseinstituttet), ser ein at ungdom rapporterer at dei i stor grad er misnøgde med lokalmiljøet, og det er fleire unge med overvekt og med psykiske symptom enn elles i landet. Kva fortel dette oss, og kva verkemiddel har Alver kommune når sosial ulikheit i helse skal motverkast?

Helsa blir betre for kvart trinn på den sosioøkonomiske stigen. Jo lengre utdanninga er, desto betre er helsa. Det same gjeld inntekt. Ikkje berre har dei med nest lågast inntekt betre helse enn dei med aller lågast inntekt, men vi ser og at dei med aller høgast inntekt i snitt har litt betre helse enn dei med nest høgast inntekt.

Figur 15: Frå St. meld. 19 (2014-2015). Folkehelsemeldingen - Mestring og muligheter

4.1. Oppvekst og utdanning

Barn kan ikkje velje den familien dei blir fødd inn i eller kvar dei skal vekse opp. Målet er å redusere sosiale ulikheter i barn og ungdom sine muligheiter slik at alle får en best mulig start i livet med gode livssjansar. Dette inneber å sikre like muligheiter til kognitiv, språkleg, personleg, sosial og helsemessig utvikling og vekst.

Generelt har barneskulane i Alver låge lavt målt mot fylkes- og landssnitt på dei nasjonale prøvane dei siste åra. Forsking viser at utdanningsnivået til foreldra har sterk samanheng med elevenes meistringsnivå i både lesing, engelsk og i rekning. Dei siste åra har også foreldrenes inntekt fått større betydning.

Sjølv om dei fleste trivst på skulen, bidrar mobbing til å øydelegge skulekvardagen for mange. Dei som opplev mobbing og krenkelsar trives dårlegast i skulekvardagen. Mobbing og einsemd i barnehage og grunnskule kan vere nøkkellårsaker til at mange droppar ut av vidaregåande opplæring. I 2018 var det fleire enn 1 av 5 elevar i Meland, Radøy og Lindås som ikkje fullførte vidaregåande skule i løpet av 5 år. Nokon av desse bruker fleire år på å fullføre, og nokon fullfører aldri. Det er fleire som fullfører vidaregåande skule dersom foreldra har høgare utdanning

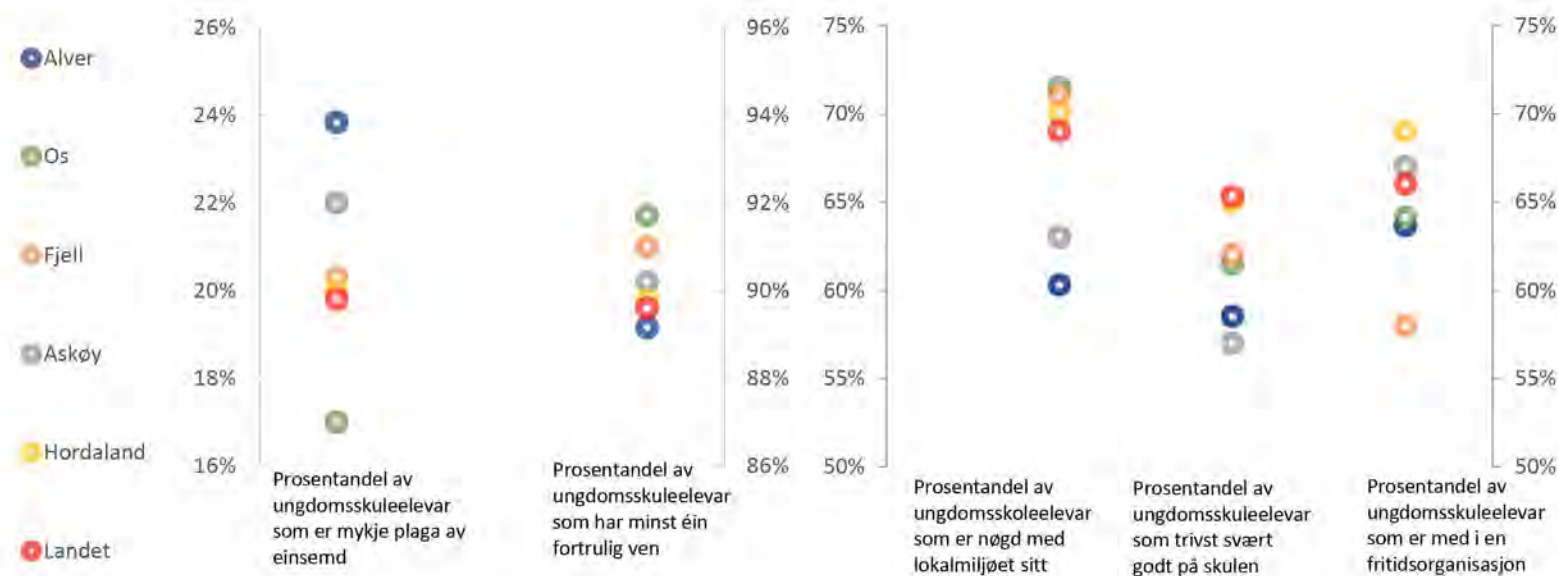
Det vil vere viktig å ha fokus på

1. Å redusere fattigdom i barnefamiljar.
2. Tidleg innsats blant anna i helsestasjon og skolehelseteneste.
3. Reduksjon av sosial ulikheit i bruk av barnehage.
4. Tidleg og kontinuerleg innsats for å betre prestasjonar og redusere ulikheteir i fråfall i den vidaregåande opplæringa.
5. Tiltak i skulen må komme elever som treng det til gode.
6. Tverretatleg oppfølging av ungdom som opplever helserelaterte eller sosiale problem.

Figur 16: Andel elevar som skårar på lågaste meistringsnivå på nasjonale prøvar 5. trinn, etter foreldras utdanningsnivå, 2018.
Kjelde: SSB

Ungdom i Alver rapporterer i større grad enn samanliknbare kommunar at dei ikkje er nøgde med lokalmiljøet sitt, og det er færre som trivst svært godt på skulen. Sjølv om nær 65 % av ungdomane deltek i ein fritidsorganisasjon, er det meir enn 35 % som ikkje gjer det. Frå forskning veit ein at det er ein tendens til at fordeler og ulemper hopar seg opp gjennom livsløpet. Vi veit ikkje om det er dei same ungdomane som ikkje er nøgde med nærmiljø, trivst dårleg på skulen og som ikkje deltek i fritidsorganisasjon. Vi veit heller ikkje om det er forskjellar mellom bustadområde eller skulekrinsar. Dette treng Alver kommune meir kunnskap om for å sette inn tiltak som treff dei som treng det mest.

Figur 17: Einsemd blant ungdommar.
Kjelde: Ungdata (2017)

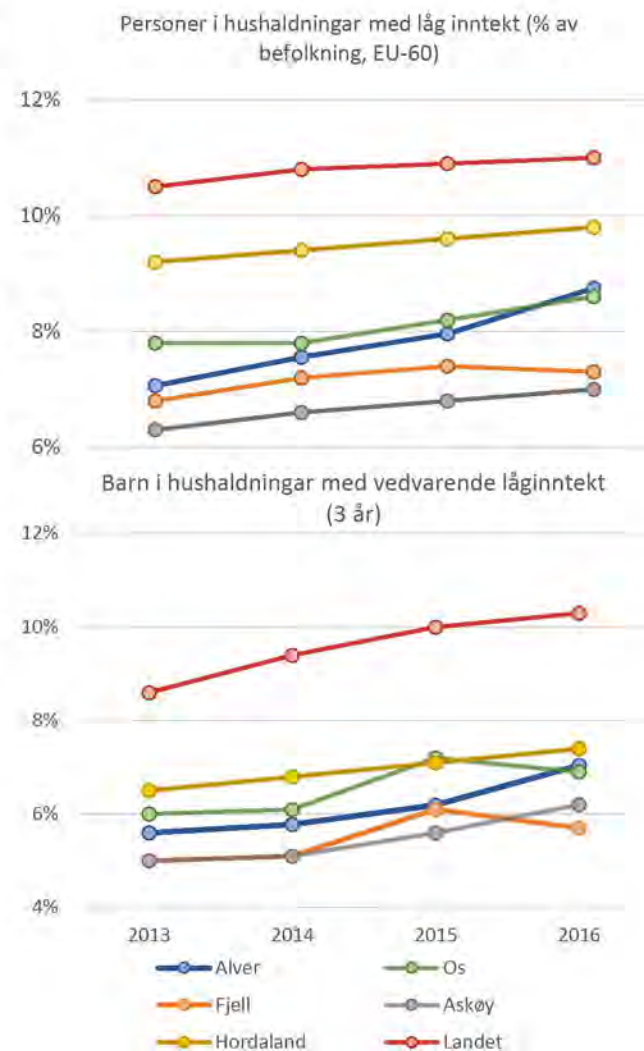
Trivsel blant ungdommar.
Kjelde: Ungdata (2017)

4.2. Hushald med låg inntekt

Samanlikna med landet og fylket er medianinntekten i Alver kommune relativt høg, men samtidig noko lågare enn samanlikningskommunane Os, Fjell og Askøy. I alle dei fire kommunane nærmar medianen seg landsnittet i perioden 2013- 2016.

Ulikheiten i inntekt er om lag som i fylket og landet. Ulikheten blir angitt som forholdet mellom inntekta til den personen som er på 90-prosentilen og den som er på 10-prosentilen. I Alver var dette forholdstalet i 2016 2,5. Dette betyr at dei som er blant dei med høgast inntekt tente 2,5 gonger meir enn dei som er blant dei med lågast inntekt (dei med aller høgast og aller lågast inntekt er halde utanfor berekninga).

Andelen barn i hushald med låg inntekt har auka betydeleg dei siste 10 åra. Dette gjeld for alle kommunane i samanlikninga, men Alver har hatt den største auka. I 2009 var andelen barn i hushald med låg inntekt 6,2 % i Alver, mens lands- og fylkessnittet var 8,9 % og 7,2 %. I 2016 hadde denne andelen barn auka til 10,7 % i Alver, og til 12,3 % i landet, og 10,4 % i Hordaland fylke. Likevel ser vi frå figuren til høgare at andelen barn i hushald med vedvarande låg inntekt ikkje har hatt same auke. Forklaringa på dette er usikker. Ein faktor kan vere tregheit i data, sidan vedvarande låg inntekt blir målt over 3 år. I tillegg veit vi at det var ein midlertidig auke i arbeidsledigheita i Radøy, Meland og Lindås

Figur 18: Personar i hushald med låg inntekt
Kjelde: SSB og bufdir

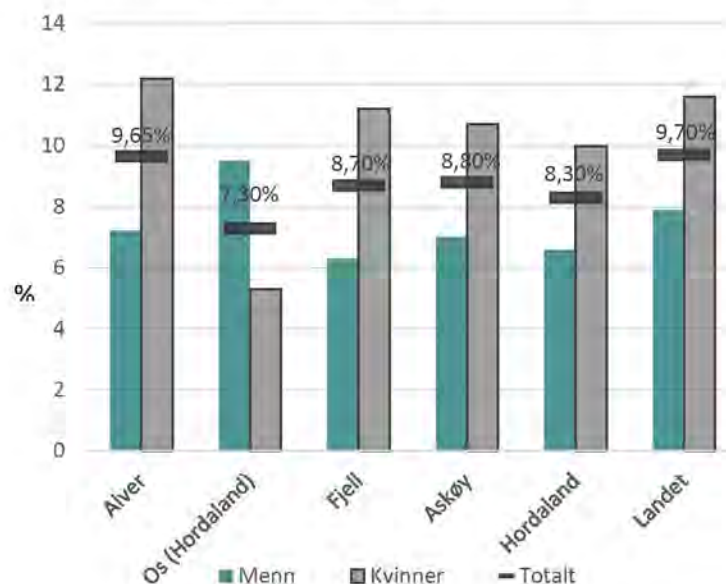
4.3. Deltaking i arbeidslivet

Arbeid gjev tilgang til viktige helsefremmande ressursar som sosiale relasjonar, identitet, personleg vekst og økonomisk tryggleik. Høg sysselsetting der og personar med redusert arbeidsevne har eit arbeid å gå til, vil vere positivt for folkehelsa. Kommunane Lindås, Radøy og Meland har hatt låg arbeidsløyse samanlikna med landet og fylket. Med industri som ein sentral del av næringslivet, vart desse tre kommunane ramma av nedgangen i oljenæringa, og det var auke i arbeidsløysa mellom 2012 og 2016. Denne trenden har no snudd.

Gruppa som mottar uføreytingar er ein utsett gruppe helsemessig og materielt. Kor mange som mottar uføreytingar er ein indikator på helsetilstand, men må og sjåast i samanheng med næringslivet, utdanningsnivået og jobbtilbodet i kommunen. Figuren under viser at Alver kommune har ein relativt høg del uføre; 9,65 % av befolkninga i arbeidsfør alder. Dette er rett i underkant av landssnittet, men høgare enn naturlege samanlikningskommunar, som Os, Fjell og Askøy.

Grupper som står utanfor arbeidsliv og skule har oftare dårlegare psykisk helse og har meir usunne levevanar enn dei som er i arbeid.

Tiltak som bidreg til at dei som står utanfor arbeidslivet er sikra tilstrekkeleg økonomiske standardar, sosiale arenaer og meningsfull aktivitet, kan bidra til å redusere den negative effekten av å stå utanfor arbeidslivet.

Figur 19: Uføretrygda
Kjelde: SSB (2016)

Figur 20: Arbeidsløyse, %
Kjelde: SSB

4.4. Helsevaner

Kosthald, røyking, alkohol og fysisk aktivitet er vaner som forskarar utpeiker som viktige for helsa. I Norge, som i mange andre vestlege land, er det ein rimelig klår tendens til at dårlige helsevaner hopar seg opp i grupper med låg sosioøkonomisk status, mens mange typar gode helsevaner hopar seg opp i grupper med høgare sosioøkonomisk status. Ulikheiten i dagleg røyking etter utdanning er større i nord-europeiske enn i andre europeiske land.

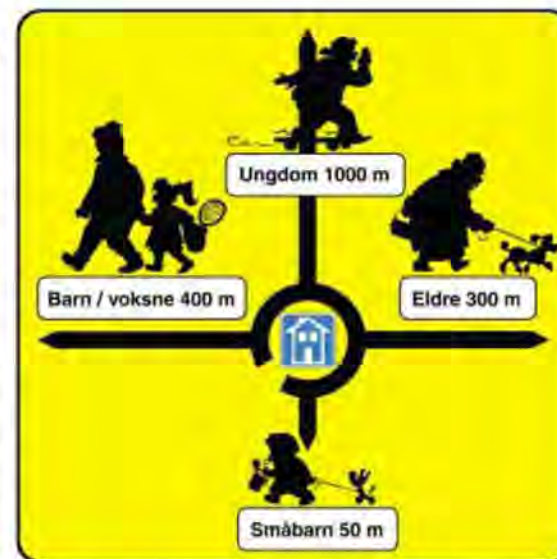
Det er markerte gradientar etter utdanning for kosthald og fysisk aktivitet i Norge. I folkehelseprofilane for 2018 (Folkehelseinstituttet) er det fleire ungdommar i Radøy og Lindås som har overvekt eller fedme enn i landet og fylket, mens Meland ligg på snittet. Alle dei tre kommunane har høgare førekomst av hjarte- og karsjukdomar hos vaksne enn landssnittet. Vi veit lite om korleis overvekt/fedme og hjarte- og karsjukdomar er fordelt i befolkninga i dei tre kommunane. Heng dette saman med sosioøkonomiske tilhøve og andre tilhøve, som til dømes tilgang til arenaer for fysisk aktivitet i nærmiljøet, som ikkje krev at ein er god i anten fotball eller friidrett?

4.5. Bustad, nærmiljø og deltaking

Opplevinga av å handtere og meistre kvardagslivet er nødvendig for helse og trivsel. Forhold i menneskes miljø og arenaer som fremmer mestring, tilfredshet, kjensle av å høyre til, utvikling og vekst, autonomi, oppleving av meining, delte mål og verdier, og positive relasjonar, kan vere forskjellige i ulike bustadområder og nærmiljø.

Nærmiljøfaktorar som transport, fysisk utforming av miljøet (fortau, gang- og sykkelveier, sosiale møteplasser, stiar og løyper, grøntarealer, aktivitetsplasser for uorganisert fysisk aktivitet) og tilgjengelegheit av tenester (butikkar, offentlege kontor etc.) påverkar muligheitene for deltaking, inkludering og trivsel. Forhold som bustaden sin standard og plassering påverkar og trivsel og opplevd muligheit til deltaking og sosialt samvere.

Alver kommune har eit stort areal, og busetjinga er spreidd. Om lag 44 % bur utanfor tettbygde område, og har lengre veg til aktivitets- og servicetilbod. Ikkje alle har mogeleheit til å bruke bli eller bli kjørt, og busstilbodet kan vere avgrensa eller fråverande store delar av dagen og veka. Det er mange gode kvalitetar både i områder med spreidd busetjing, og i områder med tettare busetjing, og ulike personar og familiar vil velje ulikt. Dersom bustadprisane er betydeleg høgare i noen område enn i andre, vil det få innverknad på kven som kan ha råd til å bu der. Dersom dei dyraste bustadområda er dei som gjev størst mogelegheit til deltaking og sosial støtte, vil dette kunne bidra til sosial ulikskap i tilhøve som har innverknad på helsa.

Figur 21: Aksjonsradius for personar i ulike aldersgrupper

Kjelde: Direktoratet for naturforvaltning

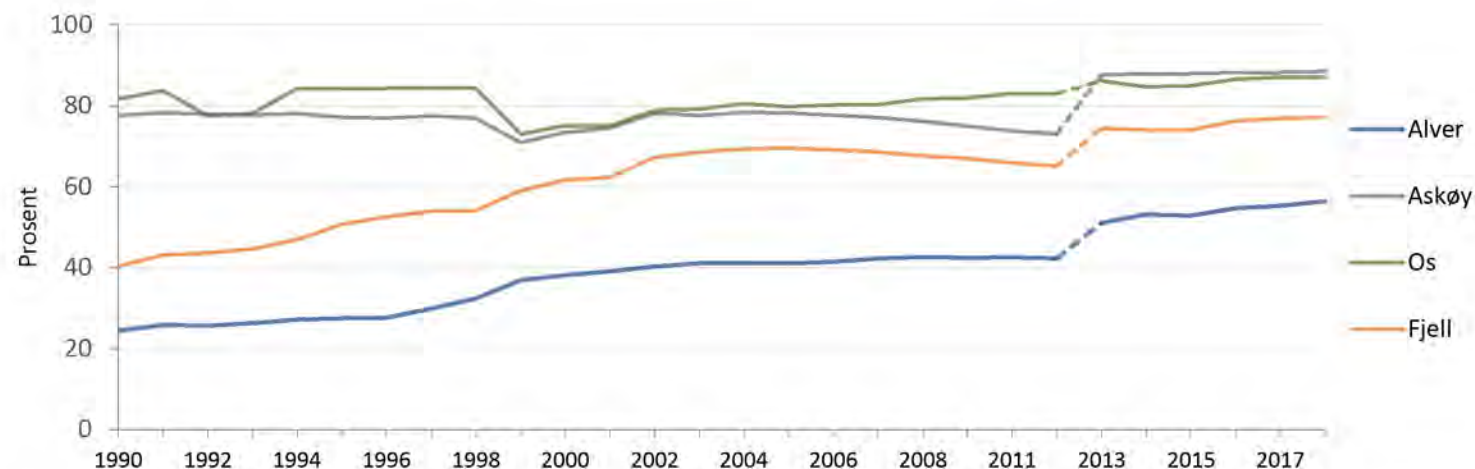
5. Region, kommune og tettstadsutvikling

5.1. Busetjingsmønster

Med areal på om lag 680 kvadratkilometer er Alver kommune blant dei større kommunane i Vestland fylke. Frå Nordhordlandsbrua til dei ytste delane av Lindåshalvøya, Radøy eller Holsnøy er det mellom tre og fire mil. Dei viktigaste samferdsleårene i kommunen er Europaveg 39 over Flatøy og vidare langs sørsida av Lindåshalvøya, og fylkesveg 57 mellom Knarvik og Mongstad.

Dei største konsentrasjonane av busetnad finn vi sør-vest i kommunen, langs aksen Frekhaug- Knarvik- Alversund, som har hatt sterk vekst dei siste tiåra. Kommunen kjenneteiknast likevel av eit spreidd busetjingsmønster.

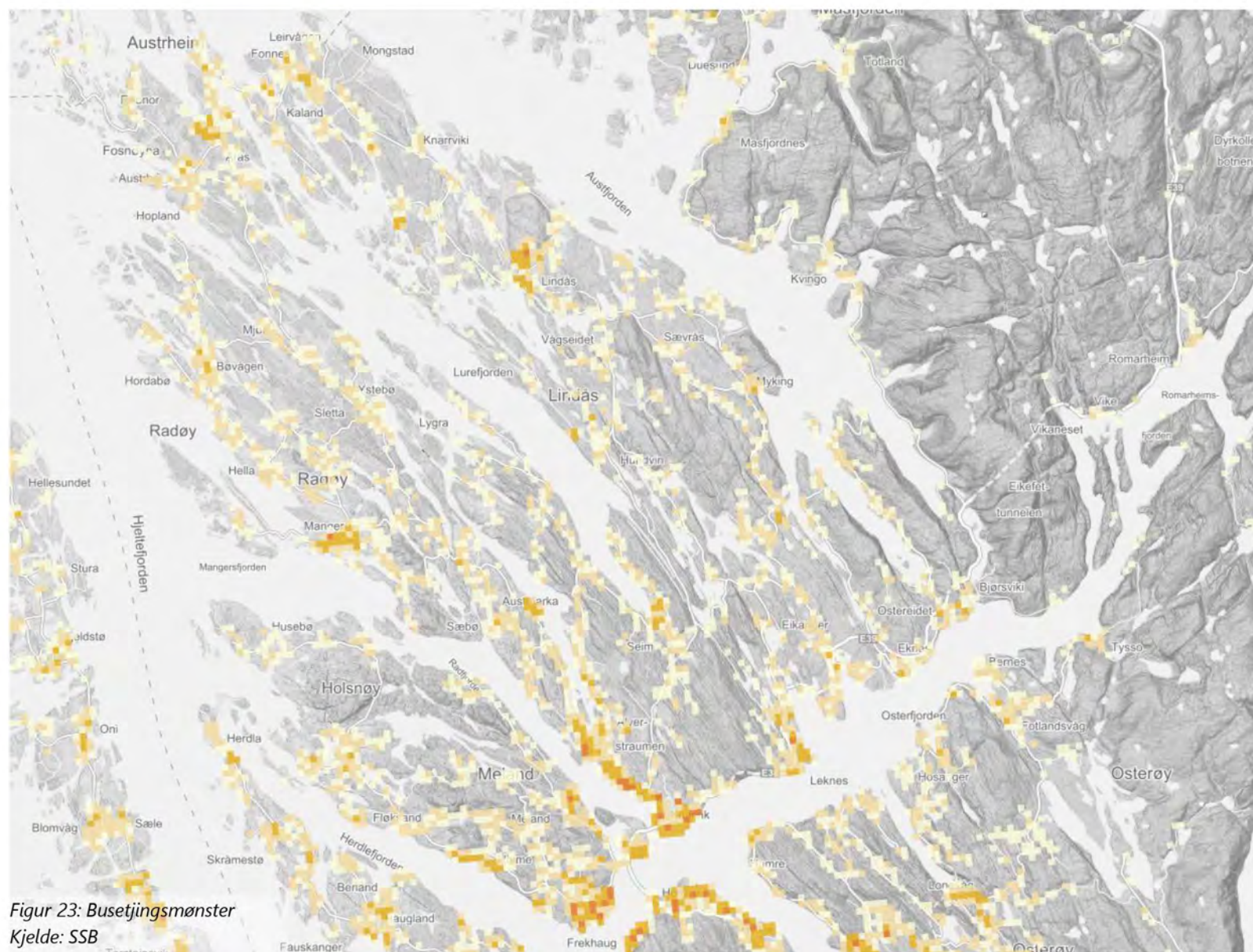
Det spreidde busetjingsmønsteret i Alver kommune blir tydeleg ved samanlikna med dei andre omegnskommunane til Bergen. I 2018 budde 56 prosent av innbyggjarane i Alver kommune i tettbygde område, medan nivået i dei andre omegnskommunane låg mellom 77 og 90 prosent. Sidan 1990 har likevel den delen av innbyggjarane som bur i tettbygde område auka betydeleg, som følgje av sterk folkevekst i områda kring Knarvik og Frekhaug. Tettbygde strok er her definert som område med "minst 200 personer der avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter".

Figur 22: Del av befolkning som bur i tettbygde område.

Kjelde: SSB

* Ei endring i datagrunnlaget gjer eit brøt i dataserien i 2013. Tale før og etter dette året er såleis ikkje samanliknbare.

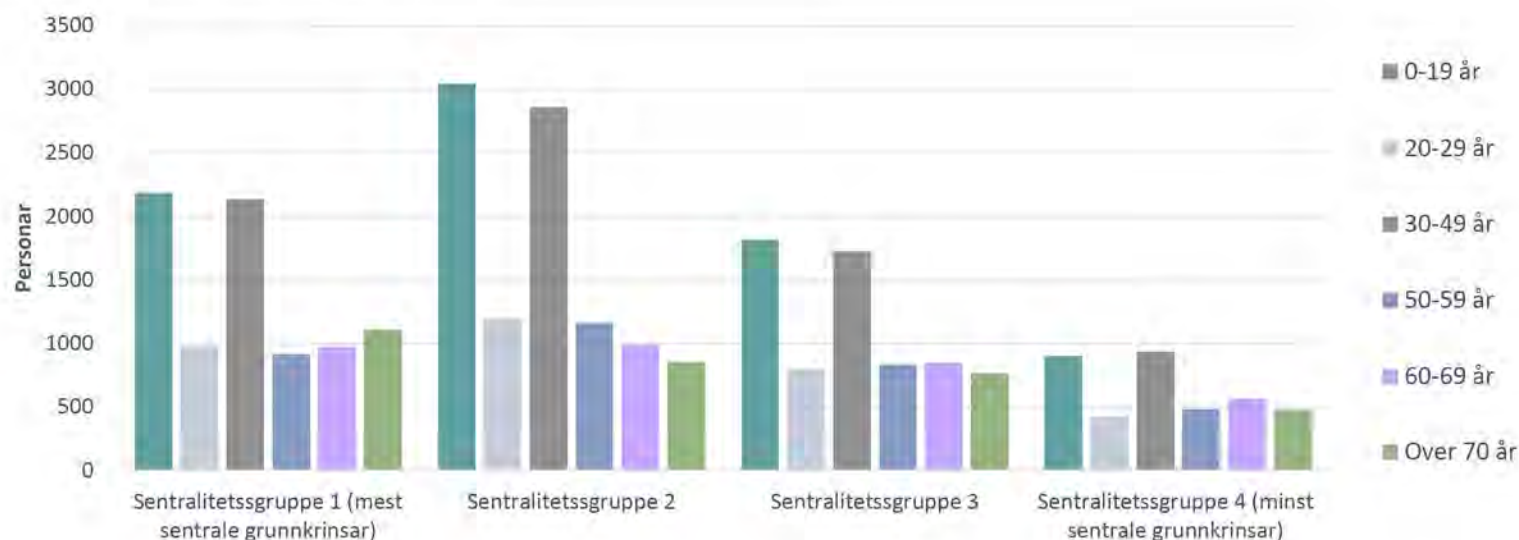
I figuren under er innbyggjarane fordelt etter aldersgrupper og sentralitetsnivå på grunnkrinsane dei bur i. Sentralitetsindeksen er utvikla av SSB, og sentralitetsnivået er ein funksjon av kor mange arbeidsplassar som er tilgjengelege for innbyggjarane innanfor det næraste geografiske omlandet.

I Alver er det dei nest mest sentrale grunnkrinsane (Sentralitetssgruppe 2) som rommar flest innbyggjarar. Dei mest folkerike av desse er grunnkrinsane Lindås, Holme, Soltveit og Leiknes.

I alle gruppene av grunnkrinsar er det aldersgruppene mellom 0-19 år, og mellom 30-49 år som er dei mest talrike. Spesielt er det mange i dei mest sentrale delane av kommunen. Dette må sjåast i lys av den sterke tilflyttinga av barnefamiljar til kommunen dei siste åra.

Aldersgruppa mellom 20 og 29 år, som omfattar mange studentar, er naturleg nok relativt liten i ein kommune utan institusjonar for høgare utdanning.

Elles er det verdt å merke seg at aldersgruppa over 70 år er talrik i dei mest sentrale grunnkrinsane. 35 prosent av innbyggjarane i denne aldersgruppa bur i dei mest sentrale grunnkrinsane. Ingen av dei andre aldersgruppene har eit tilsvarende sentralisert busetjingsmønster. Korleis sentralitet er fordelt på grunnkretsar kan sjåast på kartet på neste side.

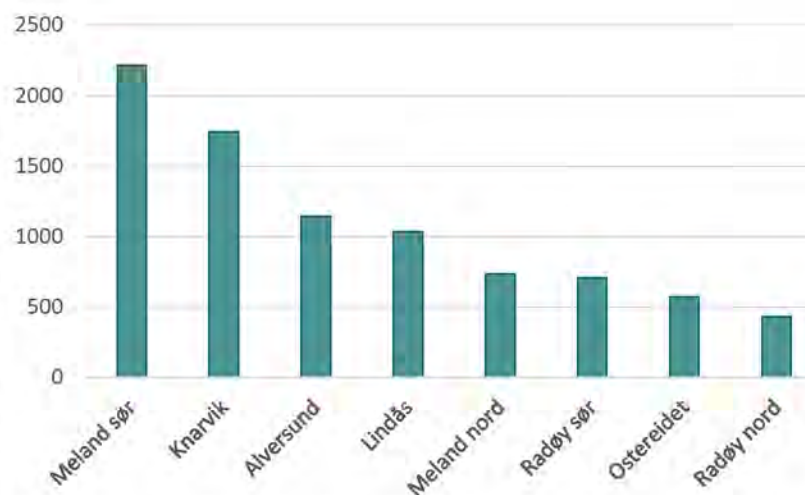

Figur 24: Personar etter alder og sentralitet
Kjelde: SSB og egne berekningar

5.2. Flyttemønster

Sidan 2010 har det flytta om lag 8 500 personar til Alver kommune. Det er dei sørlege områda av kommunen som har trekt til seg størsteparten av tilflyttarane. I figuren under er tilflyttarane i kommunen fordelt etter såkalla *delområde*. *Meland sør*, det vil seie Flatøy og områda kring Frekhaug har trekt til seg flest tilflyttarar i denne perioden, følgt av *Knarvik* og *Alversund*.

I same periode har om lag 15 000 personar flytta *internt* i Alver kommune. Matrisa under syner desse interne flyttestraumane fordelt etter delområde. Det mest iaugefallande trekket i desse tala er at mykje av flyttinga skjer internt i kvart einskild delområde. I dei fleste delområda utgjør flyttinga til eige delområde over halvparten av flyttinga. Truleg er denne flyttinga motivert av ønske eller behov for ein annan type bustad enn den ein bur i. Elles er tendensen at delområda Alversund, Knarvik og Meland sør også trekker til seg mange av dei interne flyttarane i Alver.

Figur 26: Tilflyttarar etter delområde, 2010-2018
Kjelde: SSB

	Tilflyttingsområde								Totalsum
	Alversund	Knarvik	Lindås	Meland nord	Meland sør	Ostereidet	Radøy nord	Radøy sør	
Alversund	1065	458	161	50	259	101	35	121	2250
Knarvik	428	1694	172	59	269	167	32	84	2905
Lindås	124	208	1460	30	78	57	31	46	2034
Meland nord	61	83	34	597	403	19	9	30	1236
Meland sør	236	276	98	300	2057	81	20	79	3147
Ostereidet	78	214	60	17	58	528	4	18	977
Radøy nord	51	54	44	4	21	1	559	365	1099
Radøy sør	147	96	40	25	98	26	239	1045	1716
Totalsum	2190	3083	2069	1082	3243	980	929	1788	15364

Tabell 1: Flyttemønster 200x-2018

5.3. Senterstruktur

I intensjonsavtalen for Alver kommune blei det vedteken ein senterstruktur for den nye kommunen. Knarvik er kommunesenteret i Alver kommune, men har også funksjon som regionsenter i regionen Nordhordland. I tillegg har Frekhaug, Manger, Ostereidet, Lindås, Vikebø og Bøvågen status som lokalsenter.

Om lag 9 500 innbyggjarar, eller 33 prosent av innbyggjarane i Alver kommune, har Knarvik som sitt næraste senter. Av lokalsentera er det Frekhaug som har flest innbyggjarar i sitt omland. Dei 5 360 innbyggjarane som sokna til Frekhaug utgjorde 19 prosent av innbyggjartalet i Alver i 2018. Dei andre lokalsentera er meir jamne, med omland mellom 1 900 og 3 800 innbyggjarar.

Frå regionale og nasjonale myndigheiter er det ønskeleg at busetjing vert planlagt i nærleiken av sentera for å avgrense arealbruk og transportbehov, og bidra til bruk av kollektivtrafikk. Dette blir særleg vektlagt i bynære regionar som Nordhordland, der pendlinga til Bergen er omfattande. Folketettleik kring sentera er òg med å støtte opp under handel- og tenestetilbod og påverkar kva type handel eller tenester det er marknad for å tilby.

Senterhierarkiet avgjer kva rolle sentera skal ha i kommunen ved å påverke lokalisering av funksjonar og busetjing.

Rolla til Knarvik som kommunesenter er å tilby tenester som har heile kommunen som nedslagsfelt. Med statusen som regionsenter følgjer òg tilrådingar frå regionale myndigheiter om at funksjonar som har Nordhordlandsregionen som nedslagsfelt bør plasserast i Knarvik. Det inneber også at handelstilbodet i regionsenteret kan dimensjonierast med omsyn til at innbyggjartalet i heile regionen. I tillegg har Knarvik funksjon som lokalsenter for dei 9 500 innbyggjarane som har det som næraste senter.

Lokalsentera si oppgåve er å tilby handel- og tenester slik at innbyggjarane i omlandet ikkje må reise til kommune- eller regionsenteret for å gjere sine daglege innkjøp. Samstundes er det eit spenningsforhold imellom tilbodet i lokalsentera og omsynet til å ivareta eit samlokalisert og attraktivt tilbod i Knarvik.

	FORDELING		INNBYGGJARAR
KNARVIK	33	%	9 561
LINDÅS	13	%	3 756
OSTEREIDET	8	%	2 431
FREKHAUG	19	%	5 360
VIKEBØ	9	%	2 709
MANGER	11	%	3 144
BØVÅGEN	7	%	1 978
ALVER KOMMUNE	100	%	28 939

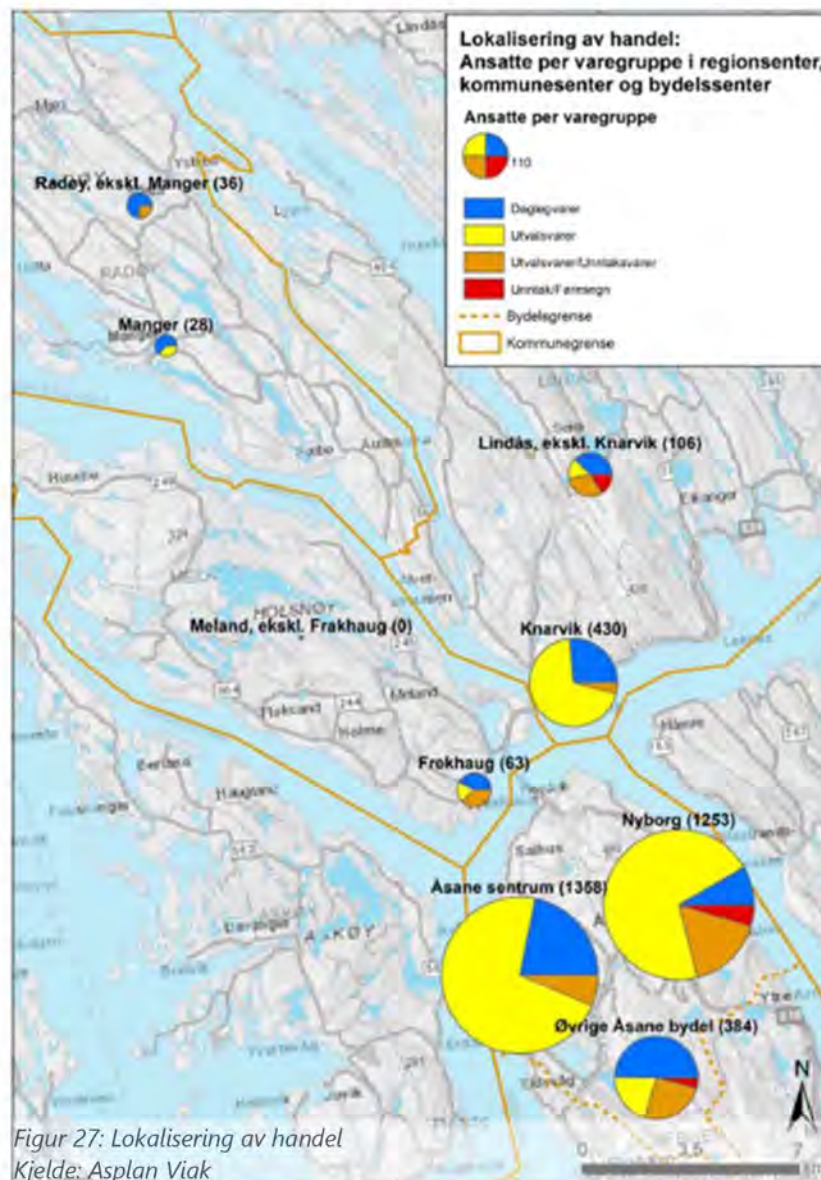
Tabell 2: Innbyggjarar fordelt på næraste senter.

5.4. Handelsnæringa i Alver kommune

Handelsnæringa er den viktigaste besøksintensive næringa vi har, og er derfor sentral for utviklinga av sentra og tettstadane i Alver. Som del av eit større analysearbeid har Asplan Viak gjort ei kartlegging av handelsnæringa i Alver.

Kartet under syner talet på tilsette innan handelsnæringa i Alver (og Bergen) fordelt på varegruppene *daglegvarer*, *utvalsvarer*, *utvalsvarer/unntaksvarer* og *unntaksvarer*. Varegruppene er bestemt av Hordaland fylkeskommune og nytta som ein standard for handelsanalysar i Hordaland fylke. Kategori en *daglegvarer* er gjerne sjølvforklarande, men *utvalsvarer* omfattar andre "småvarer" som klede, sko eller bøker. I kategorien *unntaksvarer* finn vi arealkrevjande varer som bilar, båtar eller trevarer (årsaka til nemninga er at desse varene er unnateke den regionale føresegna om plassering av handel, som seier at handel som hovudregel bør skje i sentrumsområde). Kategorien *unntaksvarer/utvalsvarer* omfattar varer som både kan reknast som utvalsvarer og unntaksvarer. Døme er blomsterhandel eller jernvarehandel.

Hovudtyngda av arbeidsplassar innan handelsnæringa i Alver er i Knarvik. Knarvik kjenneteiknast også ved at ein stor del av handelsverksemda er knytt til dei såkalla "utvalsvarene". Det reflekterer Knarvik sin status som regionsenter, sidan handel med desse varene krev eit stort omland. Elles i Alver kommune er det handel med daglegvarer som dominerer, men det er og eit betydeleg innslag av arealkrevjande "unntaksvarer".

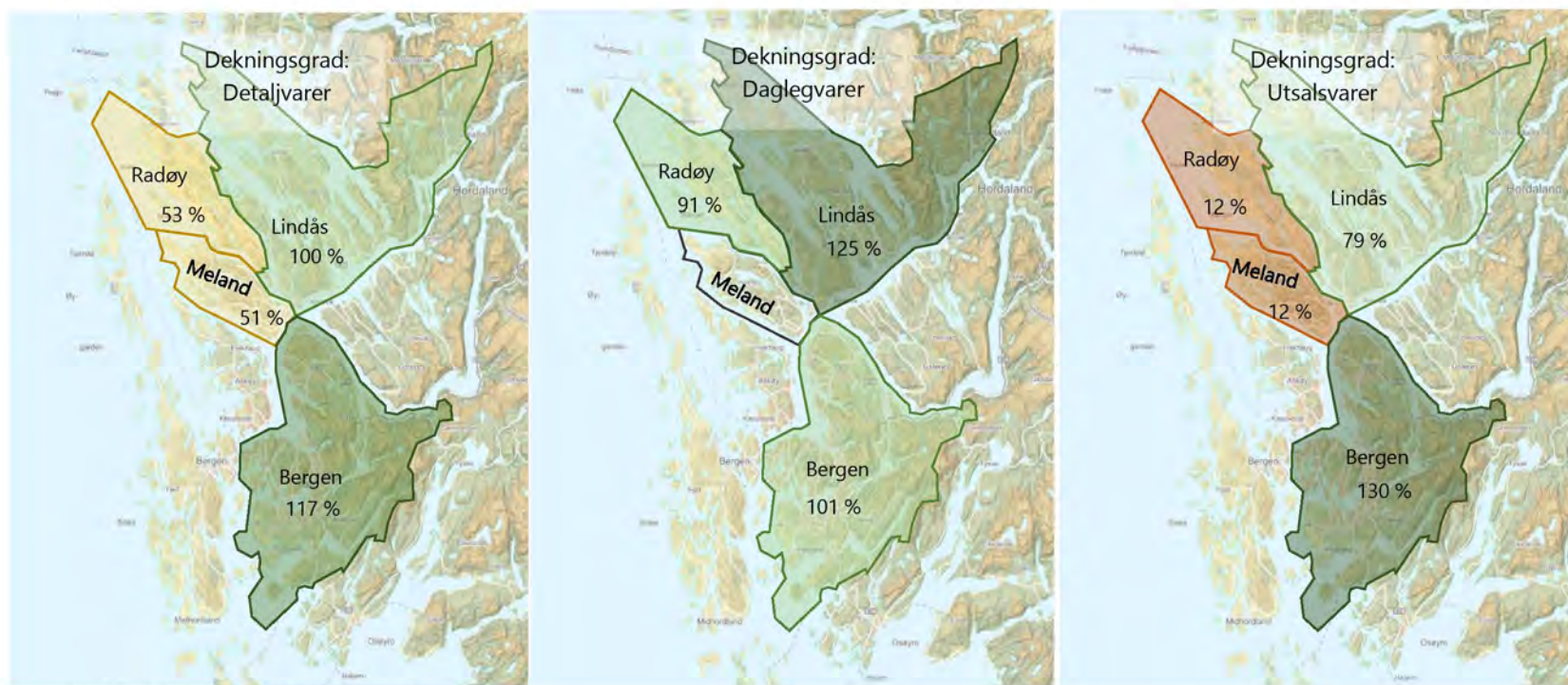

Handelsnæringas dekningsgrad

Handelsnæringas dekningsgrada er eit mål på forholdet mellom innbyggjartal og omsetjinga innan handelsnæringa i ein kommune. Dette gir eit inntrykk av "handelsbalansen" kommunane imellom; altså kor mykje innbyggjarane handlar utanfor eigen bustadkommune, og kor mykje innbyggjarar i andre kommunar handlar i Alver.

Ei dekningsgrad på 100 prosent inneber at omsetjinga i kommunen samsvarar med det ein kunne vente dersom alle innbyggjarane gjorde alle sine innkjøp i eigen kommune. Dersom dekningsgrada er *under* 100 prosent er det eit teikn på at innbyggjarane reiser til andre kommunar for å handle, og dersom den er *over* 100 prosent er det eit teikn på at kommunen tiltrekker seg kundar frå andre kommunar.

For heile detaljvarehandelen (daglegvarer, utvalsvarer og unntaksvarer) under eitt var dekningsgrada 65 prosent i Alver kommune i 2017. Av dei opphavlege kommunane var det Lindås som hadde den sterkaste dekningsgrada, med 100 prosent, medan tala for Meland og Radøy var høvesvis 51 og 53 prosent.

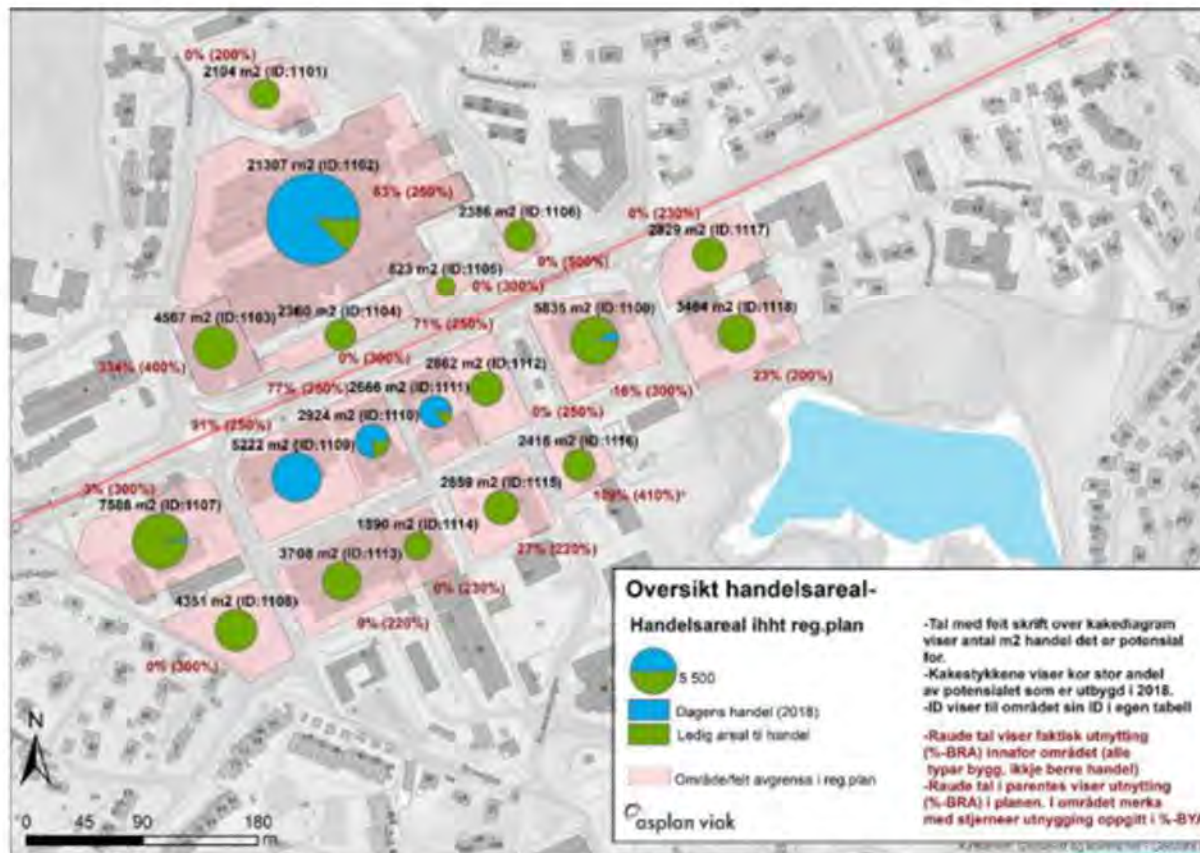

Figur 28: Handelsnæringas dekningsgrad
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

Daglegvarehandelen kjenneteiknast av å vere dominert av nokre få store aktørar, med butikkar som er svært like uavhengig av geografi. Såleis er det sjeldan behov for å handle daglegvarer utanfor eigen bustadkommune. Dette reflekterast i at dekningsgrada for daglegvarer er ganske god i dei fleste kommunar. I 2017 var den 125 prosent i Lindås, og 91 prosent i Radøy. I Meland er tala unndrege offentlegheita på grunn av at det er færre enn tre aktørar innan daglegvarehandel i kommunen.

For utvalsvarer var dekningsgrada i 2017 negativ både i Lindås, Meland og Radøy. I Alver kommune under eitt var dekningsgrada 49 prosent. Underdekninga for dette varesegmentet har samanheng med stor handelslekkasje til Bergen kommune, som hadde betydeleg overdekning.

Asplan Viak har også kartlagt kor mykje areal som er regulert til handelsføremål i senterområda av Alver, og kor mykje av dette som er bebygd med handelsbygg. Kartet under, av Knarvik sentrum, syner at det er store uutnytta areal på tomtene som er regulert til handelsføremål. Tomta til Knarvik senter har høg arealutnytting (83 prosent), medan det på sørsida av E 39 er mange tomtar med låg arealutnytting.

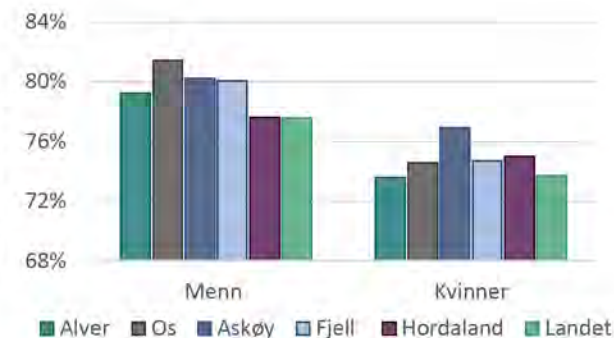

Figur 29: Oversikt over handelsareal i Knarvik
 Kjelde: Asplan Viak

6. Næringsutvikling

6.1. Sysselsetjingsgrad/yrkesdeltaking

Sysselsetjingsgraden/yrkesdeltakinga syner kor stor del av befolkninga i yrkesaktiv alder (vi har definert denne som 20-66 år) som er yrkesaktive. I Alver er sysselsetjingsgrada for menn 79 prosent, og 74 prosent for kvinner. Sysselsetjingsgrada for menn er høgare enn både i landet og fylket, men lågare enn dei tre samanlikningskommunane i Hordaland. Sysselsetjingsgrada for kvinner er lik som for landet under eitt, men er lågare enn i fylket og i dei tre samanlikningskommunane.

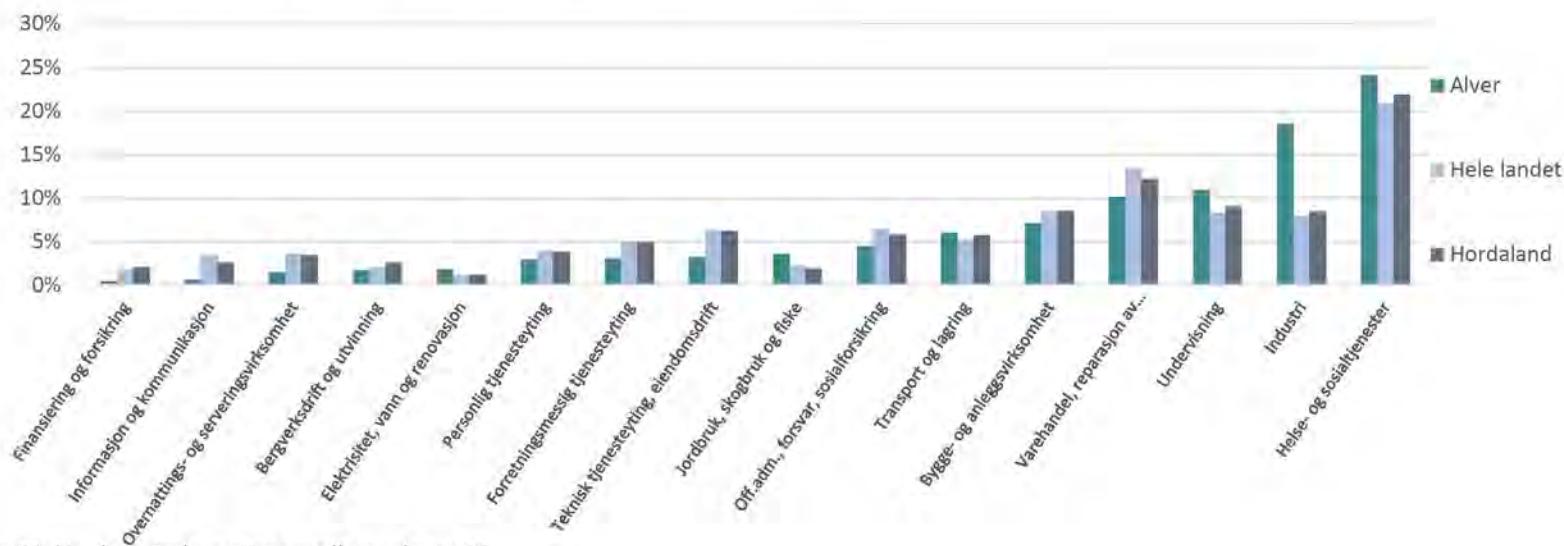

Figur 30: Yrkesdeltaking blant menn og kvinner

Kjelde:

6.2. Næringsstruktur

Dei viktigaste næringane i Alver kommune med omsyn til sysselsetjing er *industri, bygg og anlegg, varehandel, undervisning og helse- og sosialtenester*. Samanlikna med næringsstrukturen i landet under eitt er det fyrst og fremst den høge sysselsetjingsandelen innan industri som peikar seg ut i Alver kommune. Heile 19 prosent av arbeidsplassane i Alver kommune er innan industri, mot berre 8 prosent nasjonalt. Arbeidsplassar innan jordbruk, skogbruk og fiske, undervisning og helse og sosialtenester er også noko overrepresentert i Alver kommune.

Figur 31: Næringsstruktur etter antall sysselsette, %

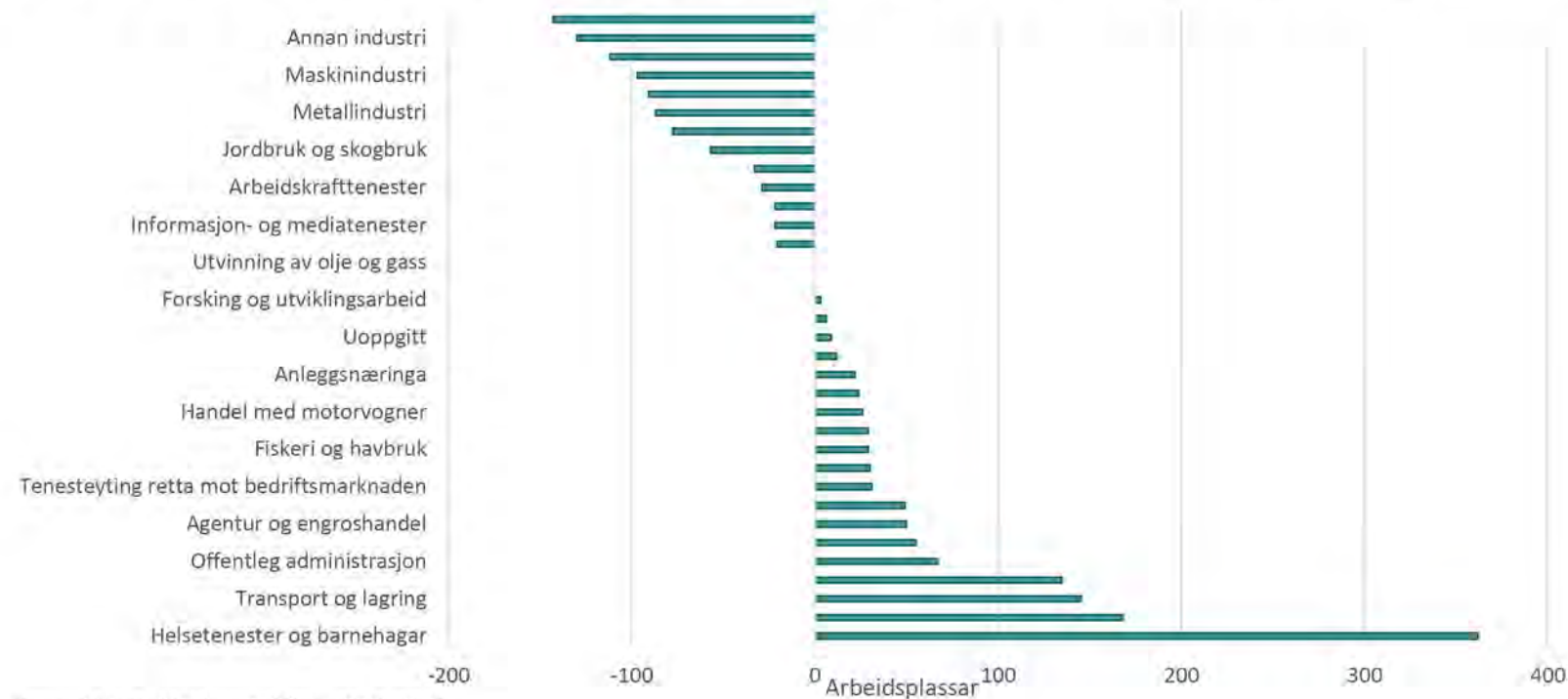
Kjelde: SSB

Arbeidsplassutvikling

Mellom 2008 og 2018 har det blitt om lag 300 fleire arbeidsplassar i Alver kommune. Bak dette nettotalet skjuler det seg store skilnadar næringane imellom. Velferdstenester har hatt sterkast vekst, medan transport og lagring og eigedomsnæringa har hatt den sterkaste veksten i privat sektor. Tapet av arbeidsplassar var størst innan detaljhandel, overnatting og servering og fleire industrinæringar.

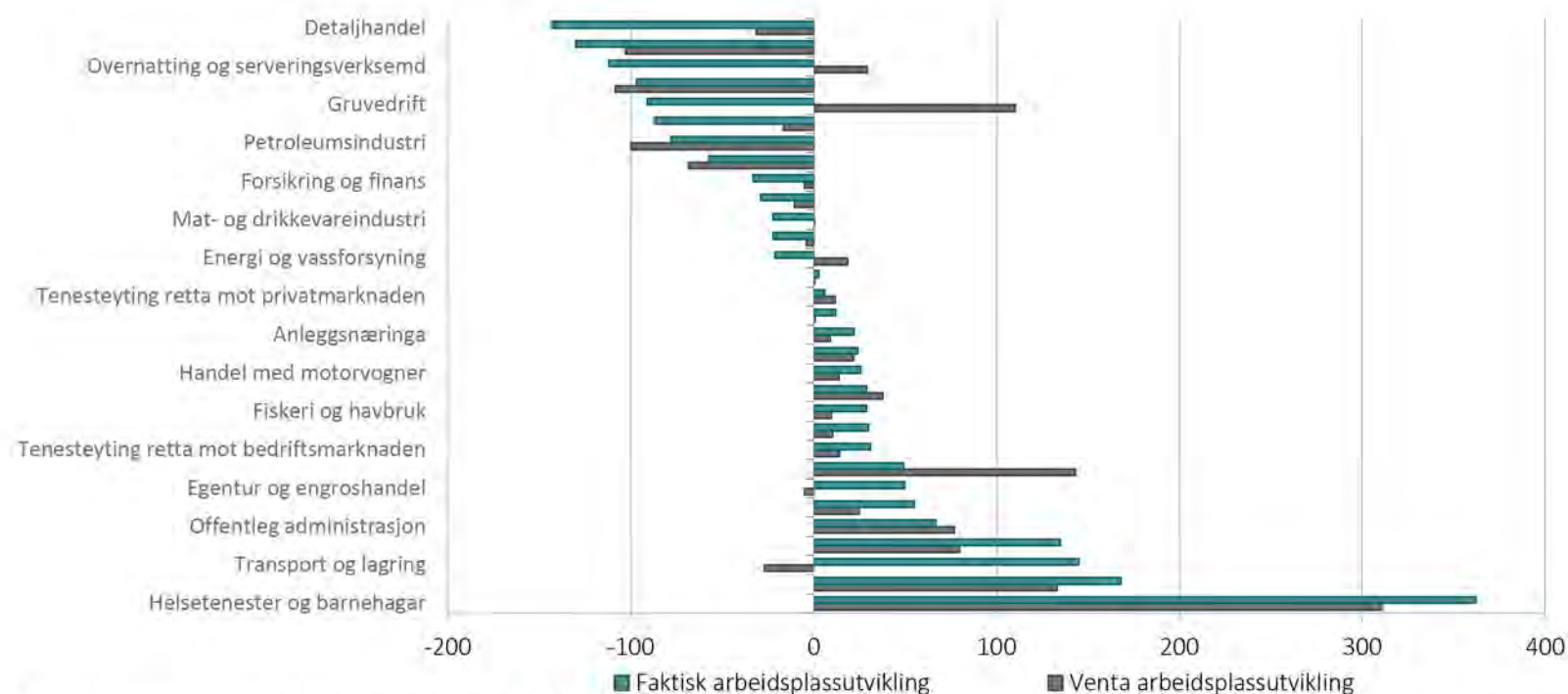
Næringssamansetjinga endrast over tid, både nasjonalt og i Alver. I grove trekk er hovudbiletet i Noreg at primærnæringane og industrien går tilbake, medan tenesteytande næringar i privat og offentleg sektor veks. Føresetnadane for arbeidsplassvekst er derfor påverka av næringssamansetjinga i kommunane. Det er grunn til å vente at arbeidsplassutviklinga i kommunar som er dominert av næringar som går tilbake nasjonalt er svakare enn i kommunar som er dominert av vekstnæringar.

Vi har rekna ut ei *teoretisk* arbeidsplassutvikling for kvar einskild næring i Alver, der føresetnaden er at næringa årleg utviklar seg med same prosentsats som nasjonalt mellom 2008 og 2018. Dette gir eit inntrykk av kva arbeidsplassvekst vi kunne venta i Alver gitt næringssamansetjinga i kommunen.

Figur 32: Arbeidsplassutvikling, 2008-2018

Kjelde: SSB

Figur 33: Faktisk og venta arbeidsplassutvikling, 2008-2018

Kjelde: SSB og egne berekningar

Deretter har vi samanlikna denne teoretiske venta utviklinga med den *faktiske* arbeidsplassutviklinga i kommunen. Figur 6 under syner den *faktiske* og den *venta* arbeidsplassutviklinga per næring i Alver kommune. Figur 27 syner differansen mellom venta og faktisk arbeidsplassutvikling per einskildnæring.

Innan privat sektor er det næringane «transport og lagring», «eigedomssomsetjing og drift», samt «agentur og engroshandel» som har hatt arbeidsplassvekst betydeleg utover vekstgraden i tilsvarande næringar nasjonalt. Elles har veksten innan dei tenesteytande næringane i offentlig sektor vore betydeleg høgare i Alver enn i landet som heilskap. Dette heng truleg saman med at folketalesveksten, og dermed talet brukarar av desse tenestene, har vore sterkare i Alver enn nasjonalt.

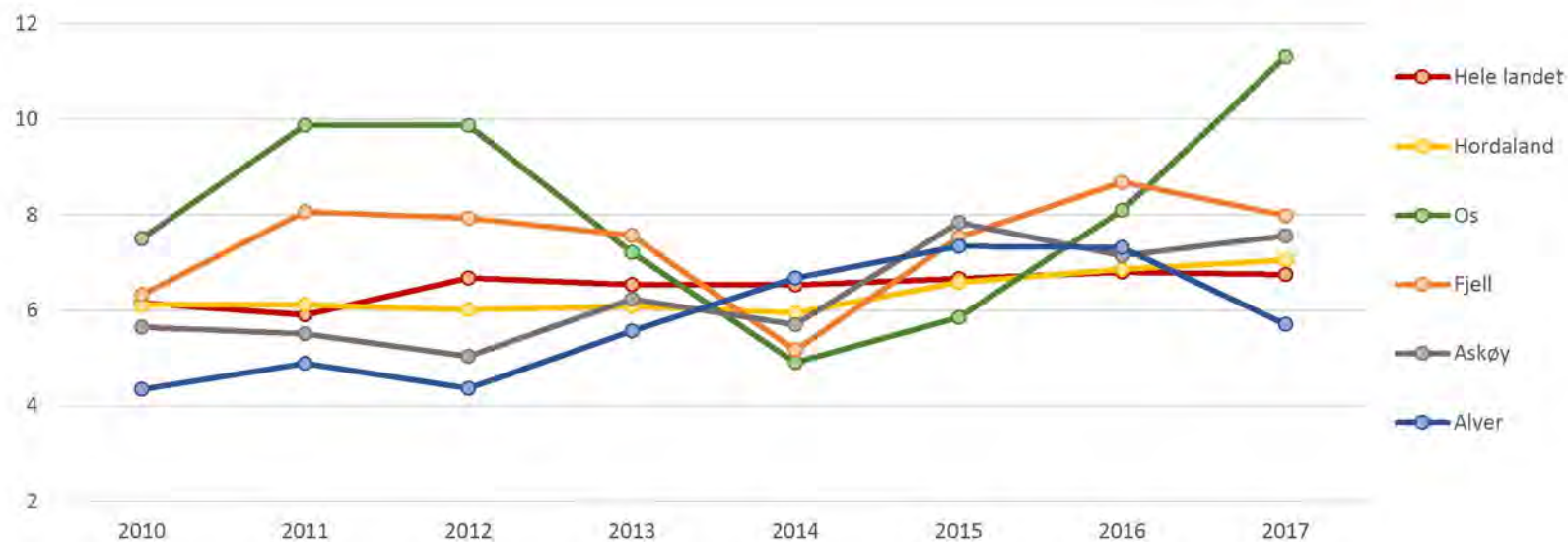
I andre enden av skalaen er det næringane «gruvedrift», «overnatting og serveringsverksemd» og «detaljhandel» som utmerkar seg med svakare arbeidsplassvekst enn venta. For dei to fyrstnemnde tilseier den nasjonale utviklinga arbeidsplassvekst, medan utviklinga i Alver har vore negativ. Innan

«detaljhandel» ventar vi eit moderat tap av arbeidsplassar, medan dei faktiske tapa i Alver er langt større. Dette kan ha samanheng med at handelslekkasjen til Bergen har auka i denne perioden.

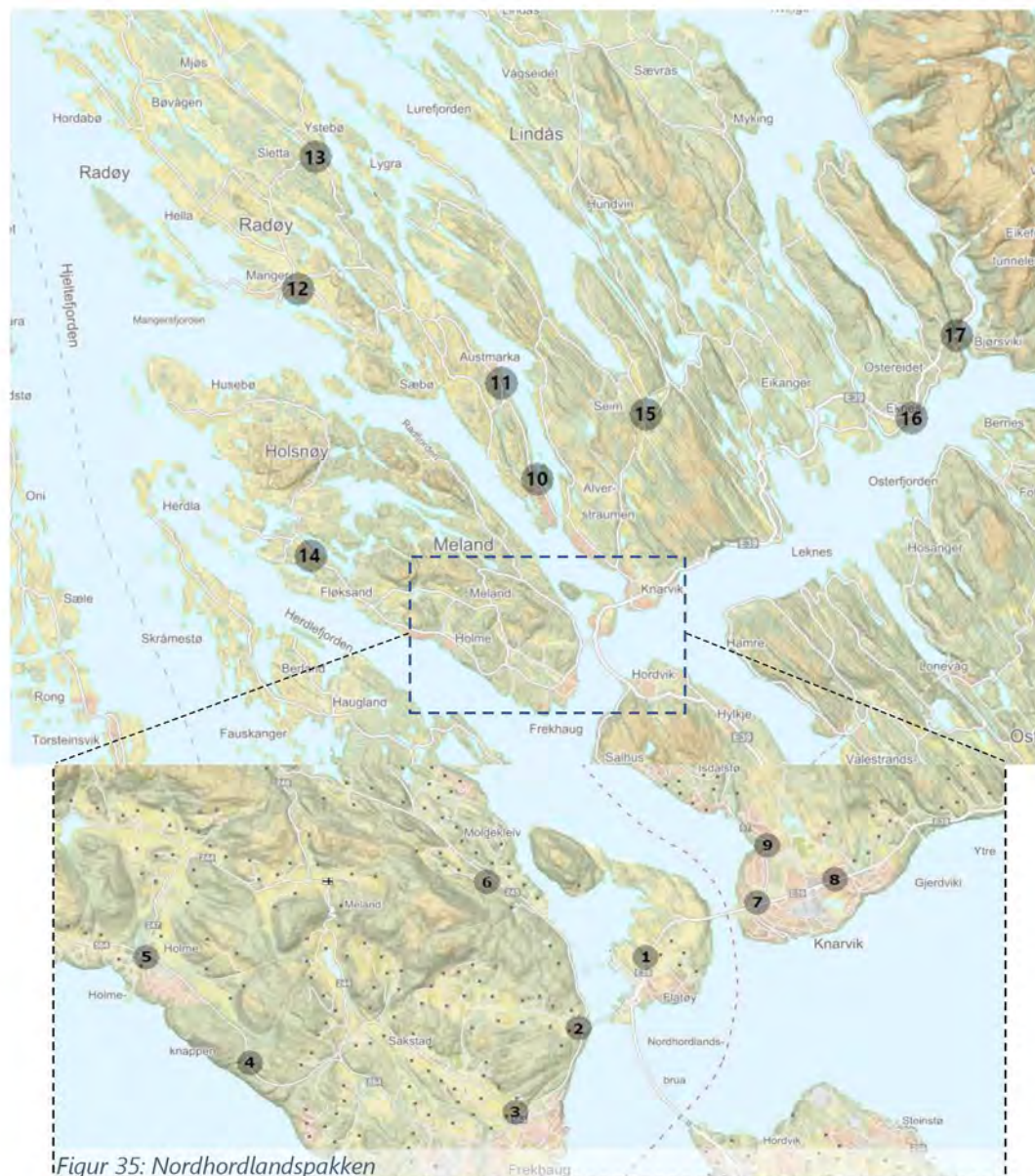
Nyetablerte føretak

Dei siste ti åra har talet nyetablerte føretak auka betydeleg både i Alver og i landet generelt. Mellom 2015 og 2017 blei det etablert om lag 250 føretak årleg i Alver kommune. Ti år tidlegare, mellom 2005 og 2007, var talet mellom 170 og 180 nye føretak årleg. I tiårsperioden 2007-17 var veksten i Alver 13 prosentpoeng sterkare enn i landet generelt.

For å vise kva betyding dei nyetablerte føretaka har for næringslivet i Alver ser vi på kor stor part av dei sysselsette som er tilsette i nyetablerte føretak. Mellom 2008 og 2018 utgjorde denne parten mellom 4 og 7,5 promille av den sysselsette befolkninga. I byrjinga av perioden var nivået i Alver lågare enn i både samanlikningskommunane, Hordaland fylke og landet under eitt. Men mellom 2010 og 2015 var utviklinga i Alver svært positiv, før utviklinga igjen snudde mellom 2015 og 17.

Figur 34: Andel av sysselsette som er tilsett i nyetablerte føretak, promille
Kjelde: SSB

7. Infrastruktur og samferdsel

7.1. Kommunale vegar

Nye kommunale vegar kjem til som følge av utbygging, og medfører nye kostnader - særleg til vinterdrift. Eksisterande kommunale vegar krev vedlikehald og oppgradering, som bør vere planlagt. I 2020 bør det startast eit arbeid med ein overordna vedlikehaldsplan for dei kommunale vegane medrekna veglys, og deretter setjast ein driftsstandard.

7.2. Samferdselsprosjekter

Nordhordlandspakken

Nordhordlandsregionen er en region i vekst både som bosted- og arbeidsmarked. Veinettet er i dag ikke tilpasset til å møte denne veksten, og fremkomsten for næringstransporten er dårlig på mange delstrekninger. Målene med Nordhordlandspakken er å bedre fremkommeligheten på fylkesveiene og gi disse et gjennomgående gang- og sykkelveisystem. Videre skal veier trafikkisikres, og det skal tilrettelegges for økt bruk av buss til og fra Bergen, samt sikre god utvikling av Knarvik sentrum.

I kartet med tilhørende tabell under finner en oversikt over tiltakene i Nordhordlandspakken som i hovedsak vil påvirke Alver kommune.

<i>Fork.</i>	<i>Namn</i>	<i>Fase</i>	<i>Start</i>	<i>Ferdig</i>	<i>Link</i>
1	7A: Kollektivtiltak E39	Planfase	Vinter 2021	Vår 2022	Her
2	Fv. 564, Fosse-krysset	Planfase	-	-	Her
3	5. Fv. 564 Frekhaug-krysset	Planfase	2022	2023	Her
4	18. Fv. 264 Sandskaret – Holme	-	2025	2027	Her
5	4B Fv. 564 Trafikksikring/undergang Holme	Godkjent	Høst 2018	2019	Her
6	3. Fv. 245 Fosse-Moldekleiv	Planfase	2021	2023	Her
7	7B Kollektivtiltak fv. 57,	-	-	-	Her
8	6. E39 Knarvik sentrum	Plan/prosjektering	2020	2022	Her
9	2. Fv. 57 Knarvik – Isdalstø	Godkjent	På vent	N/A	Her
10	19. Fv. 565 Hilland – Radøy grense	-	2025	2027	Her
11	16. Fv.565 Grense Radøy/Lindås – Sæbø skule	Planfase	2025	2026	Her
12	13. Fv. 409 Kollektivtiltak Manger sentrum	-	2023	2023	Her
13	1. 565 Marås-Soltveit	Godkjent 2010	Vår 2019	2022	Her
14	4A Fv. 564 Fløksand – Vikebø	Planfase	2022	2024	Her
15	14. Fv.. 57 Vatnekrysset	Planfase	2023	2024	Her
16	17. E39 Vikane-Eikangervågen	Planfase	2021	2023	Her
17	15. E39 Molvik-krysset	Planfase	2023	2024	Her

Tabell 3: Nordhordlandspakken

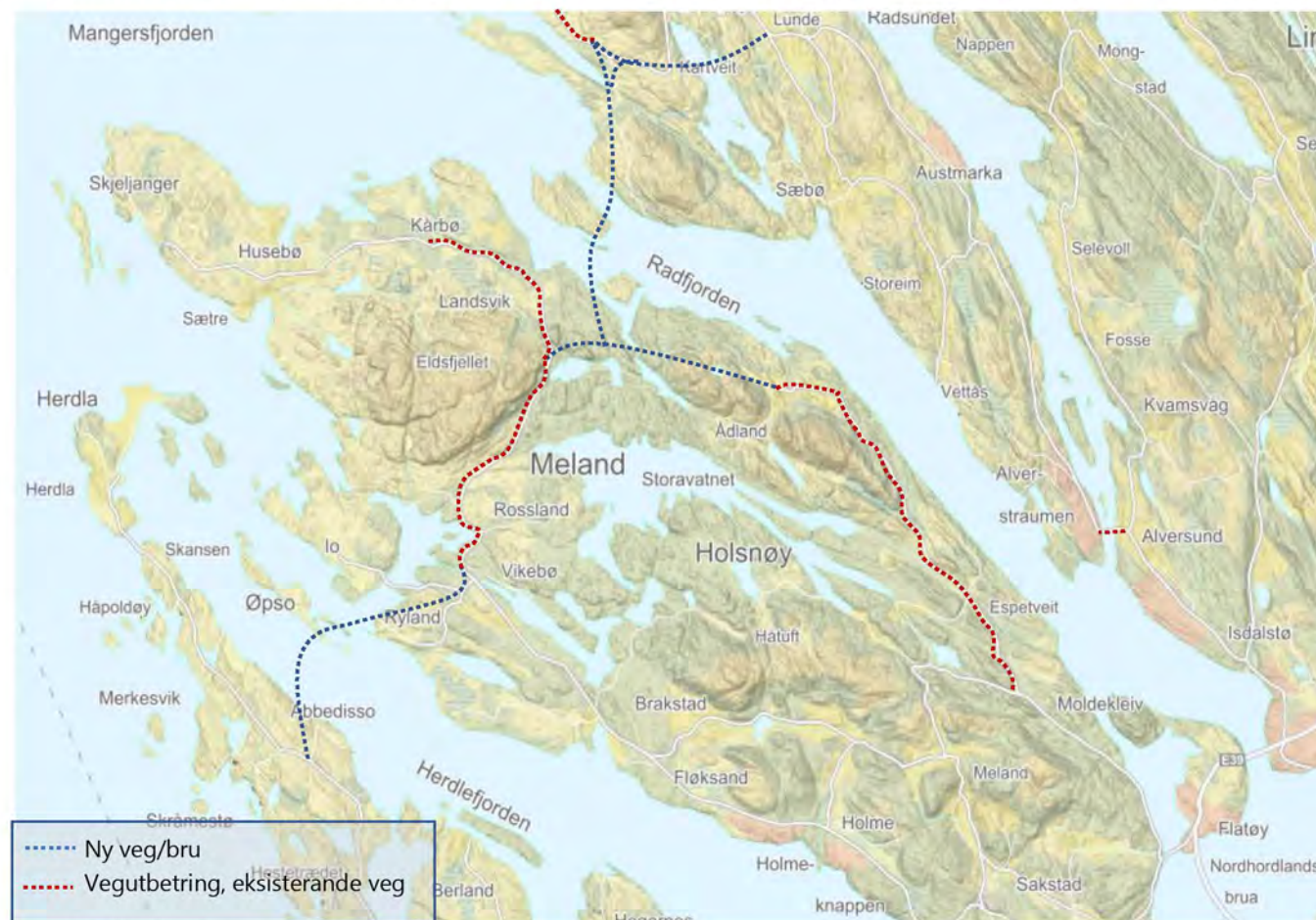
Kjelde: Statens Vegvesen

KDP E39 Mellom Åsane/Vågsbotn og Nordhordlandsbrua

Statens Vegvesen har vurdert at val for ny trasé for E39 nord for Vågsbotn bør tilpassast valet for Ringveg øst. Målet med dette prosjektet knyttes særlig til økt trafikksikkerhet og effektiv transport med styrking av bo- og arbeidsmarkedsregionen.

Sambandet vest

Målet med prosjektet «sambandet vest» er å medvirke til næringsutvikling gjennom å knytte saman Sotra/Øygarden – Askøy – Nordhordland med ny infrastruktur, til en større sammenhengende bo- og arbeidsmarkedsregion med effektive og forutsigbare kommunikasjoner. I forhold til beredskap er målet et fullt ringveisystem i Bergensregionen. Styret i Sambandet Vest har gjort vedtak om å jobbe for brokryssing over Herdla fjorden ved Abbedissen på Askøy til sørspissen av Ypso i Meland. Videre inngår samband til Radøy med bro over Bognestraumen. Foreslått trasé er illustrert i kart under.

Figur 36: Sambandet Vest

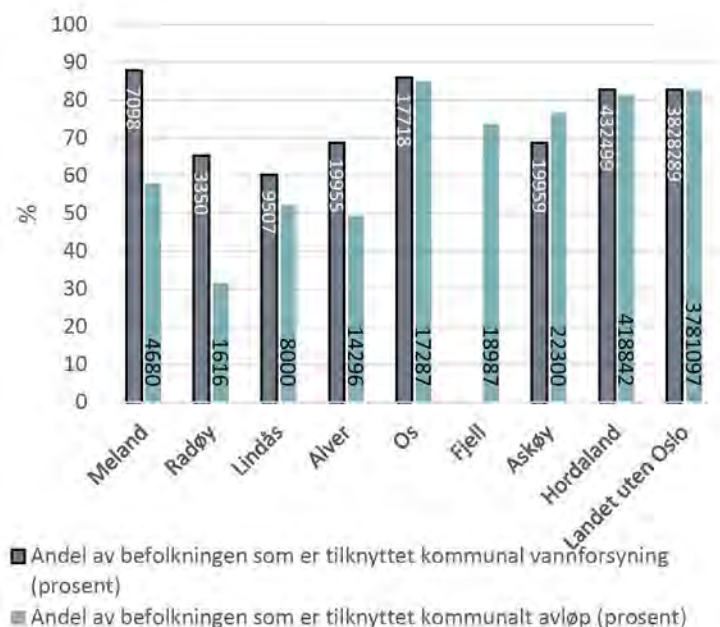
Kjelde: Sambandet Vest

7.3. Vatn og avløp

Sjølv om ein del av busetnaden i Alver kommune er relativt spreidd, er hovudtyngden av busetnaden lokalisert til lokalsenter og kommunesenter. Den store folkeveksten, og dermed det store utbyggingsvolumet, orienterer seg mot den søndre delen av Alver, i aksen Frekhaug – Knarvik – Alversund med respektive omland.

Utfordringane når det gjeld vatn og avløpssystemet (VA-anlegga) er at dei eldste kommunale anlegga er bygd i dei områda med størst vekst. Det inneber eit relativ stort behov for rehabilitering /oppdimensjonering / vidareutvikling av anlegga, og oppgradering i tråd med dagens krav til vasskvalitet og handtering av utlsepp. Auka nedbørsmengder medfører nye krav til handtering av overvatn, som igjen blir forsterka av auken i «harde flater» som følgje av utbygginga.

Tilfredsstillande VA-anlegg er ein føresetnad for all utbygging. For å møte desse utfordringane er det vesentleg å prioritere arbeidet med ein ny hovudplan for vatn og avløp i Alver i 2020, og kople denne til det overordna planverket elles. Ein må også kartlegge behovet for barrierer og rutinar rundt høgdebassenga, slik at ein også har ein systematisk vedlikehaldsplan for desse.

Figur 37: Tilknytning til kommunalt vatn og avløp, %

Kjelde: SSB/eigne kjelder.

7.4. Kommunal bygningsmasse

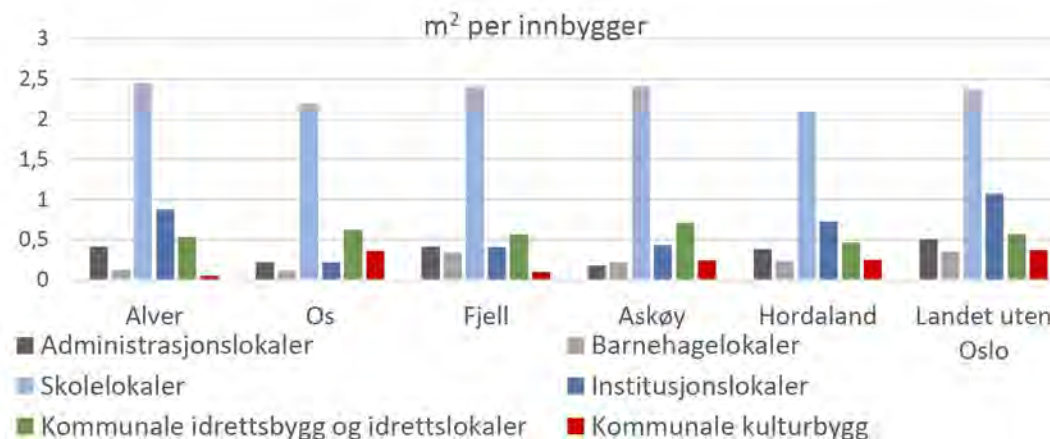
Offentlege bygningar

Kommunal tenesteyting er avhenging av tilgang på både tilstrekkelege og hensiktsmessige lokale. Behovet for kommunale formålsbygg aukar i takt med folkeveksten. Dette medfører auka drifts- og vedlikehaldskostnader, for at kommunen skal kunne ivareta krav til innelima, arbeidsmiljø, tryggleik og ikkje minst materielle verdiar. Arbeidet med ein overordna vedlikehaldsplan for den kommunale bygningsmassen må prioriterast slik at dei kommunale tenestene ikkje blir skadelidande, og slik at dei økonomiske verdiane blir bevart.

Ein bør også starte arbeidet med ein «driftsplan» som set standarden for kva tilstand dei kommunale bygningane skal ha i høve til aktuell tenesteyting. Det gjeld t.d. varme, ventilasjon, låssystem og tilgangskontroll, lyssetting, reinhald, vakthald, brannsikring, heissystem, skadedyrskontroll, miljømerking. Ein plan for dei kommunale bygningane bør også omfatte ei vurdering av livssyklus-kostnader og val av materiell og løysingar i investeringsprosjekt, med mål om lang levetid.

Kommunale bustader

Dei kommunale bustadene har varierende alder og varierende kvalitet, her er det behov for ein plan for utskifting som er tilpassa endra behov. Alver kommune bør legge ein strategi for sal, kjøp, sanering, nybygging, rehabilitering og lokalisering, og meisle ut ulike typar butilbod tilpassa leigetakarane. Dette har verknad for lokalsamfunnet i vid forstand og for kvaliteten på den individretta tenesteytinga. Anskaffing av kommunale bustader bør følgje sentrale kravspesifikasjonar.

Figur 38: Areal kommunale bygg, totalt og per innbygger

Kjelde: SSB

7.5. Pendling

I 2018 leverte Hordaland fylkeskommune ei pendlarrapport for dei tre kommunane som vert Alver, basert på individdatasett. Denne rapporten viste at kvar for seg var dei tre kommunane Radøy, Meland og Lindås prega av svært høg arbeidsmarkedsintegrasjon med resten av Bergensregionen. I 2016 jobba omtrent 32 % av arbeidstakarane som budde i Meland i same kommune. Tilsvarande tal for Lindås var på same tid 52 % og for Radøy var det 45 %. I nye Alver kommune vil det basert på desse tala vere 13 914 arbeidstakarar som bur i den nye kommunen, kor 8 481 av desse også jobbar i kommunen, med andre ord vil om lag 61 % av dei som bur i kommunen også jobbe i Alver. Grunnen til at dette talet er høgare enn for både Radøy, Meland og Lindås individuelt er at mykje av inn- og utpendlinga frå desse kommunane er frå eller til dei to andre. Som figur 31 syner, går dei største pendlarstraumane inn og ut av Alver kommune til eller frå Bergen.

Figur 39: Pendlarmønster, 2018
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

Arbeidsstad → Bustad ↓	Meland	Radøy	Lindås	Bergen	Resten av NH	Resten av Noreg
Meland	1 256	46	693	1499	32	396
Radøy	80	1 108	474	433	124	220
Lindås	380	163	3 981	1 914	266	849
Bergen	324	82	824	124 219	85	15 451
Resten av NH	19	42	439	251	1 231	446
Resten av Noreg	96	23	331	32 098	152	2 362 638

Tabell 4: Pendlarmatrise, 2018
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

Arbeidsstad → Bustad ↓	Alver	Bergen	Resten av NH	Resten av Noreg
Alver	8 481	3 846	422	1 465
Bergen	1 230	124 219	85	15 451
Resten av NH	500	251	1 231	446
Resten av Noreg	450	32 098	152	2 362 638

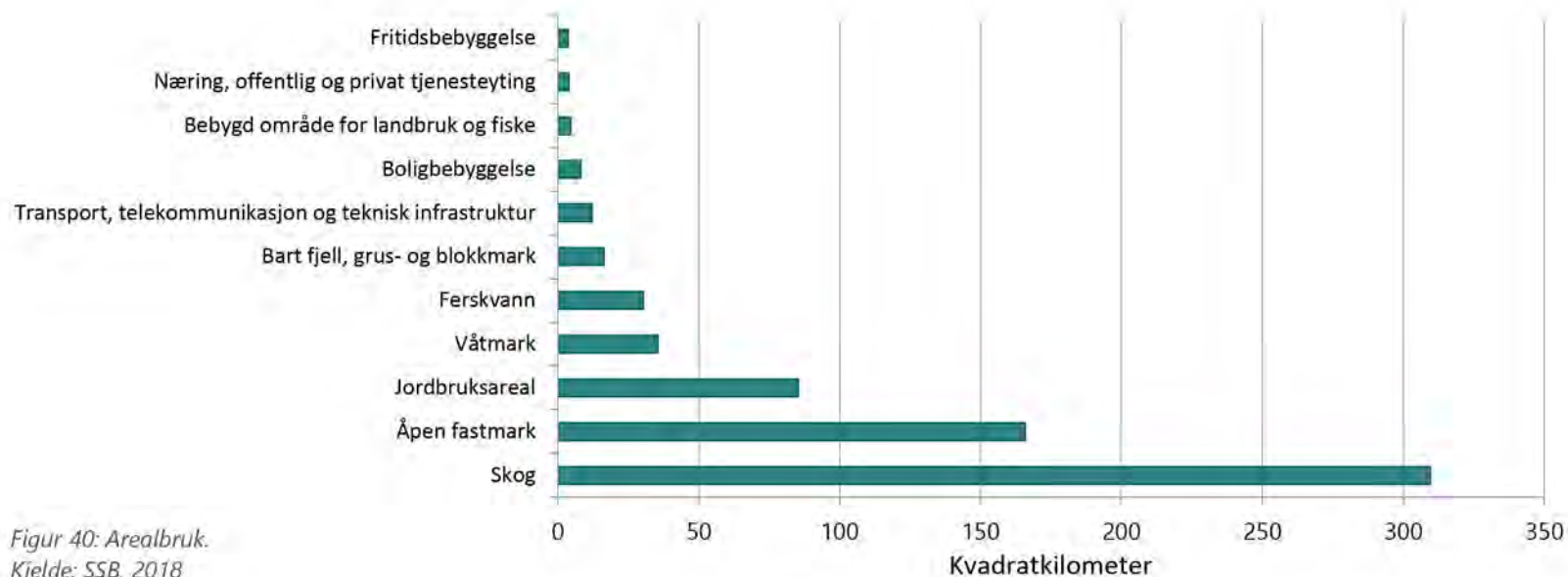
Tabell 5: Pendlarmatrise, 2018
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

8. Naturmiljø, landskap og klima

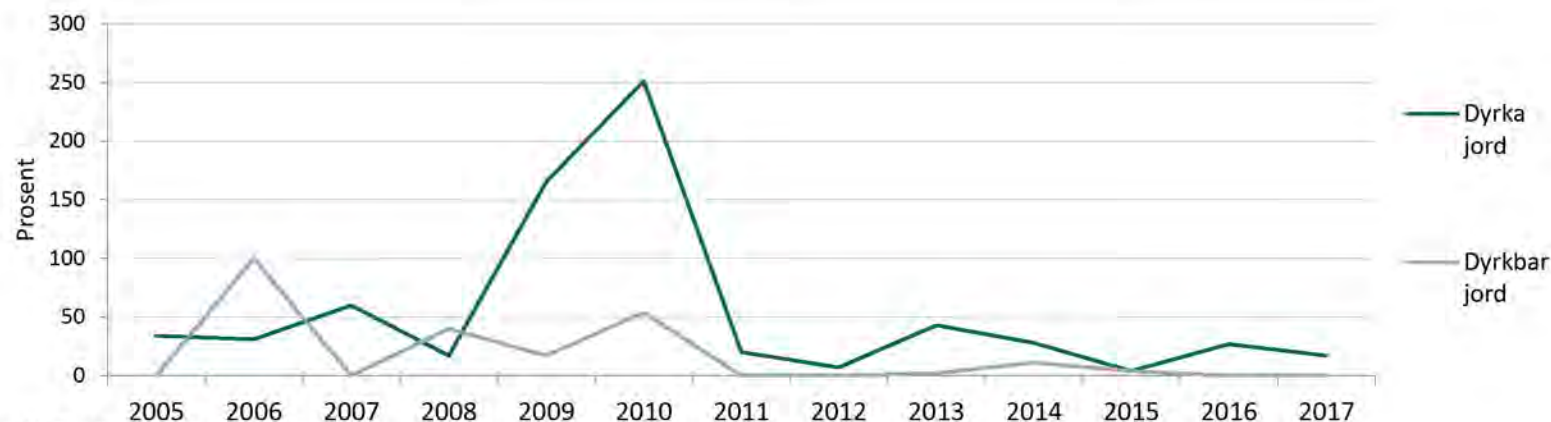
8.1. Arealbruk

Det samla arealet i Alver kommune er om lag 680 kvadratkilometer. Av desse er nesten halvparten, 310 kvadratkilometer, skog. Arealkategorien «*Open fastmark*» omfattar 166 kvadratkilometer. Dette er ein samlekategori som rommar eit stort spekter av både natur og kulturlandskap. Samlenemninga er at områda ikkje når kriteria som definerer dei andre kategoriane, til dømes kan jorddjupna vere for liten til at det blir rekna som jordbruksareal eller *skogboniteten* for låg til at det blir rekna som skog. Jordbruksareala i kommunen utgjer 85 kvadratkilometer, våtmark 36 kvadratkilometer og ferskvatn 30 kvadratkilometer av kommunen.

Områda som er utbygd til anten bustad, fritidsbygningar eller næring utgjer til saman 16 kvadratkilometer av arealet i kommunen.

Figur 40: Arealbruk.
Kjelde: SSB, 2018

Figur 41: Omdisponering av dyrka mark

Kjelde: SSB

8.2. Omdisponering av dyrka mark

Sidan 2005 er om lag 900 dekar, nesten ein kvadratkilometer, landbruksareal blitt omdisponert til andre formål i Alver kommune. Størsteparten av arelet, om lag 700 dekar, var dyrka jord, medan 200 dekar var areal som var dyrkbart, men ikkje i produksjon. Dei fleste åra har omfanget av det omdisponerte arealet vore mellom 20 og 60 dekar. Unntaka er åra 2009 og 2010 då omdisponeringa var høvesvis 182 og 305 dekar.

I alt er det om lag 85 kvadratkilometer landbruksareal i Alver kommune. Det omdisponerte arealet utgjør omlag ein prosent av det totale arealet. Men i same periode 2005-2018 er det også blitt nydyrka om lag 300 dekar jordbruksareal i Alver. Nettotapet av jordbruksareal er dermed om lag 600 dekar.

Utfordringa for landbruket er å stanse nedlegging av bruk. For å demme opp for avviklinga av vestlandsjordbruket trengs ei vidareføring av innsatsen som kommunane legg ned i dag for å styrke landbruket som næring, halde oppe attraktiviteten og bidra til innovasjon og rekruttering. Dette er viktig både i høve til klimautfordringar og i høve til matforsyninga i Norge.

8.3. Bygningar i strandsona

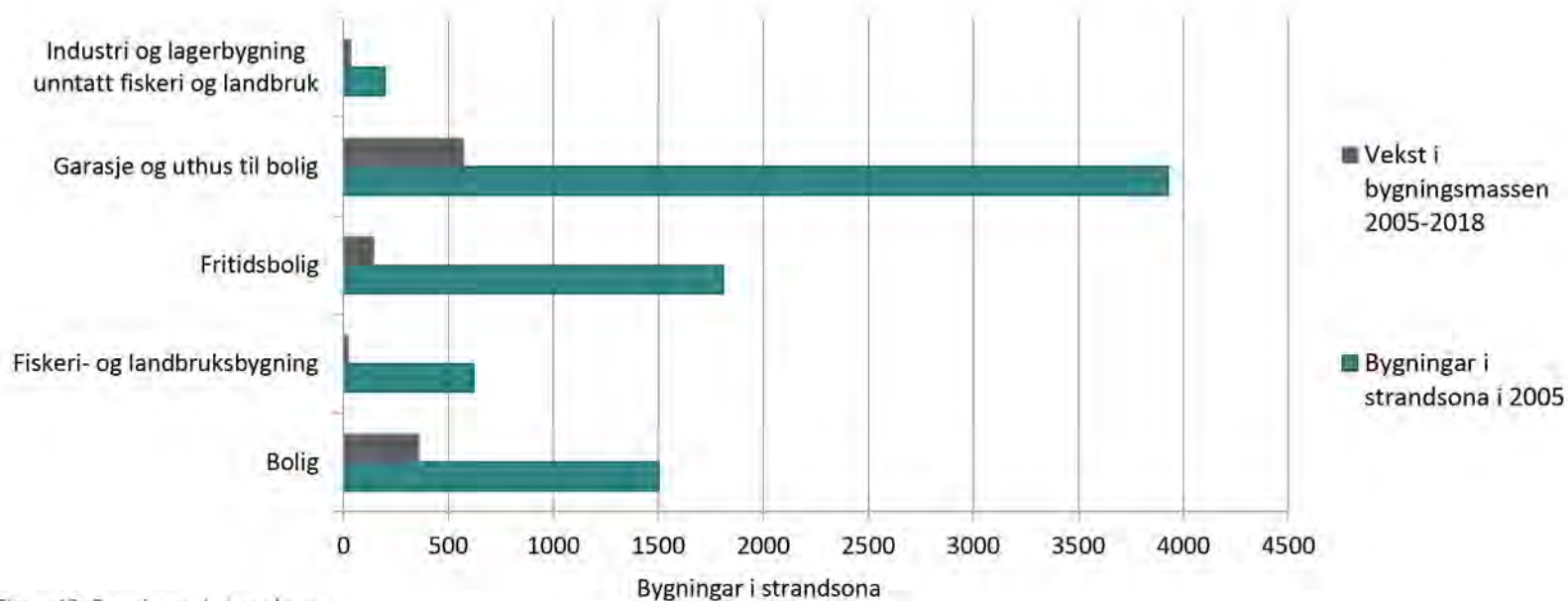
Som ein kystkommune med mange øyar, sund og fjordar forvaltar Alver kommune mange kilometer strandsoner. Målsetjinga i den nasjonale arealpolitikken er å ivareta allmenne interesser ved å hindre at strandsona blir privatisert gjennom utbygging.

I dei statlege retningslinjene er forvaltninga av strandsona geografisk differensiert avhengig av kor sterkt arealpresset er i kvar einskild kommune. Lindås og Meland reknast som kommunar med stort press på arealressursane, medan Radøy reknast som ein kommune med mindre arealpress. Det er ukjent kva forvaltningskategori Alver kommune vil hamne innanfor etter samanslåing.

I 2018 var det om lag 9 100 bygningar i strandsona av Alver. Garasjar og uthus utgjorde om lag halvparten; 4 500, av desse. Bustadar og fritidsbustadar talte om lag 2 000 bygningar kvar, medan det var 640 fiskeri og landbruksbygningar og 230 industri og lagerbygningar i strandsona.

Veksten i talet på bygninger i strandsona mellom 2005 og 2018 var størst for garasjar og uthus, og minst for næringsbygg. Av dei 1 100 bygningane som blei oppført i strandsona til Alver kommune mellom 2005 og 2018 var nesten 600 garasjar og uthus, om lag 350 var bustadar og om lag 150 var fritidsbustadar. Næringsbygg utgjorde til saman om lag 50 bygg.

Utfordringa for strandsonevernet er å halde oppe kystkulturen og unngå gjengroing, gjennom aktiv og balansert forvaltning og med nyanserte verkemiddel.

Figur 42: Bygningar i strandsona
Kjelde: SSB

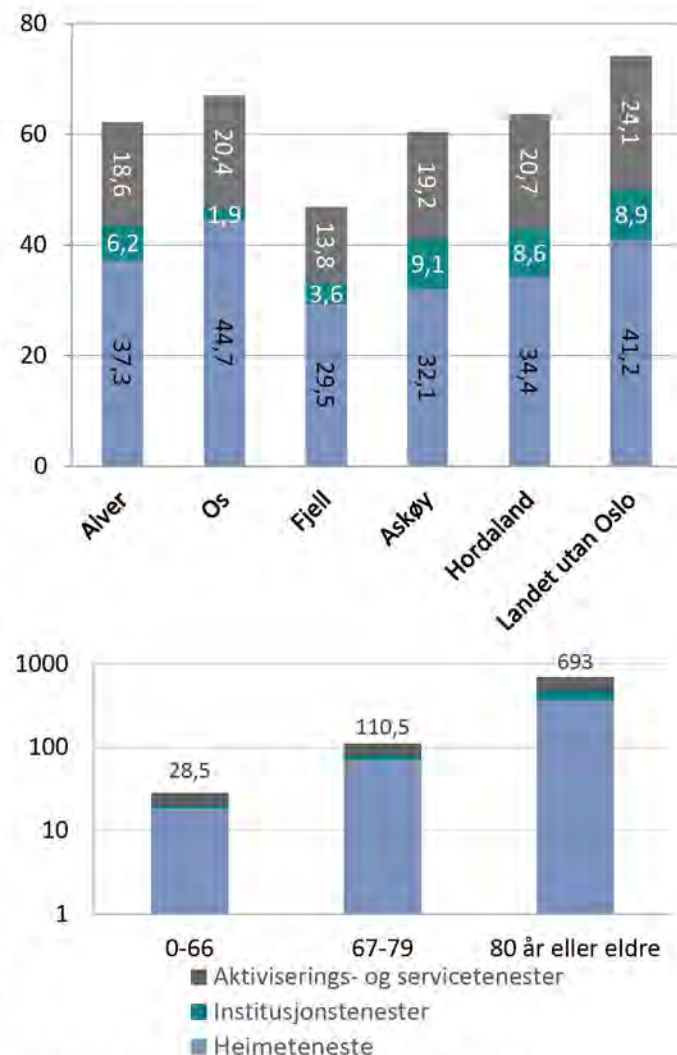
9. Kommunal tenesteyting

9.1. Helse og omsorg

Målt etter netto driftsutgifter vil helse- og omsorg vere det største tenesteområdet i Alver kommune, og står for om lag 31 % av utgifta i den nye kommunen. Per 31.12.2017 var det totalt 1 804 personar som fekk ein form for omsorgsteneste, kor 1 082 fekk heimetenester, 181 institusjonstenester og 541 fekk aktiviserings- og servicetenester. For å samanlikna er det nyttig å sjå på talet på brukarar per 1 000 innbyggjar. Figuren til høgre (panel a) syner at det var 62 personar per 1 000 innbyggjar i Alver som mottok helse- og omsorgstenester. Ein syner også frå samanlikninga at dette er omtrent på fylkessnittet og godt under landet utanom Oslo.

Den største skilnaden ligg i at heimetenestene i Alver er relativt stor i Alver samanlikna med resten, og aktivisering og servicetenester står tilsvarende for ein lågare del. Naturleg nok er det store forskjellar mellom ulike aldersgrupper, og delen av befolkninga som mottok helse- og omsorgstenester er sterkt aukande i alder. Som figuren til høgre (panel b) viser er det 28,5 personar per 1 000 innbyggjar, eller 2,85 %, av dei under 67 år som mottok helse- og omsorgstenester. I aldersgruppa 67-79 år aukar dette til 11 %, og i gruppa 80 år eller eldre er denne delen nærare 70 %.

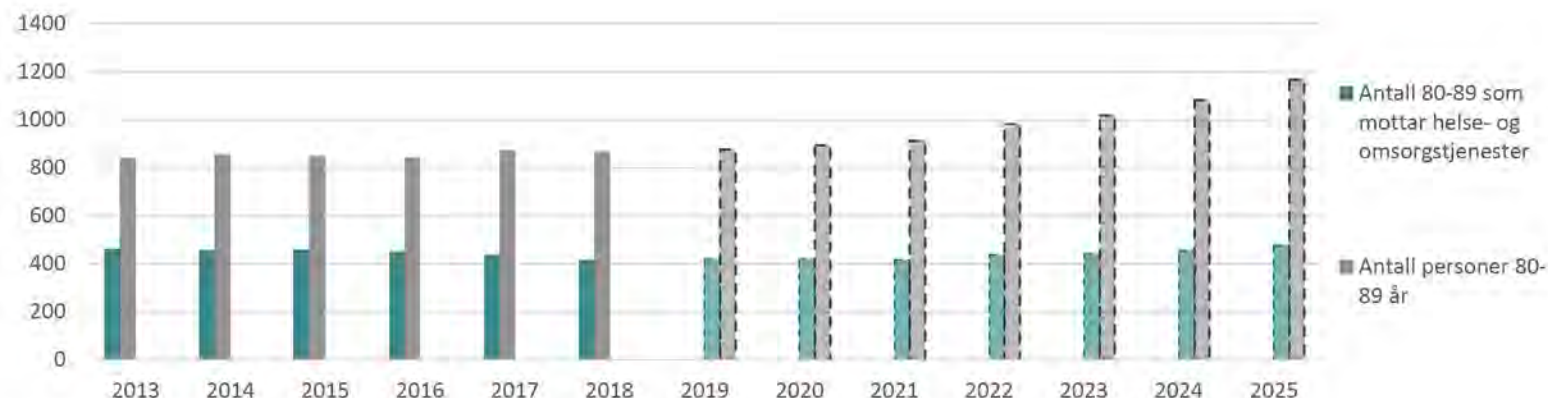
På same tid har delen av 80-89 åringar som mottok helse- og omsorgstenester falle jamt dei siste fem åra. Dette kjem mellom anna som ei følgje av at eldre i denne aldersgruppa generelt er friskare enn tidlegare, og klarar seg sjølve lengre. Som figuren øvst på neste side illustrerer, vil, om trenden fortsett, dette føre til at trass i at talet personar i aldersgruppa 80-89 år vil auke med rundt 35 % fram mot 2025, vil talet på helse og/eller omsorgstenestemottakarar kun auke med 15 % i same periode. Vidare vil satsinga på velferdsteknologi kunne bidra til at fleire eldre vil kunne bu heime lengre og dermed vidare kunne bidra til å lette på trykket på omsorgstenestene i framtida.

Figur 43 a) Brukarar av helse- og omsorgstenester per 1000 innbyggjar.

b) Brukarar av helse- og omsorgstenester etter aldersgruppe per 1000 innbyggjar

Tall per 31.12.18. Kjelde: SSB

Figur 44: Brukarar av helse- og omsorgstjenester og tal på personar 80-89 år.

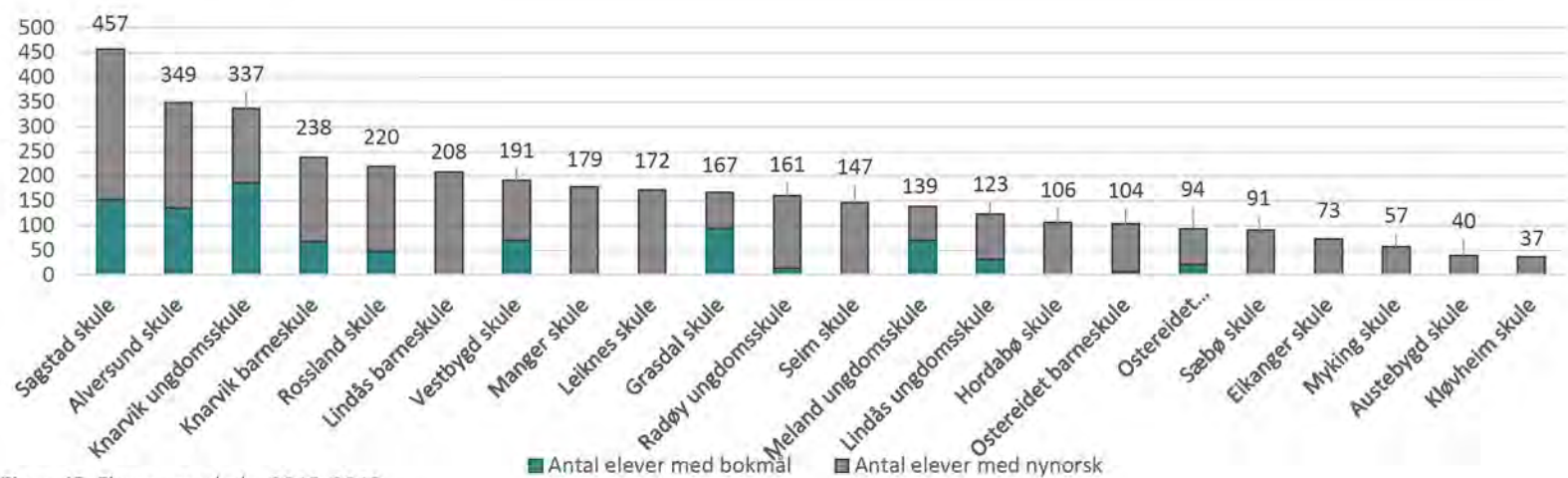
Kjelde: SSB og egne berekningar

9.2. Grunnskule

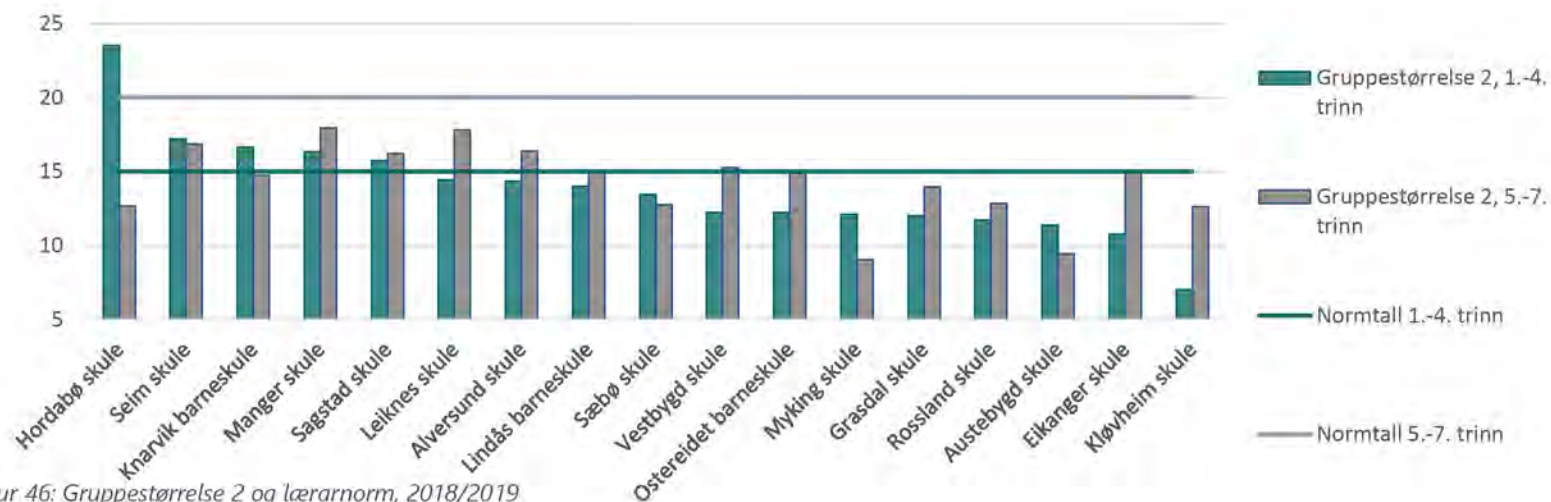
Alver kommune har, samanlikna med resten av kommunane i Noreg, ei relativt ung befolkning. I forhold til befolkningsstorleik bur det for eksempel 15 % fleire barn i skulealder (6-15 år) i Alver kommune enn befolkningssamansetninga på landsbasis skulle tilsei. Målt mot fylket elles bur det også nærare 15 % fleire 6-15 åringar i kommunen. Totalt var det 4 019 personar i denne aldersgruppa per 1. januar 2018, og på same tid var det 4 004 elevar i kommunale og private grunnskular i kommunen.

Totalt er det 22 kommunale grunnskular i kommunen med til saman 3 661 elevar. Relativt sett er dette ei ganske desentralisert skulestruktur, kor det i snitt er 166 elevar per skole. På same tid er variasjonen stor mellom dei kommunal grunnskulane. Ved den største av barneskulane, Sagstad skule, er det 415 elevar, mens på den minste, Kløvheim skule, er det 36.

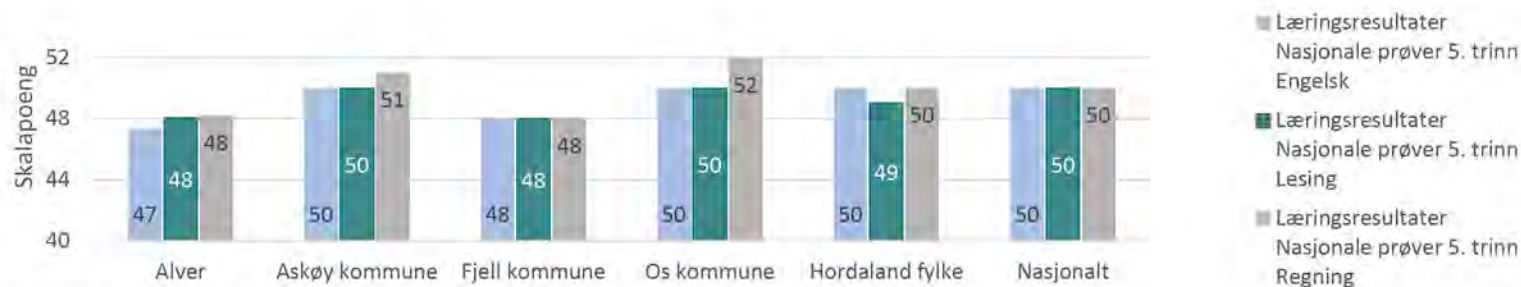
Frå 2019-2020 vert ny lærarnorm innført i Noreg. Målet er at gruppestorleik 2 skal vere 15 elevar på 1.-4. trinn og 20 elevar på 5.-10. trinn. Gruppestørrelse 2 er berekna ut frå talet på ordinære elevtimar delt på talet på ordinære undervisningstimar og gjer eit mål på elevar per lærar. Figur 37 syner korleis barneskulane i kommunen ligg an i forhold til nye normtal. Frå figuren ser ein at alle skulane oppfyller norma for 5.-7. trinn med god margin. På same tid er det nokon utfordringar knytt til gruppestorleiken blant 1.-4. klassingar. Her ligg særleg Hordabø skule langt over normtalet. Også Seim, Knarvik, Manger og Sagstad skuler ligg over norma, men i desse tilfella meir marginalt. Alle ungdomskulane oppfyller i dag krava til den nye lærarnorma.

Figur 45: Elevar per skule, 2018-2019
Kjelde: GSI

Figur 46: Gruppestørrelse 2 og lærarnorm, 2018/2019
Kilde: GSI

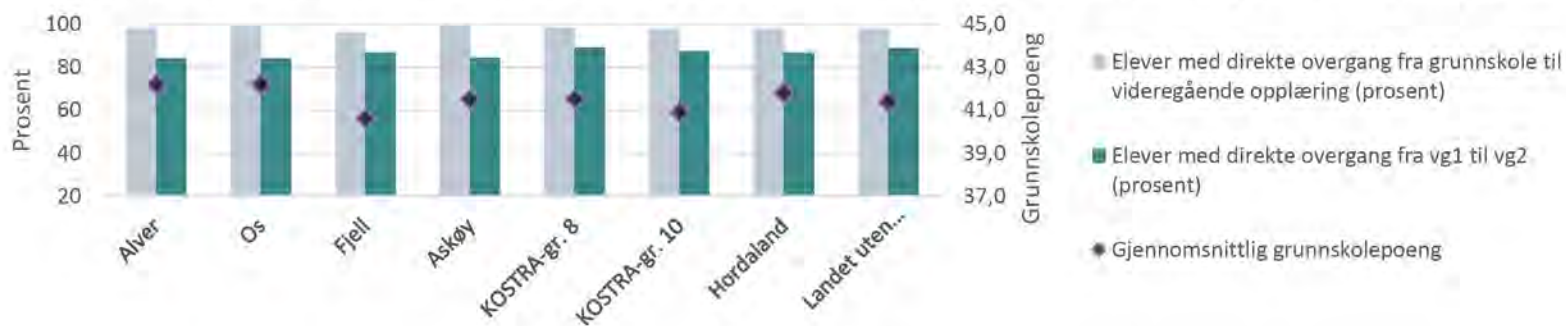
Figur 47: Læringsresultat nasjonal prøver, 2017

Kjelde: Ungdata

Generelt har barneskulane i Alver låge lavt målt mot fylkes- og landssnitt på dei nasjonale prøvane dei siste åra. Samtidig har resultata bedra seg noko dei siste to åra, og då spesielt i rekning, kor Alver nå ligg nært lands- og fylkessnitt. Som nemnd er fagleg meistring og gode lærarar viktig for psykisk helse blant born og unge. Dei relativt sett svake resultata drivast av at det i Alver kommune er ein stor del som ligg på lågaste meistringsnivå innanfor både rekning, lesing og engelsk på 5. trinn.

I engelsk ligg heile 35 % av dei testa på meistringsnivå 1. Alver har også ein låg del av elevane på meistringsnivå 2 og samanlikna med andre også få på meistringsnivå 3. Det same gjeld også for lesing. På rekning har derimot Alver en relativt stor del av elevane på meistringsnivå 2, men fortsett er ein stor del av elevane også på nivå 1.

For 8. trinn fortel dei nasjonale prøvane mykje same historie. Også her ligg ein stor del av elevane på dei to lågaste meistringsnivåa samanlikna med nasjonalt og med fylket. Samtidig som resultata på dei nasjonale prøvane gjer eitt bilde syner figur 40 at ein relativt høg del av elevane i Alver går direkte

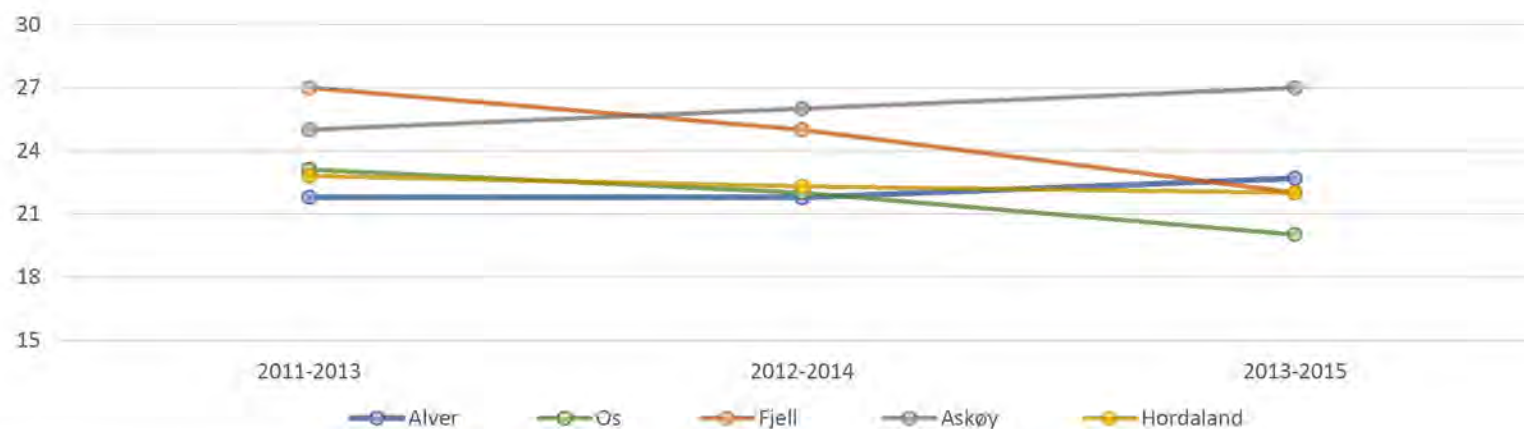

Figur 48: Direkte overgang og grunnskulepoeng, 2017

Kjelde: SSB

frå ungdomsskole til vidaregåande opplæring. 98 % av 10. klassingane gjekk direkte frå ungdomsskule til vidaregåande i 2017. Karaktersnittet (grunnskolepoeng) er også høgt tatt i betraktning resultatane på dei nasjonale prøvane. Kommunen skil seg heller ikkje ut når det kjem til elevar med direkte overgang frå vg1 til vg2, som er på i overkant av 84 %.

Når det kjem til fråfall i vidaregåande skule ligg Alver kommune seg midt på treet målt mot fylkessnittet og andre store kommunar i Bergensregionen. Fråfallet var mellom 2013-2015 i gjennomsnitt på 23 %, noko som er rett i overkant av fylkessnittet.

Figur 49: Fråfall i vidaregåande skule, %
Kjelde: Hordaland fylkeskommune

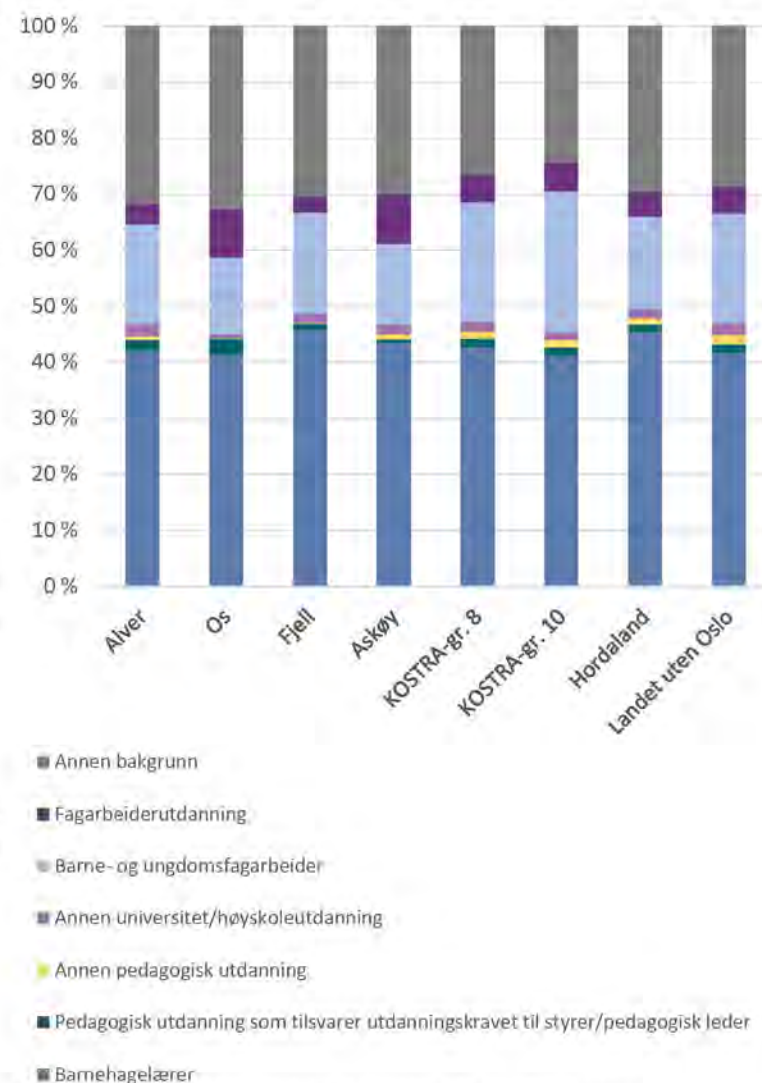
9.3. Barnehagar

I Alver kommune vil det vere mange barn i barnehagealder som del av befolkninga, samanlikna med andre kommunar. Per 2018 er det 2 308 barn i barnehagealder (0-5 år) i kommunen. Fram mot 2020 er dette forventa å falle noko, til omtrent 2 160. Per 2018 er det totalt 30 barnehagar i Alver kommune, kor 22 av desse er private, og åtte er kommunale. Omtrent 90 %, eller 1 792, av alle barn mellom 0-5 år nyttar seg av barnehage tilbudet.

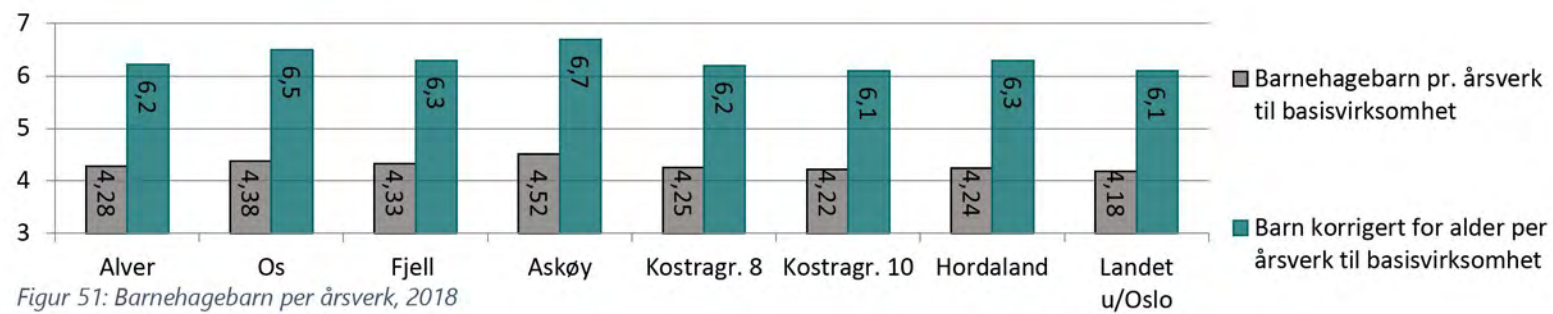
Av figur 42 ser vi at samansetninga av dei som er tilsett i barnehage er omtrent lik den for landet elles. Den vanlegaste utdanninga er barnehagelærer, som står for 42 % av dei tilsette. Dette er noko høgare enn landssnittet (41,5 %) men noko lågare enn fylkessnittet (45,6 %). Generelt er forskjellane relativt små på tvers av samanlikninga. Elles er det relativt mange med «anna bakgrunn» målt mot landet og ein del av kommunane i samanlikninga, kor denne delen er på 31,7 % i Alver, mens den er respektive 28,8 og 29,8 % i landet og fylket.

Generelt er det om lag 4,3 barn per årsverk i den nye kommunen. Dersom vi korrigerer for barnas alder, som er meir riktig i eit samanlikningsperspektiv, er det same talet 6,2. I barn korrigert for alder per årsverk tildelast barn i ulike aldersgrupper ulike vektar da yngre barn (0-2 år) krev meir oppfølging enn barn i eldre aldersgrupper (3 år og 4-6 år). Den yngste gruppe vektast med 2, barn på 3 år vektast 1,5 og 4-6-åringar gjevast veka 1, for å spegle dei ulike behova. Verdien for Alver er omtrent på fylkes- og landssnitt, med ganske små individuelle skilnader kommunane seg imellom.

Som bilete på neste side illustrerer er barnehagane i kommunen er geografisk spreidd utover, men med konsentrasjon rundt tettstader, og særleg då i aksa Frekhaug – Knarvik – Alversund.

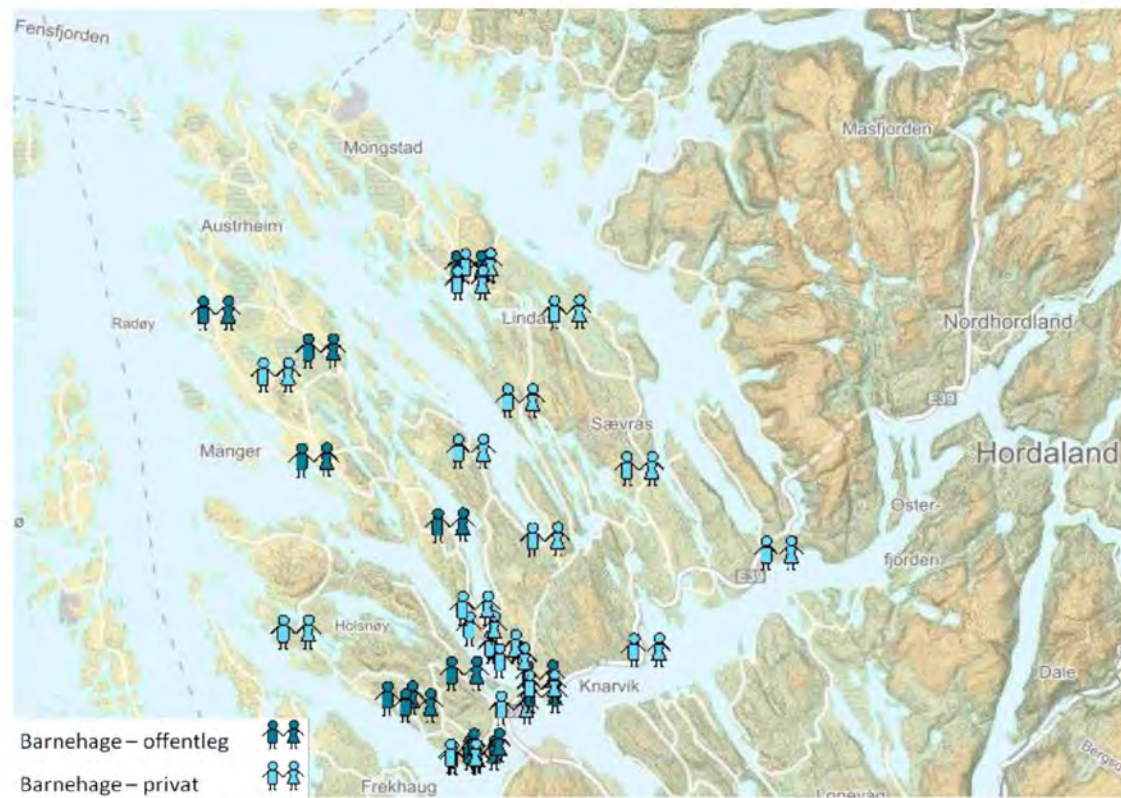

Figur 50: Barnehageansatte etter utdanningsbakgrunn, 2017
Kjelde: SSB

Figur 51: Barnehagebarn per årsverk, 2018

Kjelde: SSB

Figur 52: Barnehagar i Alver kommune

9.4. Kultur og frivilligheit

Kulturarenaar	
Lag- og forsamlingshus*	55
Bibliotek	3 hovudbibliotek og 2 filialar
Bygdekino	1
Ungdomsklubbar	5
Kulturskulesentre	3
Livsynshus og kyrkjer	59

**Ekskl. kyrkjer, bedehus, kapell, indremisjonshus o.l.*

Tabell 6: Kulturarenaer

Sport og idrettsanlegg

- 1 Knarvik Idrettsanlegg
- 2 Nordhordlandshallen
- 3 Ostereidet kunstgrasbane
- 4 Ostereidet skule, symjebasseng
- 5 Alversund Kunstgras
- 6 Alversund skule, symjebasseng
- 7 Seim kunstgrasbane
- 8 Lindås skyttarbane
- 9 Lindås idrettspark
- 10 Lona skytebane
- 11 Hopsdal skianlegg
- 12 Leiknes skule – grusbane
- 13 Storstova
- 14 Gamlesætra skianlegg
- 15 Sæbø skule, hall
- 16 Austmarka kunstgrasbane
- 17 Grønålen kunstgras
- 18 Radøyhallen
- 19 Stokkedal skytebane
- 20 Sletta naturgrasbane
- 21 Hordabø idrettspark
- 22 Fossemyra
- 23 Meland Aktiv
- 24 Nordhordland FHS, symjebasseng og kunstgras
- 25 Meland Golfbane
- 26 Leirdalen idrettsanlegg
- 27 Rossland skule, symjebasseng
- 28 Meland motorsportbane
- 29 Meland skyttarlag
- 30 Vestbygd kunstgras

Figur 53: Sports- og idrettsanlegg
Kjelde: Miljødirektoratet

10. Sosial berekraft

Det er hovudsakleg tre trendar som påverkar den sosiale berekrafta i Alver kommune dei næraste åra. Det eine er at talet eldre personar vil auke kraftig. Det andre er at ungdomskulla, som per i dag er store i kommunen, blir endå større. Og det tredje er at innvandrarar, eller born av innvandrarar, utgjer ein større del av befolkninga. Alle desse tre trendane gir oss potensielle utfordringar knytt til inkludering og integrering.

Den generelle helsetilstanden blant eldre betydeleg betra dei siste åra. Det inneber at eldre i dag truleg har betre føresetnadar for deltaking og aktivisering enn tidlegare generasjonar. Det er positivt for dei eldre sjølv, men like viktig er det at den ledige tida dei eldre disponerer utgjer ein potensiell ressurs for lokalsamfunnet. Det er òg vesentleg at vi ikkje vurderer alle over pensjonsalder som ei einsarta gruppe. Aldersspennet og variasjonen i helsetilstand internt i denne gruppa er stor.

Også ungdommar kan vere ei utsett gruppe med omsyn til psykisk helse eller følelse av livsmeistring. Ungdataundersøkinga som Hordaland fylkeskommune gjennomførte i 2018 syner til dømes at 24 prosent av elevane som deltok i undersøkinga frå Alver kommune svarar at dei er *“veldig eller ganske mykje plaga av einsemd”*, mot 21 prosent i fylket under eitt. Omfanget er større blant jenter enn blant gutar, og aukar med alderen. Undersøkinga syner også ein samvariasjon mellom familieøkonomi og omfanget av born og ungdom som føler seg einsame. Blant familiar med “god råd” er det berre 20 prosent av ungdommane som svarar at dei føler seg einsame, medan heile 50 prosent av borna frå familiar med “dårleg råd” svarar det same. Som vist over (figur 18) har delen born som bur i låginntektsfamiliar auka betydeleg i Alver kommune. Samstundes må vi understreke at store ungdomskull fyrst og fremst er ein ressurs for samfunnsutviklinga. Ungdommar disponerer mykje fritid og mange har engasjement for å bidra til aktivitet og kvalitetar i miljøet dei er ein del av.

Innvandrarar er ein stor ressurs for kommunen. Kulturelt mangfald i skule og barnehage, gjennom ulikheiter i kultur, språk og religiøs bakgrunn kan vere ei verdifull kjelde til kunnskap og forståing og kan bidra til anerkjenning av ulikheiter. I ei stadig meir globalisert verd vil språkkunnskapar og interkulturell forståing spele ei viktig rolle. Ein kommune som veit å spele på dei språklege og fleirkulturelle ressursane vil stå sterkare i møte med sosiale og økonomiske problem i framtida.

Vidare vil forsørgarbyrden til delen av befolkninga i yrkesaktiv alder berre auke dei neste 20 åra. Å sikre effektiv og god integrering av innvandrarar slik at dei kan delta på arbeidsmarknaden på lik linje som andre vil derfor vere av sentral betydning for å sikre et godt og fullverdig tenestetilbod i kommunen, også i framtida. Vidare viser studiar at utdanningsnivået blant innvandrar, spesielt kvinner, er høgt. For å sikre god ressursutnytting i samfunnet er det derfor viktig og også sikre at desse deltar i arbeidslivet.

11. Økonomisk berekraft

Kommunen si økonomiske berekraft heng tett saman med den demografiske utviklinga. Dei tre hovudtrendane nemnd i førre avsnitt; fleire eldre, fleire ungdommar og fleire innvandrarak er også dei mest betydingsfulle for økonomisk berekraft.

At talet eldre aukar- den såkalla eldrebølgja, inneber at ein vesentleg del av dei sysselsette i Alver vil gå av med pensjon i åra som kjem. Sjølve pensjonsutgiftene, som er mykje omtala i forbindelse med eldrebølgja, fell ikkje på dei kommunale budsjetta. Men å erstatte arbeidskrafta og kompetansen som forsvinn med pensjonistane kan bli krevjande, både for næringsliv og offentlig tenesteyting. Fleire eldre er friske lengre, og mange bur heime i høg alder og klarer seg sjølv, eller har litt hjelp. Likevel må kommunen planlegge for auka etterspurnad etter helse- , pleie- og omsorgstenester til dei eldste. Fleire alvorlege sjukdomar har auka førekomst hos dei eldste, og det er kjent at til dømes risiko for demens og kreft aukar med alderen, og mest hos dei eldste. Det vil vere svært viktig at sysselsettingsgraden i kommunen er høg. Tiltak som bidreg til at unge fullfører vidaregåande skule og får ei utdanning som gjer at dei får seg arbeid, vil ha innverknad på tilhøvet mellom tal yrkesaktive og tal pensjonistar. Andre tiltak for reduksjon av arbeidsløyse vil og ha betyding. Samstundes er Lindås kommune per i dag ein pioner innan velferdsteknologi. Det gir mange moglegheiter og eit stort potensial for effektiv tenesteproduksjon, som ein også kan dra nytte av i Alver kommune.

Alver kommune er altså i den heldige situasjonen at ein ventar vekst i ungdomskulla. Det påverkar behovet for skuleplassar og utdanningspersonell i kommunen, og får såleis betyding for kommuneøkonomien. På noko lenger sikt vil dei store ungdomskulla bli ein viktig arbeidskraftressurs i kommunen. Det kan kompensere for noko av arbeidskrafttapet som vil skje ved at mange når pensjonsalder. Tiltak som kan rekruttere unge til yrker det er etterspurnad etter vil ha innverknad på moglegheita til å oppretthalde og vidareutvikle dei kommunale tenestene. Unge må motiverast til å kome tilbake til kommunen etter fullført utdanning. Kommunen må legge til rette for lærlingplassar og for etter- og vidareutdanning for tilsette.

I områda med størst utbyggingspress er det eit relativt stort behov for oppgradering av vatn- og avlaupsanlegg, medrekna systematisk vedlikehald av mellom anna vasskjelder.

12. Miljømessig bærekraft

Den økologiske bærekrafta til Alver kommune påverkast både av utviklinga i folketalet og av endringar i samansetjinga av folkesetnaden. I åra som kjem ventar vi at folketalet i Alver kommune kjem til å auke. **(ref fig X)**. Forbruket til dei nye innbyggjarane vil ha både lokale, regionale og globale konsekvensar. Dei viktigaste lokale konsekvensane er knytt til arealbruk. Å disponere areal til bustadar og næringsareal har betyding for jordvern, biologisk mangfald og kultur- og naturlandskap. Lokalisering og utnyttingsgrad påverkar kor mykje areal vi må ta i bruk. Vidare har val av bygningstypar og buformer påverknad på behovet for bygningsmaterialar og energibruken i bygningsmassen.

Arbeidsmarknaden i Alver er sterkt integrert med nabokommunen Bergen. Vi må derfor rekne med at den venta folketalsveksten i Alver vil gi fleire pendlarar, som dagleg skal bevege seg ut og inn av kommunen. Transport er den viktigaste kjelda til klimagassutslepp i Noreg, men har også betydelege *lokale* miljøkonsekvensar. Vi veit at luftkvaliteten i Bergen kan bli svært dårleg som følgje av trafikk inn og ut av bykjerna. Pendlarar frå Alver kommune bidreg til dette. Kva transportform pendlarane vil nytte i framtida har difor stor betyding for luftkvaliteten, både i eigen kommune og i nabokommunane. Dette heng også saman med arealplanlegginga i kommunen. Utnyttingsgrad og lokalisering av bustad- og næringsområde påverkar avstandane i kommunen, som igjen påverkar potensialet for å bruke kollektivtrafikk.

Samansetjinga av folkesetnaden, og endringa av denne, har betyding for økologisk bærekraft ved at forskjellige grupper innbyggjarar forbrukar ressursar i ulik grad. Til dømes kan ein aukande del pensjonistar bidra til å dempe veksten i talet pendlarar som skal ut og inn av Alver kommune dagleg. Pensjonistar har også lågare kjøpekraft og dermed lågare forbruk enn kva sysselsette har. Liknande samanhengar kan òg tenkast for andre endringar i folkesetnaden, men det er vanskeleg å seie korleis dette vil påverke økologisk bærekraft i Alver kommune.

Arkiv: <arkivID><jpID> FA-K20
JournalpostID:
Sakshandsamar:
Dato: 03.03.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
031/21	Utval for næringutvikling og drift	10.03.2021

Medlemskap Klimapartner Vestland

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Kommunestyret i Alver kommune vedtar å søke om medlemskap i Klimapartner Vestland.

Finansiering av partnerskapsavgift på kr 50.000 blir dekket av næringsfondet i 2021. Kostnader for 2022 blir arbeidd inn i budsjettet i samband med økonomiplanprosessen 2022 – 2025.

Kostnader knytt til miljøsertifisering av kommunen må vurderast i samband med økonomiplanprosessen 2022 – 2025.

Politisk handsaming

Saka skal til uttale i utval for næringsutvikling og drift 10. mars

Saka skal til avgjerd i kommunestyret 25. mars.

Saksopplysningar

Bakgrunn – kva saka gjeld

Denne saka gjeld medlemskap i Klimapartner Vestland.

I kommunestyremøte 14.05.2020 hadde Alver kommunestyre ei sak om medlemskap i Klimapartner Vestland (Sak 039/20). Kommunestyret vedtok følgjande:

- Saka vert utsett til partnerskapsavtalen vert framlagt til politisk handsaming. Samt KO ber om sak til politisk drøfting om kven som deltek som samarbeidspartnarar i vidare arbeid.

Som ei oppfølging av sak 039/20 blei det lagt fram eit orienteringsnotat til kommunestyremøtet 18. februar 2021. Med bakgrunn i dette blir sak om medlemskap i Klimapartner Vestland lagt fram for ny politisk handsaming.

Om Klimapartner:

Klimapartnerne (www.klimapartnerne.no) er eit offentleg-privat samarbeid som formidlar klimakunnskap, utviklar og fremjar grøne forretningsidear, skaper møteplassar for klimadebatt, og samhandlar regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Medlemmar i Klimapartner jobbar for å redusere eigne klimagassutslepp og for å fremje grøn samfunns- og næringsutvikling. Klimapartner samlar private bedrifter, akademia, organisasjonar og sentrale offentlege aktørar i eit fellesskap for å nå definerte klimamål.

Innhald i partnerskapsavtale med Klimapartner Vestland

Klimapartner Vestland har ein standard partnerskapsavtale som gjeld for alle medlemmar. Avtalen er bygd opp på følgjande måte:

Mål:

Redusere klimagassutslepp og stimulere til grøn samfunns- og næringsutvikling i Vestland

Klimapartner er eit offentleg-privat samarbeid som:

- Formidlar klimakunnskap
- Utviklar og fremjar grønne forretningsidear
- Skapa møteplassar for klimadebatt
- Samhandlar regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Klimapartner Vestland vil arbeide aktivt for å støtte partnerar og overordna målsetting, ved å

- Skape ein arena for offentleg-privat nettverksbygging og vere ei plattform for utøving av samfunnsansvar.
- Bidra til grøn forretningsutvikling.
- Hjelpa til med produksjon og formidling av kunnskap om tema som er interessante for partnerane.
- Produsere årleg samla klimaregnskap i samarbeid med partnerane.
- Gje råd om miljøsertifisering og utarbeiding av klimafotavtrykk.

Som Klimapartner vil verksemda arbeide for å støtte Klimapartnerane sine overordna målsettingar, mellom anna gjennom følgjande aktivitetar:

- Utarbeide ein årleg oversikt over eigne utslepp av klimagassar, samt lage planar og gjere tiltak for å redusere desse.
- Jobbe med miljøstyring og/eller miljøsertifisering av eige verksemd.
- Delta på partnerarrangement med representant(ar) frå leiinga der dette er relevant.
- Ha fokus på tiltak i eige verksemd, samt utvikle varer og tenester som bidreg til reduksjon av klimagassutslepp.
- Betale årleg partnarskapsavgift på kr. 50 000.

Klimarekneskap

Medlemmar i Klimapartner Vestland må ha eit eige system for miljøstyring og utarbeide klimarekneskap. Målet med klimarekneskap er å gje kommunen eit klart bilde på eigne klimagassutslepp, og ut frå dette lettare kunne definera tiltak for å redusere kommunen sine CO₂-utslepp. Ved hjelp av klimarekneskapsmodulen kan ein enklare identifisere, prioritere og spore energireduserande tiltak.

Tre anbefalte steg i eiga miljøstyring:

1. Måle eigne utslepp
2. Redusere klimautsleppa så mykje som mogleg ved eigne tiltak
3. Vurdere å nøytralisere gjenverande utslepp ved å kjøpe klimakvoter.

GHG-protokollen er det mest brukte verktøyet innan utrekning av klimagassutslepp, og utgjorde grunnlaget for ISO 14064-I-standarden (2006). Protokollen er eit resultat av eit samarbeid mellom næringsliv, styresmakter og miljøørsla. Rapportering er i tråd med protokollen medfører at klimarekneskapet delast inn i tre nivå (scopes), som består av direkte og indirekte utsleppskjelder:

Scope 1:

Obligatorisk rapportering om inkluderer alle utsleppskjelder knytt til driftsmidlar der kommunen har operasjonell kontroll. Dette inkluderer alle bruk av fossilt brensel for stasjonær bruk eller transportbehov.

Scope 2:

Obligatorisk rapportering av indirekte utslepp knytt til innkjøpt energi, elektrisitet og fjernvarme og kjøling. Her blir det totale energibehovet i arealet kommunen brukar inkludert.

Scope 3:

Frivillig rapportering av indirekte utslepp knytt til innkjøpte varer og tenester. Dette er utslepp som indirekte kan knytast til kommunens aktiviteter, men som skjer utanfor eigen kontroll (flyreiser, avfall, logistikk/transport av varer, forbruk av ulike råstoff osv).

Kostnader og krav til medlemskap

Det er ein årleg partnarskapsavgift for Klimapartner på kr. 50 000. Medlemskap i Klimapartner krev også miljøsertifisering av kommunen på sikt, for eksempel gjennom Miljøfyrtårnet eller ISO 14001. Det er ingen krav til tidspunkt for miljøsertifisering, men det er ei forventning at medlemmane gjennomfører dette. Alver kommune er allereie partnarkommune for Miljøfyrtårn. Det vil seie at kommunen kan skrive ut diplom til bedrifter som blir miljøsertifisert som Miljøfyrtårnbedrift, men Alver er ikkje sertifisert som eigen Miljøfyrtårnkommune der ein fører klimarekneskap for eigne, kommunale verksemder.

Kostnader for å bli sertifisert som Miljøfyrtårn for eigne verksemder i kommunen er definert gjennom tal årsverk. For ei verksemd på Alver kommune sin storleik vil kostnad med sertifisering vere kr 129.500. i tillegg kjem årleg servicekostand på kr 86.400. Det er også knytt kostnader til intern opplæring.

Vurdering

Gjennom arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel og andre relevante planar skal Alver kommune legge ambisjonsnivået for klima- og miljøarbeidet. Som eit utgangspunkt for det overordna plan- og strategiarbeidet har kommunen lagt til grunn FN sine berekraftsmål. I tillegg er region Nordhordland definert som eit UNESCO biosfæreområde. Deltaking og medlemskap i Klimapartner Vestland vil bygge opp under dei prinsippa som ligg i FN sine berekraftsmål for ei berekraftig samfunns- og næringsutvikling. Klimapartner har ein aktiv avdeling i Vestland og tilbyr aktuelle arrangement, møter og forum. Dei jobbar aktivt med nettverksbygging og engasjerer seg i møter mellom kommune og næringsliv.

Medlemskap i Klimapartner kan vere eit positivt verkemiddel for å fremja kommunen som sitt arbeid med ein aktiv klimapolitikk. Vidare kan medlemskap auka samarbeid mellom andre kommunar og verksemder med felles mål om betre og meir bevisst miljøpolitikk. Medlemskap kan også tenkast å vere eit positivt verkemiddel i konkurranse om å søke på klimamidlar. Andre kommunar i Vestland som har medlemskap hos Klimapartear er mellom anna Bergen, Bjørnafjorden, Samnanger, Stord og Vestland fylkeskommune.

Rådmannen rår til at Alver kommune blir medlem i Klimapartner Vestland. Kostnader til partnarskapsavgift på kr 50.000 blir i 2021 henta frå næringsfondet, det er ikkje sett av midlar i driftsbudsjettet til medlemskapet. Finansiering av medlemskap i 2022 og åra framover blir vurdert i samband med økonomiplanprosessen 2022 – 2025. Kostnader til miljøsertifisering må vurderast i samband med økonomiplanprosess 2022 – 2025.

Arkiv: <arkivID><jplID> FA-U01, FE-026, TI-&10
JournalpostID:
Sakshandsamar:
Dato: 03.03.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
032/21	Utval for næringutvikling og drift	10.03.2021

Samarbeidsavtale Invest in Bergen og Etablerersenteret

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Alver kommune vedtar å inngå ny samarbeidsavtale 2021 - 2024 om medlemskap i Invest in Bergen og Etablerersenteret. Kostnad for medlemskap på kr 204.568 per år ligg inne i den økonomiske driftsramma i økonomiplanen 2021 – 2024.

Politisk handsaming

Saka skal til uttale i utval for næringsutvikling og drift 10. mars

Saka skal til innstilling i formannskapet 11. mars

Saka skal til avgjerd i kommunestyret 25. mars

Saksopplysningar:

Bakgrunn – kva saka gjeld

Kommunane Lindås, Radøy og Meland har vore med i ein samarbeidsavtale mellom kommunane og Hordaland fylkeskommune om eit samarbeid om Invest in Bergen (www.investinbergen.no) og Etablerersenteret (www.etablerersenteret.no). Dette var eit fireårig program frå 2017 til 2020, og det har vore eit speislag mellom fylkeskommunen og kommunane. Vestland fylkeskommune ynskjer å inngå ein ny samarbeidsavtale med kommunane i fylket for perioden 2021-2024. Vestland fylkeskommune ynskjer i utgangspunktet at ein ny avtaleperiode 2021-2024 skal gjelde både for Etablerersenteret og Invest in Bergen, men det er mogeleg å berre tiltre samarbeidet om eitt av tilboda viss kommunen ynskjer det.

Samarbeidsavtalen skal sikre:

- at dei som ønskjer å etablere ny verksemd eller vidareutvikle ei eksisterande verksemd i dei aktuelle kommunane får tilgang til etablerarkurs og rådgjeving gjennom Etablerersenteret.
- at kommunane og regionane blir involverte i Invest in Bergen sitt arbeid med å få fleire nasjonale og internasjonale verksemder til å etablere seg i dette området.

Om Etablerersenteret og Invest in Bergen:

- Etablerersenteret** tilbyr etablerarkurs og rådgjeving til oppstartsbedrifter og entreprenørar i alle kommunane som er med i samarbeidsavtalen. Etablerersenteret arbeider utadretta og samarbeider tett med eksisterande næringsaktørar i kommunane/regionane. Vestland fylkeskommune arbeider no med å utvikle eit heilskapleg entreprenørskapsstøttesystem for Vestland fylke, som skal sikre lik tilgang til støtte og rettleiing uansett kor i fylket ein bur. Eksisterande aktørar på dette feltet skal etter planen integrerast i ei slik teneste. Etablerersenteret vil då bli integrert i dette nye systemet. Målet er at kvaliteten på tenestene vil bli høgare ved at ein kan trekkje vekslar på ekspertkompetanse på tvers av kommunane og regionane tilpassa behova til den einskilde entreprenøren. I forkant av eit slikt nytt heildekkjande system vil samarbeidsavtalen som kommunane har om Etablerersenteret sine tenester, bli

revidert. Ved etablering av eit heilskapleg entreprenørskapsstøttesystem i Vestland fylke, skal Etablerersenteret integrerast i denne ordninga. Etablerersenteret vil likevel halde fram med å ha eige kostnad- og finansieringsbudsjett. Entreprenørskapssystemet skal bla. bestå av eit digitalt system som skal vere «ei dør inn». Målet er å auka kvaliteten på tenestene totalt sett. Alle entreprenørar kan få hjelp uansett kor dei er lokalisert i Vestland fylke.

- **Invest in Bergen** er eit program som har som målsetting å få fleire nasjonale og internasjonale verksemdar til å etablere seg i regionen, samt å koordinere mottak av delegasjonar som kjem til regionen. Programmet har eit eige kostnads- og finansieringsbudsjett. Invest in Bergen har ei viktig rolle i å vere kommunane sin representant i møte med investeringsinteressentar. Invest in Bergen jobbar tett saman med Invest in Norway, ein del av Innovasjon Norge sentralt. Invest in Bergen er ein fasilitator for bedrifter som ikkje kjenner regionen og som treng hjelp til:
 - sjølv etableringa
 - areal – kor er det meste eigna for etablering
 - nettverk
 - investormiljø, lån, finansiering
 - samarbeidspartnarar
 - arbeidskraft og kompetanse
 - fasilitetar i regionen
 - generell kunnskap om Noreg og regionen.

Finansieringsmodell:

- **Invest in Bergen:** Kommunane bidrar med 4 kroner pr innbyggjar i kommunen, rekna pr 01.01. kvart år. Vestland fylkeskommune betaler 4 kroner for tilsvarande folketal som i medlemskommunane. Med 29.224 innbyggjarar betyr dette kr 116.896 for Alver kommune.
- **Etablerersenteret:** Kommunane bidrar med 3 kroner pr innbyggjar i kommunen, rekna pr 01.01. kvart år. Vestland fylkeskommune betaler 3 kroner for tilsvarande folketal som i medlemskommunane. Med 29.224 innbyggjarar betyr dette kr 87.672 for Alver kommune.

Vurdering

Invest in Bergen og Etablerersenteret er sentrale aktørar og verktøy som bidrar i kommunane sitt næringsutviklingsarbeid, der dei rettar seg inn mot ulike målgruppe og behov. Etablerersenteret tilbyr etablerarkurs, kompetanse og rådgjeving til grundarar og dei som ønskjer å etablere og vidareutvikle eiga verksemd. Rådmannen har inntrykk av at Etablerersenteret har fungert godt etter intensjonen, men ser at det er fornuftig å sjå heilskapleg på entreprenørskapsstøttesystemet, slik at ein kan utnytte ressursane på best mogleg måte og sikre lik tilgang til støtte og rettleiing uansett kor i fylket ein bur. Samarbeidsavtalen om Etablerersenteret vil bli revidert når det nye entreprenørskapsstøttesystemet er klart.

Invest in Bergen skal bidra til at fleire nasjonale og internasjonale verksemdar etablerer seg i regionen. For Alver kommune har Invest in Bergen bidratt aktivt med å marknadsføre Mongstad gjennom prosjektet Mongstad industrial Park (MIP), med særleg vekt på å synleggjere tilgang på næringsareal. Invest in Bergen har også vore sentral i arbeidet med å utarbeide prospekt for batterifabrikk. Rådmannen vurderer at Invest in Bergen er ein sentral aktør og viktig samarbeidspart i forhold til å jobbe med innflagging og etablering av verksemdar i kommunen, i tillegg til å marknadsføre kommunen og regionen nasjonalt og internasjonalt.

Rådmannen rår til å inngå ny samarbeidsavtale om Etablerersenteret og Invest in Bergen i perioden 2021 – 2024. Totalkostnad for Alver kommune blir kr 204.568 per år. Finansiering av medlemskapet ligg inne i driftsramma i økonomiplanen 2021 – 2024.

Vedlegg i saka:

03.03.2021	Samarbeidsavtalen_Vestland fylkeskommune_hovuddokument	1520161
03.03.2021	entreprenørskap_støttesystem	1520166
03.03.2021	Invest in Bergen_presentasjon ND nov 2020	1520167
03.03.2021	Samarbeidsavtale 2021 - 2024 - Invest in Bergen og	1520173

03.03.2021	Erablerersenteret	1520174
03.03.2021	årsmelding 2019	1520175
	status	

ALVER KOMMUNE
Postboks 4
5906 FREKHAUG

Ny samarbeidsavtale mellom Vestland fylkeskommune og kommunane om Invest in Bergen og Etablerersenteret 2021 – 2024

Hordaland fylkeskommune inngjekk i 2017 ein samarbeidsavtale med 22 kommunar i Hordaland om drift av Invest in Bergen og Etablerersenteret. Avtalen gjaldt for perioden 2017 - 2020. Frå og med 1. januar blei Hordaland fylkeskommune sine forpliktingar overført til Vestland fylkeskommune. Etter kommunesamanslåingane er det 17 kommunar som deltar i ordninga.

Vestland fylkeskommune ønskjer å inngå ein ny avtale med kommunane for perioden 2021-2024, sjå vedlagde avtaleutkast.

Avtalen skal sikre:

- 1) at dei som ønskjer å etablere ny verksemd eller vidareutvikle ei eksisterande verksemd i dei aktuelle kommunane får tilgang til etablerarkurs og rådgjeving gjennom Etablerersenteret.
- 2) at kommunane og regionane blir involverte i Invest in Bergen sitt arbeid med å få fleire nasjonale og internasjonale verksemder til å etablere seg i dette området.

Vestland fylkeskommune ønskjer i utgangspunktet at ein ny avtaleperiode 2021-2024 skal gjelde for både Etablerersenteret og Invest in Bergen. Kommunane kan likevel velje å tiltre samarbeidet om berre eitt av tilboda. Ved signering må kommunen krysse av for kva tilbod avtalen gjeld.

Drift av Etablerersenteret og Invest in Bergen vil framleis vere basert på eit spleiselag der kommunane og fylkeskommunen betaler same sats per innbyggjar.

Invest in Bergen

Invest in Bergen sitt overordna mål er å få fleire nasjonale og internasjonale verksemder til å etablere seg i vår region. I dei siste tre åra har Invest in Bergen hjulpet fleire bedrifter på plass. Invest in Bergen har opparbeidd eit godt nettverk i regionen, både mot kommunane og mot næringslivet. Sjå vedlegg for meir informasjon om arbeidet.

Etablerersenteret

Vestland fylkeskommune arbeider no med å utvikle eit heilskapleg entreprenørskapsstøttesystem for Vestland fylke, som skal sikre lik tilgang til støtte og rettleiing uansett kor i fylket ein bur, sjå vedlegg. Eksisterande aktørar på dette feltet skal etter planen integrerast i ei slik teneste. Etablerersenteret vil då bli integrert i dette nye systemet. Målet er at kvaliteten på tenestene vil bli høgare ved at ein kan trekkje vekslar på ekspertkompetanse på tvers av kommunane og regionane tilpassa behova til den einskilde entreprenøren.

I forkant av eit slikt nytt heildekkjande system vil samarbeidsavtalen som kommunane har om Etablerersenteret sine tenester, bli revidert.

Vi ser fram til eit godt samarbeid i fortsetjinga om to viktige tenestetilbod.

Vi ber om at avtalen blir returnert underskriven til Vestland fylkeskommune innan 15. september 2020.

Vedlegg:

- Samarbeidsavtale VLFK og kommunane
- Årsmelding Invest in Bergen 2019
- Ny programperiode / status Invest in Bergen
- Nytt entreprenørskapsstøttesystem i VLFK

Med helsing

Bård Sandal
fylkesdirektør

Mette Nora Sætre
Seksjonssjef

Brevet er elektronisk godkjent og har difor inga handskriven underskrift

Entreprenørskapsstøttesystem i Vestland fylke

Vestland fylkeskommune arbeider med å etablere eit nytt heilskapleg entreprenørskapssystem for Vestland fylke som gjev lik tilgang til støtte og rettleiing uansett kor i fylket ein bur.

Entreprenørskapssystemet skal vere eit system for dei som ønskjer å etablere bedrift eller vidareutvikle verksemda si, og for dei som driv med rettleiing, opplæring, inkubasjon og økonomisk støtte. Målsettinga er å integrere dei eksisterande aktørane innan entreprenørskapsstøtte i ei slik teneste.

Entreprenørskapsstøttesystemet skal bestå av:

- Eit digitalt system som skal vere «ei dør inn»
- Leggje til rette for ei entreprenørskapsreise frå A - Å, ut frå kva behov entreprenøren har.
- Entreprenørane går igjennom ein mottaksmodul, kjernemodul og dybdemodul i form av ein steg-for-steg-prosess.
- Rådgjevarar, koordinatorar og førstelinetenesta implementerast i den digitale portalen og utgjer eit rådgjevarapparat, som koplast på i dei ulike modulane ut frå kva entreprenøren har behov for.
- Ei felles fagleg plattform og felles digitale verktøy som blir tilgjengeleg både for entreprenørane og rådgjevarapparatet.
- Gjennom plattformen skal entreprenørane kunne følgjast over tid.
- På den digitale plattformen skal det leggjast til rette for kurs, kompetanseheving, e-læring, forretningsplanverktøy og chat.
- Ein skal kunne strukturere datafangst som kan skape grunnlag for måling og analyse, som kan gi vidare læring og forbetring

Eit digitalt system gjer det mogleg å gje eit likt tilbod i heile fylket og kople på riktige personar der det er behov. Målet er å auke kvaliteten på tenestene totalt sett. Alle entreprenørane kan få hjelp uansett kor dei er lokalisert i Vestland fylke.

Alver kommune

Utval for næringsutvikling og drift

Invest in Bergen:

**Nye arbeidsplasser og
økt verdiskaping**

Invest in Bergen 2017-2020, 2021-2024

- Program finansiert av Vestland fylkeskommune og 17 kommuner
 - Hvorfor Bergensregionen?
 - Bergen, Askøy, Øygarden, Bjørnafjorden, Samnanger, Vaksdal, Voss, Eidfjord, Ulvik, Ullensvang, Austrheim, Fedje, Masfjorden, Alver, Modalen, Osterøy og Gulen.
Representerer ca 80 prosent av innbyggerne i gamle Hordaland.
- Finansiering
 - Kommunene betaler 4 kr per innbygger
 - Vestland fylkeskommune matcher beløpet
 - Årlig budsjett ca 3,5 mill NOK

Styringsgruppe

Tor André Ljosland, leder for Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon i Vestland fylkeskommune (leder)

Erlend Horn, byråd for finans, næring og eiendom Bergen kommune

Tom Georg Indrevik, ordfører Øygarden

Hans Erik Ringkjøb, ordfører Voss

Trine Lindborg, ordfører Bjørnafjorden

Karstein Totland, ordfører Masfjorden og leder av Regionrådet Nordhordland

Roald Aga Haug, ordfører Ullensvang og nestleder i Hardangerrådet

Siv Høgtun, ordfører Askøy

Sigbjørn Framnes, Vestland fylkeskommune Vara: Jana Middelfart Hoff

Bakteppe og samarbeid

- En del av Norges eksportstrategi
- Norge er en eksportnasjon – avhengig av å få inn nye eksportbedrifter
- Godt samarbeid med Invest in Norway
 - Prosess21 Vertskapsattraktivitet
 - Hydrogenprosjekt
- Innovasjon Norge – Vestland
- Svært godt nettverk i bergensregionen
- God på å koble ulike aktører
- Holder oss oppdatert

Invest in Norway

Director

Finn Kristian Aamodt
Director of Investment
+47 91 84 07 10
fiaam@innovationnorway.no

[Get in touch](#)

Green Energy

Per Stensland
Investment Manager
+47 95 14 74 99
peste@innovationnorway.no

[Get in touch](#)

Data Centers

Benedicte Fasmer Waaler
Investment Manager
+47 45 00 21 06
Benedicte.Fasmer.Waaler@innovasjon norge.no

[Get in touch](#)

Fire strategiske områder

Markedsføring – vi blir sett

- Powering the future – magasin om havteknologi i samarbeid med GCE Ocean Technology
 - 442 nedlastinger av de fire magasinene vi har laget.
 - Tre konkrete henvendelser.
- Webinar: Zero-emssion shipping. I samarbeid med NCE Maritime CleanTech
 - Total påmeldte: 185
 - Webinaret har vært sett på YouTube 347 ganger
 - 78 nye kontakter på mailinglisten vår, inkludert representanter fra noen store, internasjonale selskap som Leclanche, ABB og Cochin Shipyard.
- Mongstad Industrial Park
 - Investment Management Exhibition (IME), Frankfurt i regi av Invest in Norway
- The Ocean
- Nyhetsbrev | Aktiv i sosiale medier

Resultater – to hovedspor

Bidra til at mindre bedrifter etablerer seg i regionen

Manolin
Aquaculture data

Pådriver og innspiller slik at store næringsareal er klare for større etableringer

Mongstad Industrial Park

13 nye selskap

- Hjelpe bedrifter inn i regionen, etableringsprosessen
 - Erfaring med å hjelpe selskap inn i regionen
 - Regnskapsselskap, advokater, UDI, lokalt nettverk, investorer, Innovasjon Norge
- 23 nye henvendelser så langt i 2020 – ny rekord
 - Jobber med sju selskap som kan være interessert i å etablere seg i regionen
 - Blant annet ett selskap innen CCU, som blant annet ser at TCM er en interessant bedrift
 - Mistet noen pga korona-situasjonen

Aquabyte

kinnva

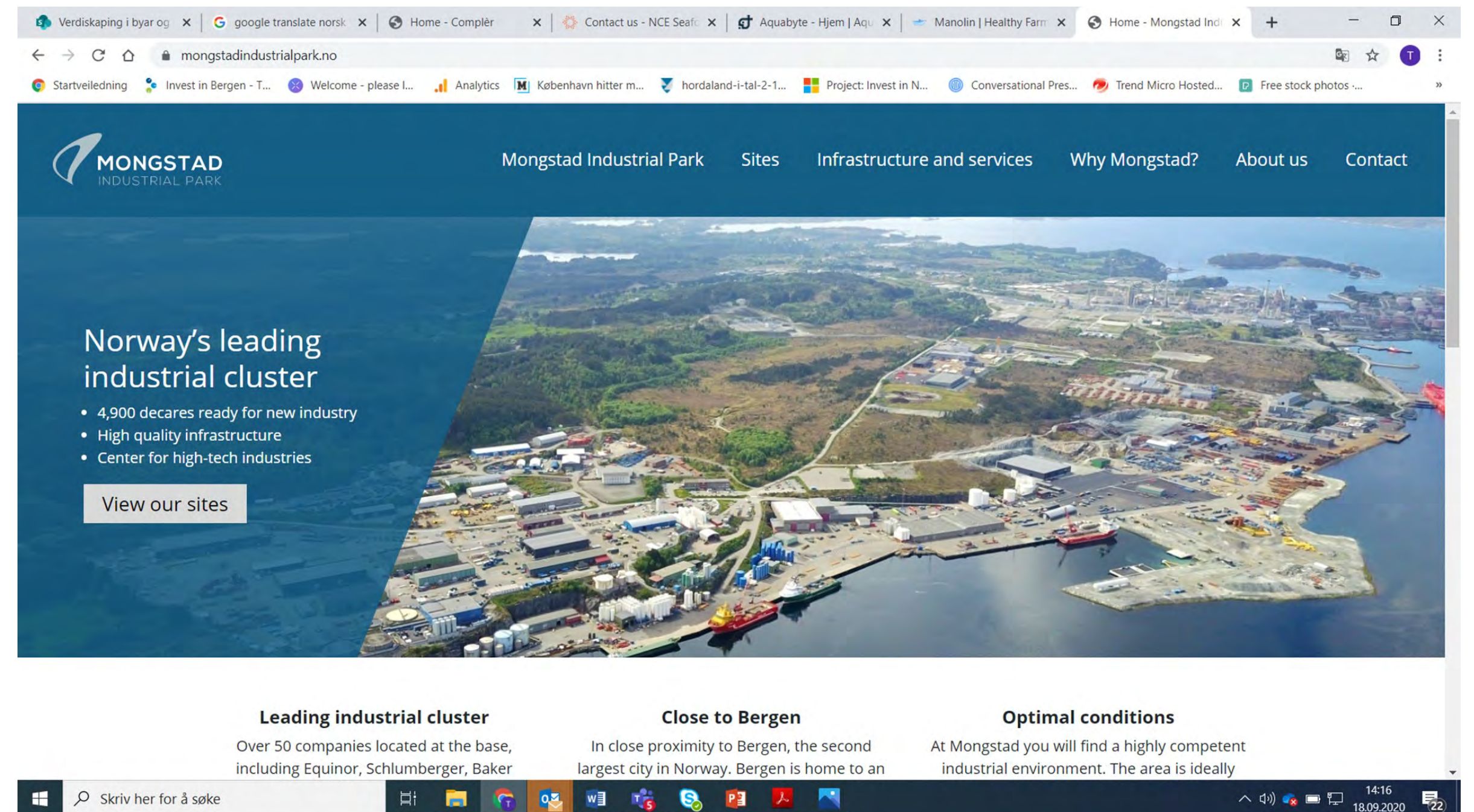
Datasenteretablering

- Datasenteretableringer – et nasjonalt fokus, Invest in Norway. Nasjonal datasenterstrategi
- Vi er kommet langt med å få en etablering i **Matre, Masfjorden**
- Utviklet Regional datasenterstrategi
 - Godt grunnlag for å innlede prosesser med enkeltkommuner om en **villet utvikling** av datasentre
 - HPC-datasentre
- Hva skal til for å få etablert et datasenter?
 - Arealer, kraft og fiber
 - Kommunal saksbehandling for å få datasentre realisert
 - Forretningsutvikling og verditilbud
 - Sirkulærøkonomi

Næringsarealer

- Svært god oversikt over og kunnskap om næringsarealer i regionen
 - Vertskapsattraktivitet
- Større ferdigregulerte arealer
 - Bærekraftige industrietableringer
 - Sirkulærøkonomi
 - Ny forbedret arealoversikt kommer ultimo 2020

Egenskaper som må kartlegges

Kravspesifikasjon for næringsareal

- Egenskaper ved arealer
 - Størrelse (stort nok)
 - Topografi (kupert? myr? kostnadsfaktor)
 - ROS (skred, flom etc.)
- Planegenskaper
 - Regulert eller avsatt i KPA
 - BRA – planforutsetninger
 - Rekkefølgekrav/utbyggingsavtale?
 - «Readyness»
- Infrastruktur
 - Vei, vann og kloakk (prosessvann?)
 - Kaifront (20 m dyp ved kai?)
 - Elkraft i store mengder. Naturgass?
 - Synergier med annen aktivitet ?
- Arbeidskrafttilgang

Kommunalt ansvar

- Plan
 - Tid (for regulering)
 - Forutsetninger/krav
- Kommunen som partner
 - Bistår prosesser overfor andre offentlige instanser (eksempelvis BKK Nett- Statnett)

Kraftsystemsituasjonen

- Nok kraft, for dårlig utbygget nett
- Utfordring for ny industri, kraft er avgjørende for fremtidig etablering og for vertskapsattraktiviteten til regionen
- Er det mulig med kortsiktige løsninger? Denne rapporten har noen forslag
 - Dialog med Statnett
- Nedsatt en arbeidsgruppe og referansegruppe
 - Følge med og følge opp
 - Felles budskap/historie
 - Media – TV2 i dag?

Takk for oppmerksomheten

Tone Hartvedt

tone@investinbergen.no

Følg Invest in Bergen på

Facebook

Linkedin

Twitter

Samarbeidsavtale mellom _____ kommune og Vestland fylkeskommune gjeldande Invest in Bergen og Etablerersenteret 2021-2024

Bakgrunn for avtalen

Hordaland fylkeskommune inngjekk i 2017 avtale med 22 kommunar om eit fireåring program frå 2017 til 2020 om eit samarbeid om Invest in Bergen (www.investinbergen.no) og Etablerersenteret (www.etablerersenteret.no). Dette er eit spleiselag mellom fylkeskommunen og kommunane.

Det ble inngått ein likelydande avtale som regulerte dette samarbeidet mellom fylkeskommunen og dei 22 kommunane som inngjekk i samarbeidet. Etter kommunesamanslåingane er det 17 kommunar som har avtale med Invest in Bergen og Etablerersenteret. Fylkeskommunen er avhengig av ei felles finansiering saman med kommunane for å oppretthalde dei to tenestene. Avtalen med kommunane går ut ved årsskifte 2020/2021, og fylkeskommunen ønskjer å inngå ein ny avtale med kommunane for programperioden 2021-2024.

Ny avtale

Vestland fylkeskommune ønskjer i utgangspunktet at ein ny avtaleperiode 2021-2024 skal gjelde for både Etablerersenteret og Invest in Bergen. Men det er mogeleg å berre tiltre samarbeidet om eit av tilboda viss kommunen ønskjer det. Denne avtalen regulerer dette samarbeidet.

Målsettingar

Samarbeidet sikrar at:

- **Etablerersenteret** tilbyr etablerarkurs og rådgjeving til oppstartsbedrifter og entreprenørar i alle kommunane som er med å finansiere ordninga. Etablerersenteret arbeider utadretta og samarbeider tett med eksisterande nærings- og etableraraktørar i kommunane/regionane. Ved etablering av eit heilskapleg entreprenørskapsstøttesystem i Vestland fylke, skal Etablerersenteret integrerast i denne ordninga, sjå vedlegg. Etablerersenteret vil halde fram med å ha eige kostnads- og finansieringsbudsjett.
- **Invest in Bergen** er eit program som har som målsetting å få fleire nasjonale og internasjonale verksemder til å etablere seg i regionen, samt å koordinere mottak av delegasjonar som kjem til regionen. Programmet har eit eige kostnads- og finansieringsbudsjett. Invest in Bergen har ei viktig rolle i å vere kommunane sin representant i møte med investeringsinteressantar. Invest in Bergen jobbar tett saman med Invest in Norway, ein del av Innovasjon Norge sentralt.

Styringsmodell

Dei to prosjekta har følgjande styringsgrupper som er nedsett av kommunane som er med i samarbeidet:

- **Etablerersenteret:** Dagleg leiar i regionråda og næringssjef/-rådgjevar i dei kommunane som ikkje inngår i regionråd.
- **Invest in Bergen:** Politiske representantar frå kommunane, ein politiskar frå Bergen kommune og to politiskarar frå Vestland fylkeskommune.

Kommunane sitt bidrag inn i samarbeidet

- Kommunane bidreg med eit fast beløp per innbyggjar i kommunen.
- Kommunane er aktive samarbeidspartnarar i programma

- Kommunane, ved ordførar, deltek på årlege eigarmøte for å drøfte strategiske grep.

Fylkeskommunen sitt bidrag inn i samarbeidet

- Fylkeskommunen tar på seg arbeidsgjevaransvaret for dei tilsette i Invest in Bergen og Etablerersenteret.
- Fylkeskommunen stiller med kontorfasilitetar og tar på seg det administrative ansvaret.
- Fylkeskommunen leiar styringsgruppene
- Fylkeskommunen bidreg med same beløp per innbyggjar som kommunane som deltek i samarbeidet.

Finansieringsmodell

Følgjande finansieringsmodell sikrar gjennomføring av oppgåvene som skissert:

Invest in Bergen:

- Kommunane bidrar med 4 kroner per innbyggjar i kommunen, rekna per 01.01 kvart år. Avtalen gjeld frå 1.1.2021-31.12.2024.
- Vestland fylkeskommune betaler 4 kroner for tilsvarende folketal som i medlemskommunane.

Etablerersenteret:

- Kommunane bidrar med 3 kroner per innbyggjar i kommunen, rekna per 01.01 kvart år. Avtalen gjeld frå 1.1.2021-31.12.2024.
- Vestland fylkeskommune betaler 3 kroner for tilsvarende folketal som i medlemskommunane.

Finansieringa syter for drifta av Invest in Bergen og Etablerersenteret med løn til dei tilsette, kostnader til kurs, reiser og arrangement, og eventuelle investeringar som kan styrke dei to programma.

Rapportering

Invest in Bergen og Etablerersenteret rapporterer fortløpande til kvar si styringsgruppe. Vestland fylkeskommune rapporterer til dei øvrige eigarane/kommunane i det årlege eigarmøtet.

Tidslengd, beløp, oppseiing og betaling

Denne avtalen gjeld for 1.1.2021-31.12.2024. Kommunane og fylkeskommunen kan seie opp avtalen i perioden. Ved oppseiing gjeld avtalen for det året den blir sagt opp samt neste kalenderår.

Fylkeskommunen fakturerer årleg kommunane for deltaking i samarbeidet.

Avtalen gjeld:

☐ Invest in Bergen

☐ Etablerersenteret

Bergen/ _____kommune Dato:

Bård Sandal

Fylkesdirektør for innovasjon og næringsutvikling

Vestland fylkeskommune

Ordfører

_____Kommune

Til eiermøtet 2.3.2020
Forslag til vedtak:

Årsmeldingen vedtas

ÅRSMELDING

INVEST IN BERGEN 2019

Vår overordnede målsetting er:

**Flere bedriftsetableringer og investeringer i
Bergensregionen**

Dette er Invest in Bergen

Invest in Bergen har som overordnet målsetting å få flere bedriftsetableringer og investeringer i Bergensregionen, samt å ta imot delegasjoner som kommer til regionen.

2019 var Invest in Bergens tredje driftsår. Medarbeiderne er ansatt i Hordaland fylkeskommune. Initiativet er finansiert av fylkeskommunen samt av følgende 22 kommuner:

Askøy, Austrheim, Bergen, Eidfjord, Fedje, Fusa, Gulen, Jondal, Lindås, Masfjorden, Meland, Modalen, Odda, Os, Osterøy, Radøy, Samnanger, Sund, Ulvik, Vaksdal, Voss og Øygarden.

Kommunene representerer ca. 80 prosent av innbyggerne i Hordaland.

Styringsgruppen

Det er etablert en styringsgruppe for Invest in Bergen, bestående av ordførere som representerer hver sin geografiske del av fylket. I 2019 har styringsgruppen hatt følgende sammensetning:

Roald Kvamme, Hordaland fylkeskommune, leder

Julie Andersland, Bergen kommune

Børge Haugetun, Øygarden kommune

Karstein Totland, Masfjorden kommune / Regionrådet for Nordhordland

Jon Larsgård, Jondal kommune frem til sommeren 2018, ble erstattet av **Hans Petter**

Thorbjørnsen, Ulvik kommune / Hardangerrådet

Marie E. Lunde Bruarøy, Os kommune

Hans Erik Ringkjøb, Voss kommune

Invest in Bergen 2019 – oppsummert

2019 har vært et aktivt år for Invest in Bergen. Og det er to endringer som særlig er verdt å merke seg, nemlig vår tilstedeværelse på messer og konferanser, og at vi i større grad har engasjert oss for å få nye, større industrietableringer til regionen.

Nytt i 2019

Invest in Bergen har besluttet å delta på konferanser og messer i 2019. Gjennom denne satsingen har vi knyttet kontakter og nyttig nettverk. Vi legger opp til å fortsette med dette også i 2020.

En annen viktig endring i løpet av 2019, er at vi nå har to konkrete fokus når det gjelder etableringer. Den ene er å hjelpe mindre selskap som ønsker å etablere seg i regionen. Den andre er å få nye, store industrietableringer som krever store industriarealer lokalisert i vår region. Dette er en mer tidkrevende jobb enn de mindre etableringene, men lykkes vi vil resultatene bli desto større.

Konkrete resultater

Vi har hatt én konkret etablering i 2019, Kinnva fra Singapore har etablert seg i Bergen. Kinnva utvikler en ny fôringrediens til oppdrettsnæringen. Selskapet mener denne kan erstatte noe av soyaen som brukes i dag. Ambisjonen er å etablere en egen fôrfabrikk i Bergensregionen.

I løpet av 2019 har Invest in Bergen jobbet med 34 prosjekter. Noen har vi brukt mye tid på, andre langt mindre. Vi har fått 21 nye henvendelser i 2019. Ni av prosjektene vi har jobbet med har besøkt regionen i løpet av 2019,

Vi tok med oss 13 prosjekter fra 2018 og inn i 2019, og overfører 16 prosjekter fra 2019 til 2020. Dette er prosjekter vi fremdeles har tro på kan bli realisert i vår region. Enkelte av prosjektene har vi hatt med oss fra 2016 og 2017.

Vi avsluttet 17 prosjekter i 2019. Dette er selskap vi ikke har hørt fra på lenge, og ikke har tro på vil etablere seg her.

Etableringer 2017-2019

Totalt i de tre Invest in Bergen-årene har vi hatt følgende resultater:

5 Etableringer 2017
3 Etableringer 2018
1 Etablering 2019
9 Etableringer totalt

GreenByte jobber med 12 datasentermuligheter

GreenByte er Invest in Bergens satsing på å fasilitere for datasenterutbygging i Bergensregionen. Dette er et fellesprosjekt med BKK og Hordaland fylkeskommune. GreenByte har identifisert 12 arealer hvor det ligger til rette for datasenteretableringer i regionen. Fem av arealene er mest modne for etablering. Disse har vi hatt mest fokus på i 2019.

I løpet av 2019 har GreenByte jobbet mye med å få frem et verditilbud for datasenteretableringer i regionen, slik at vi er godt rustet til å markedsføre tilbudet. Det unike i regionen er billig, fornybar kraft, kombinert med en verdensledende energiinfrastruktur.

NO-UK en realitet

GreenByte og Invest in Bergen har ivret for å få på plass en ny såkalt svart fiberlinje mellom Vestlandet og Storbritannia, NO-UK. Både Hordaland fylkeskommune og BKK har vært aktivt med å støtte opp om prosjektet. Sent 2019 ble det klart at investorene i prosjektet har vedtatt å bygge ut ny denne viktige infrastrukturen. Det betyr raskere datalevering mellom Vestlandet, Storbritannia, Irland og USA, og er svært viktig for eventuelle datasentre som ønsker å etablere seg i vår region.

Mottak delegasjoner

Invest in Bergen har ansvaret for å ta imot delegasjoner på vegne av kommunene og fylkeskommunen. I 2019 har vi totalt tatt imot 27 delegasjoner i 2019, med totalt 187 besøkende. Av disse var 21 kinesiske delegasjoner som totalt hadde 158 deltakere.

Invest in Bergen har jobbet betydelig mer enn de 20 prosentene som er satt av til å jobbe med delegasjonsreiser i 2019.

Administrativt i 2019

Det har vært utfordrende å samle styringsgruppen i 2019. Vi har derfor bare hatt ett styringsgruppemøte i løpet av året som har vært vedtaksfør.

Vi avholdt Eiermøte sammen med Etablerersenteret 14. juni 2019.

Økonomi

Årsresultatet for Invest in Bergen 2019 var på 3 853 433 kroner. Det er tatt ut 181 000 kroner fra likvidasjonsfondet til å dekke deler av kostnadene knyttet til mottak av delegasjoner. Det er tatt ut 205 022 kroner for å dekke arbeidet med GreenByte. Det var avsatt 300 000 kroner i budsjettet til dette.

Samarbeid

Samarbeidet med kommunene og fylkeskommune er avgjørende for at vi skal lykkes. Det er også det gode forholdet vi har til organisasjonene vi er i kontakt med, næringsklyngene i regionen, næringsforeningene, eiendomsbesittere og andre som bidrar til at vi gir gode opplevelser til dem som besøker oss og vurderer en etablering.

Samarbeidet med Invest in Norway og det nye uteapparatet i San Francisco, Tokyo, München, Seoul og Beijing er også et godt nettverk for oss. De fleste leads i 2019 er kommet gjennom Invest in Norway.

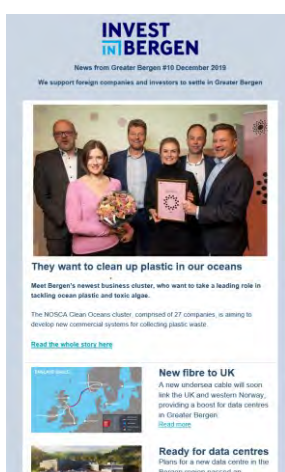
Invest in Norway har også spisset sitt arbeid til større industrielle satsinger der særlig tilgang på elkraft er viktig. Vi samarbeider derfor tett om prosjekter der vår region leverer på de egenskapene som kunden via Invest in Norway, spør etter.

Viktigste fokus er på havnæringene og sjømat, men også på tilgang på større arealer og tilgang til rimelig elkraft. Invest in Norway sin satsing på Norge som datasenterlokaliseringssted er også sammenfallende med vårt samarbeid med Vestland fylkeskommune og BKK.

Invest in Norway på besøk

Invest in Norway var på befaring på Mongstad og besøkte da både Alver og Austrheim kommuner

Nyhetsbrev

13 nyhetsbrev er sendt ut i løpet av 2019.

Corvus Energy åpnet i Bergen

Invest in Bergen har vært med å hjelpe Corvus Energy med å finne produksjons- og kontorlokaler på Midtun i Bergen.

Dette har Invest in Bergen arbeidet med i 2019

For å nå målet om flere bedriftsetableringer i Bergensregionen, som også innebærer flere arbeidsplasser i regionen, jobber vi etter fire hovedstrategier:

- Aktivt salg
- Markedsføring og profilering
- På stedet service
- Næringsvennlig offentlig sektor

Aktivt salg

Deltakelse messer og konferanser

Aktivt salg er det arbeidet Invest in Bergen gjør for å tiltrekke virksomheter til regionen. For 2019 ble det besluttet å delta på messer og konferanser for komme i kontakt med nye bedrifter.

Vi deltok på følgende arrangementer i 2019:

NASF – North Atlantic Seafood Forum, Bergen

Nor-Shipping – Oslo

Aqua-Nor – Trondheim

Erfaringen fra disse arrangementene er at dette er nyttige steder å være for å bygge relasjoner, og møte både lokalt og internasjonalt næringsliv. Vi fortsetter med dette i 2020, og fokuserer enda mer på å få til møter i forkant av arrangementene. Vi ser og på mulighetene for å lage sidearrangementer hvor vi legger til rette for foredrag om verdikjeder og interessante miljøer i regionen.

Mongstad Industrial Park

På Mongstad er det 4 900 mål ledige næringsarealer som enten er regulert til næringsformål eller avsatt i kommuneplanen til næring. Det er ikke mange sammenlignbare områder med tilsvarende store, ledige næringsareal andre steder i Norge. Derfor har Invest in Bergen sett muligheten for å tiltrekke ny industri til Mongstad.

Da Nordhordland Næringslag kontaktet oss for å være med på en diskusjon om hvordan dette arealet kunne posisjoneres og markedsføres, var det naturlig for oss å delta. Næringslaget satte sammen en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Equinor, Technology Centre Mongstad (TCM), Asset Buyout Partners, Alver kommune og Industriutvikling Vest.

Invest in Bergen har så langt bidratt med å lage en nettside for næringsarealene, sammen med denne gruppen, nettsted: www.mongstadindustrialpark.no og .com. Vi har og lagt til

rette for befaring med Invest in Norway på Mongstad for å vise dem mulighetene som ligger i disse arealene.

En svært viktig sideeffekt ved å bli godt kjent med mulighetene på Mongstad, er at vi langt enklere kan lansere ett eller flere arealer på Mongstad for potensielle interessenter, samt fylle ut såkalte Request for Information, som vi har mottatt flere av fra Invest in Norway. Request for Information er nødvendig informasjon til en mulig industrietablering som kan egne seg på et areal i vår region. Dette er interessante henvendelser som er en av flere muligheter for å få etablert ny industri i regionen.

Vi fortsetter arbeidet med Mongstad i 2020. Vi vil og bruke erfaringene fra Mongstad-prosjektet til å opparbeide oss enda bedre kunnskap om de andre større næringsarealene i regionen i løpet av 2020. Det er ett av de viktige satsingsområdene for 2020.

Datasenteretableringer

Siden 2017 har Invest in Bergen sammen med BKK og Hordaland fylkeskommune jobbet med GreenByte, prosjektet som har som mål å fasilitere for en etablering av datasentre i Bergensregionen. BKKs del av prosjektet er utlån av forretningsutvikler på full tid i prosjektperioden. Uten denne ressursen hadde vi ikke kommet så langt med GreenByte som vi er i dag.

Det er foreløpig identifisert 12 arealer som kan egne seg for datasenteretableringer. Fem av disse arealene er kommet så langt at de er klare for markedsføring. Datasentre som er særlig egnet for vår region er High Performance Computing (HPC). HPC er typisk brukt for å løse svært tunge beregninger gjennom modellering, simulering og analyse innen ulike næringer. HPC-etableringer trenger store mengder kraft, men til forskjell for såkalte hyperscale datasentre som Facebook og Google kan HPC-aktørene klare seg med langt mindre arealer, noe som muliggjør etableringer her hos oss.

Det vi særlig har arbeidet med i 2019 er å få frem et godt verditilbud til mulige interessenter. Det unike vår region kan tilby fremtidige HPC-kunder er grønn, fornybar kraft til svært konkurransedyktige priser, forsyningssikkerhet og en unik energiinfrastruktur.

Regionen har ikke nødvendig operatørmiljø for datasentre, derfor har prosjektet i 2019 og jobbet særlig mot nasjonale operatørmiljøer for å kunne tilby dem et samarbeid rundt utvikling av verditilbud til fremtidige kunder. Ved årsskiftet 2019/2020 var det flere prosesser i gang som kan resultere i konkrete avtaler om etableringer av datasentre i regionen.

Arbeidet med å aktivt markedsføre tilbudet i Bergensregionen, ble igangsatt i 2019, og skal fortsette i 2020.

GreenByte-prosjektet skulle etter planen evalueres i den formen det hadde i 2019. Primo 2020 ble prosjektet besluttet videreført ut 2020. GreenBytes styringsgruppe mente det er sannsynlig å realisere konkrete etableringer gjennom slutføring av pågående arbeid.

I 2019 fikk Menon Economics og COWI oppdraget med å gjøre en ringvirkningsanalyse av et scenario der det i 2035 var etablert 12 datasentre i Bergensregionen. Rapporten ble levert medio januar 2020, og interessen for rapporten var stor. Rapporten vil og være nyttig for å utvikle en felles regional strategi for hvordan legge til rette for datasentre i regionen. Ambisjonen er å ferdigstille en slik rapport første halvår 2020.

Markedsføring

Markedsføring messer og konferanser

I forbindelse med vår tilstedeværelse på messer og konferanser, har vi markedsført at vi er til stede og at vi er mulig å treffe. Vi har testet ut ulike måter å gjøre dette på i 2019. Det er utfordrende å nå ut til et internasjonalt publikum med budskapet vårt og å få til møter med bedrifter som ser Norge og Bergensregionen som et aktuelt sted å etablere seg. Men noen har vi nådd. Og vi har vunnet erfaring med hvordan vi kan samarbeide med andre for å nå frem.

I forbindelse med messene vi har deltatt på har vi også produsert et maritimt magasin og et sjømatmagasin for å kunne spre kunnskap om våre sterke næringer.

I 2019 kjøpte vi rettigheter til å bruke det digitale innholdsmarkedsføringsverktøyet Hubspot. Dette gir oss mulighet til effektivt å spre innhold på nett til konkrete målgrupper. Det gjør vi gjennom nyhetsbrev og ved å legge ut magasinene vi produserer til nedlasting. De som laster ned magasinene må legge igjen e-postadressen sin, slik at vi kan følge dem opp med nytt relevant innhold. Dette har vi hatt suksess med, og vi har tro på at dette på sikt kan skaffe oss nyttige relasjoner og kontakter.

Vi har knyttet til oss en medarbeider som er prosjektansatt som jobber 40 prosent med kommunikasjon. Dette er en av de tingene han har anledning til å følge opp systematisk for oss.

I 2019 har vi og engasjert oss i ulike prosjekter knyttet opp til promotering av Havbyen Bergen. Det er særlig to prosjekter vi har deltatt aktivt i: Ocean Showroom og konferansen The Ocean, som hadde sin premiere 17. september 2019.

Begge disse prosjektene har vi jobbet sammen med en rekke aktører, blant annet: klyngeorganisasjonene, forsknings- og utdanningsmiljøene, VIS, Bergen kommune, Hordaland/Vestland fylkeskommune.

Ocean Showroom har som målsetting å bli et visningssenter for havnæringene i regionen, mens The Ocean skal vise frem det siste nye innen havnæringene.

På stedet service

På stedet service er å ta imot dem som kommer til regionen for å gjøre seg kjent og vurdere muligheten for etablering. Invest in Bergen har opparbeidet gode rutiner for hvordan ta imot bedrifter, hvem vi kan presentere de ulike besøkende for samt legge opp et godt program for besøkende. Vi strekker oss langt for i forkant å forstå hva de som gjester oss er interessert i og hvem det kan være nyttig for dem å møte.

I løpet av 2019 har Invest in Bergen jobbet med 34 ulike prosjekter. Vi har hatt åtte besøk i løpet av året og en av bedriftene har etablert seg i regionen.

Visningssenter – Ocean Innovation Showroom

Invest in Bergen er representant i styringsgruppen for et forprosjekt for et visningssenter for havnæringene. Ocean Innovation Showroom skal være et nasjonalt senter for visning av bærekraftige produkter, teknologi og tjenester innen sjømat, maritim og energi. Det skal være et fysisk senter plassert i Bergen med digitale visningsløsninger som skal gi interessenter over hele verden mulighet til å se, oppleve og få informasjon om norske bærekraftige løsninger innen havnæringene. Senteret skal vise hele bredden av havnæringene overfor

besøkende fra næringsliv, industrirelatert forskning og beslutningstakere med politisk eller kommersiell interesse for norske løsninger.

Ocean Innovation Showroom skal bidra til økt eksport av løsninger innen havnæringene og økte forretningsmuligheter for norsk industri. Samtidig skal senteret effektivisere og profesjonalisere mottaket av delegasjoner som ønsker å lære om norske havnæringene og dermed bidra til å styrke Norges rolle som havnasjon.

Forprosjektet avsluttes i april 2020 med intensjon om videreføring til prosjektutvikling og implementering.

Næringsvennlig offentlig sektor

Hva kan kommunene og fylkeskommunen tilrettelegge for næringslivet? Invest in Bergen har et godt samarbeid både med fylkeskommunen og kommunene.

Englandskabelen

I 2019 ble det besluttet å legge ny fiberkabel mellom Vestlandet og Storbritannia. Prosjektet har navnet NO-UK. Kabelen skal legges i sjøen mellom de to landene. Dette prosjektet har Invest in Bergen jobbet med siden 2017, sammen med et godt partnerskap i Hordaland og Rogaland fylkeskommuner samt Ryfylke IKS. Også BKK har vært en svært viktig partner og tatt aktivt del i arbeidet og finansieringen med den nye fiberforbindelsen.

Ny såkalt mørk fiber vil gjøre Norge enda bedre rustet til å tilrettelegge for eventuelle nye datasentre i regionen.

Oppfølging KPA og planprosesser

Vi har fulgt opp planprosesser og KPA i kommunene, og har særlig fokus på næringsareal i disse prosessene. Invest in Bergen har i 2019 gitt høringsuttalelse til forslag til KPA for Lindås kommune og til forslag for Kommuneplan for Voss kommune. Vi fortsetter å følge aktuelle planprosesser i kommunene i 2020.

Næringsareal

Som tidligere nevnt har vi i 2019 justert noe på hva vi satser på. For å få nye, store industrietableringer som krever store industriarealer, har det vært riktig å satse på få kunnskap om, og oversikt over store næringsareal i regionen.

Arealguiden

Arealguiden er en digital oversikt over ledige arealer i regionen, og er et nyttig verktøy. Guiden er noe oppdatert i løpet av 2019, og det skal gjøres noen grep i 2020 for å gjøre den mer brukervennlig i 2020. Det er Greater Stavanger som utvikler verktøyet, og som har invitert inn andre regioner til å delta i dette.

Regnskap 2019

Regnskap 2019

		2019	2019
Utgifter		Budsjett	Regnskap
	Totalt	3 926 000	3 853 433
	Diverse utgifter ikke prosjektført		14 871
10149	Avhending BRB		65 000
10151	Adm. Invest in Bergen	2 300 000	2 563 523
10192	Markedsføring, profilering	550 000	477 036
10193	Aktivt salg	100 000	64 479
10194	På stedet service	50 000	4 475
10195	Næringsvennlig off sektor	100 000	243 683
10222	Fiber og datasenter	326 000	
10229	GreenByte	300 000	239 418
10237	Mottak delegasjoner	200 000	180 948
Inntekter		Budsjett	Regnskap
	Totalt	3 926 000	3 853 433
	Kommunene og fylkeskommunen	3 426 000	3 467 411
	BRB-fond (mottak delegasjoner)	200 000	181 000
	Driftsfond - GreenByte	300 000	205 022

Fond 2019

Driftsfond:

Inngang 2019: 1 786 714 kr
 Brukt i 2019: 205 022 kr

Driftsfond inngang 2020 1 581 692 kr

Likvideringsfond Business Region Bergen

Inngang 2019 2 435 000 kr
 Brukt 2019: 181 000 kr

Likvideringsfond Business Region Bergen inngang 2020: 2 254 000 kr

Totale fondsmidler inngang 2020: 3 835 692 kr

Balanse 2019

	31.12.2019	31.12.2018
Aktiva		
Driftsfond Invest in Bergen 2018	1 581 692	1 786 714
Likvidasjonsutbytte Business Region Bergen	2 254 000	2 435 000
Fiber- og datasenterprosjekt		326 000
Annen egenkapital		321
Sum egenkapital	3 835 692	4 548 034
Forpliktelser		
Fra BRB-utbyttet til mottak delegasjoner	200 000	200 000
Fra driftsfond Invest in Bergen til GreenByte	300 000	300 000
Fra fiber- og datasenterprosjekt		326 000
Sum forpliktelser	500 000	826 000
Sum egenkapital	3 335 692	3 721 713

Ni etableringer totalt, 11 nye henvendelser så langt i 2020

Invest in Bergens overordnede mål er å hjelpe utenlandske bedrifter med å etablere seg i vår region. Vi er en fasilitator for bedrifter som ikke kjenner regionen og som trenger hjelp til:

- selve etableringsprosessen
- arealer – hvor er det beste egnet for etablering
- nettverk
- investormiljø, lån, finansiering
- samarbeidspartnere
- arbeidskraft og kompetanse
- fasiliteter i regionen
- generell kunnskap om Norge og regionen

Vi skaper tillit i en etableringsfase. Resultatet av vår innsats er flere arbeidsplasser og økt verdiskaping. Det er ikke andre i regionen som bidrar med denne type støtte. Internasjonalt er slike organisasjoner kjent som Investment Promotion Agencies og Foreign Direct Investments (FDI), og er vanligvis offentlig finansiert.

Resultater

Invest in Bergen har i perioden 2017 til midten av 2020 hjulpet ni selskap med å etablere seg i regionen. Vi arbeider fremdeles med 16 henvendelser fra tidligere år som ennå ikke har bestemt seg for om de skal velge vår region eller andre steder å etablere seg.

Vi har fått 11 nye henvendelser i år, og til tross for koronautfordringer er det fremdeles interesse fra sju av disse selskapene for å etablere seg hos oss. Vi høster nå frukter av å ha vært synlig i noen år, og får nå flere seriøse, konkrete henvendelser. Vi er blitt kjent, og kan nå bygge videre på det.

Aktivt salg

Vi har vært en pådriver på å få frem nye næringsarealer som kan markedsføres internasjonalt som attraktive områder for ny industri. Dette arbeider intensiverer vi i 2020. Vi har vært en aktiv bidragsyter for å få på plass den aller første nettsiden for næringsarealene på Mongstad www.mongstadindustrialpark.no. Nå følger vi opp og henter inn mer og bedre informasjon om andre store næringsareal i regionen, for aktiv promotering av disse. For Mongstads del har dette alt gitt positive resultater.

Vi engasjerer oss også i de utfordringene regionen har, for å få ny industrietablering. Kraftsituasjonen i regionen er ett eksempel på det. Vi har tatt en proaktiv rolle for å få oppmerksomhet omkring dette.

Nettverk

Et bredt og godt nettverk inn mot kommuner, eiendomsbesittere, klynger, næringsorganisasjoner og andre er gode samarbeidspartnere er helt nødvendig i arbeidet vårt. Vi har fokus på å utvikle nettverket og særlig forholdet vårt til klyngene i regionen. De har et svært godt bedriftsnettverk som er viktig for nyetablerte bedrifter.

Markedsføring av sterke havnæringer

Som region har vi en stor jobb med å markedsføre regionen og Norge som et attraktivt sted å etablere seg. Særlig havnæringene er toneangivende, selv om det er viktig å understreke at vi hjelper alle som henvender seg til oss, og vi har flere saker som ikke angår havnæringene. Havnæringene er noe Invest in Norway og Innovasjon Norge er opptatt av. Her kan vi henge

oss på det arbeidet de gjør. Tilstedeværelse på messer og konferanser har vært et riktig skritt for oss, som vi fortsetter når det blir mulig igjen.

Datasenteretableringer

Vi har hatt mye fokus på å bli en attraktiv lokasjon for datasenteretableringer gjennom GreenByte som Invest in Bergen har vært initiativtaker til. Vi har fått til et samarbeid mellom Vestland fylkeskommune og BKK, hvor BKK stiller et årsverk til disposisjon i prosjektet. Vi har håp om at å få til en etablering i løpet av 2020. Det betyr arbeidsplasser og verdiskaping, ikke bare i den kommunen et datasenter eventuelt etablerer seg, men for hele regionen.

Invest in Norway

I den perioden Invest in Bergen har eksistert, har Invest in Norway (en del av Innovasjon Norge, Oslo) bygget seg opp parallelt. Vi har et tett, godt og nyttig samarbeid med Invest in Norway og utekontorene deres i Tyskland, Japan, Sør-Korea, USA og Kina. Invest in Norways og dermed vårt arbeid, er ett av områdene regjeringen inkluderer i sin eksportstrategi, og er ett av beina Norge har å stå på for fremtidig verdiskaping.

Mottak delegasjoner

Invest in Bergen har også oppgaven med å motta utenlandske delegasjoner som kommer til regionen. Vi har utviklet et eget digitalt verktøy for delegasjonsmottak. I 2019 tok vi imot 27 delegasjoner med totalt 187 besøkende. Av disse var 21 kinesiske delegasjoner med totalt 158 deltakere.

I dag har Invest in Bergen to fast ansatte og en prosjektansatt (90 prosent).

Styringsgruppe

Invest in Bergen har en styringsgruppe. Medlemmer styringsgruppen 2020-2023. Dagens styringsgruppe ble vedtatt på eiermøtet 2.3.2020.

Tor André Ljosland, leder for Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon i Vestland fylkeskommune (leder)

Erlend Horn, byråd for finans, næring og eiendom Bergen kommune

Tom Georg Indrevik, ordfører Øygarden

Hans Erik Ringkjøb, ordfører Voss

Trine Lindborg, ordfører Bjørnafjorden

Karstein Totland, ordfører Masfjorden og leder av Regionrådet Nordhordland

Roald Aga Haug, ordfører Ullensvang og nestleder i Hardangerrådet

Siv Høgtun, ordfører Askøy

Sigbjørn Framnes, Vestland fylkeskommune Vara: Jana Middelfart Hoff

Arkiv: <arkivID><jplID> FE-121, TI-&37
JournalpostID:
Sakshandsamar:
Dato: 03.03.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
033/21	Utval for næringsutvikling og drift	10.03.2021

Høyringsuttale regional plan for innovasjon og næringsutvikling

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Kommunestyret i Alver vedtar høyringsuttale for regional plan for innovasjon og næringsutvikling.

Politisk handsaming

Saka skal til uttale i utval for næringsutvikling og drift 10. mars

Saka skal til avgjerd i kommunestyret 25. mars

Saksopplysningar:

Bakgrunn

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling i Vestland har som mål å sette retning for arbeidet med innovasjon og næringsutvikling som byggjer på mål og prinsipp slått fast i Utviklingsplanen for Vestland 2020-2024.

Hovudmålet for planen er: Vestland er det leiande verdiskapingsfylket basert på berekraftig bruk av naturressursar, grøn næringsutvikling og innovasjon. Det peikast på at Vestland har mange og store fordelar for ei god omstilling. Men for å lukkast må vi bygge vidare på verdiane i fylket: «kompetent, open og modig» og ta i vare det vi er gode på i dag, legge grunnlag for ny innovasjon på tvers av verdikjeder – og gripe nye moglegheiter.

Planen har tre satsingar:

- Grøn næringsutvikling: Handlar om at produksjon og næringsaktivitet skal utviklast i ei retning som er meir berekraftig for miljø og klima, og i tråd med FN sine berekraftsmål.
- Innovative og inkluderande samfunn: Innovative samfunn fornyar seg og skapar verdi for verksemdar, samfunn og innbyggjarar. Inkluderande samfunn tar vare på mangfald og motverkar utanforskap.
- Areal til næringsutvikling: omfattar korleis vi nyttar naturressursar, og korleis vi legg til rette areal for ny næringsutvikling.

Eit viktig moment i oppfølginga av planen er å leggja til rette for å identifisere næringar og verdikjeder som kan fylle framtidig gap innan eksport- og verdiskaping. Dette har Alver kommune og Nordhordland tatt fatt på ved å tinga Scenarioanalysen for Nordhordland, som gir oss eit solid, lokalt grunnlag for konkrete forslag til satsingar, moglegheiter og barrierar. Det vert lagt vekt på ein regional næringspolitikk der bedrifter som skal kunne lukkast med grøn omstilling kjenneteiknast av ein open bedriftskultur, risikovilje og evne til å hente inspirasjon og kunnskap internasjonalt og frå andre bransjar.

Det blir oppfordra til at politikarane legg til rette for at teknologi, innsikt og rammar frå olje- og gassnæringa kan brukast i nye bransjar. Smart spesialisering er eit sentralt reiskap, og dette er EU, OECD og den norske regjeringa sin tilrådde metodikk for regional vekst og utvikling. Utgangspunktet er at alle regionar har særsegne

moglegheiter og ulike føresetnader for næringsutvikling. Smart spesialisering handlar om å utnytte desse skilnadene og skreddarsy ein næringspolitikk tilpassa kvar enkelt region. Dette gjeld også for bruken av verkemiddel. Mange av verkemidla vi har i dag, er innretta mot éin og éin bransje. Det vil vere behov for verkemiddel som legg betre til rette for innovasjon på tvers av bransjar.

Framover må det byggjast vidare på eksisterande næringar som olje- og gass, sjømat, maritim industri og prosessindustri, der regionen allereie er verdsleiar. Her har Vestland både naturgitte og kompetansemessige fortrinn i form av råvaretilgang, kunnskaps- og forskingsmiljø, industriell kompetanse og infrastruktur. Spesielt teknologi og kompetanse frå olje- og gassnæringa blir viktig for å skape vekst i nye verdikjeder og for å auke eksportinntektene i fylket.

Vurdering (Høyringsuttale)

Alver kommune seier seg einig i planforslaget sin presentasjon av viktige satsingsområde. Særleg fornybar energi, olje og gass, marin sektor, maritim sektor og prosessindustri er særskilte viktige næringar i Alver og Nordhordland, og som vi i fleire tilfelle er leiande på i Vestland og på nasjonalt nivå.

Vidare er kommunen samd i dei prioriteringar planen legg vekt på. I planforslaget er det framheva at Vestland bør gå for ein leiande posisjon ved å bygge vidare på eksisterande naturgitte og kompetansemessige føresetnader, blant anna innan havvind, hydrogen, karbonfangst- og lagring.

I Alver og Nordhordland er det særskilte gode føresetnader for å lukkast med å ta ein leiande posisjon i eit berekraftig grønt skifte, med store og aktive industriområde som Mongstad og ved Fensfjordbassenget, med veksande næringsparkar og mykje tilgjengeleg næringsareal. Allereie planlagde prosjekt viser at Nordhordland kan bli ein av Noregs mest attraktive industriregionar innanfor «hav møter land»-segmentet. Samstundes vil ein forventet fallande etterspurnad etter olje- og gass kunne gjere kommunen og regionen sårbar, og legge press på for å erstatte mange og viktige arbeidsplassar og næring i lang tid framover.

Det vert i planen vektlagt at det er viktig med godt samarbeid mellom ulike næringsutviklingsaktørar. I regionen vår har vi allereie mange aktørar som jobbar aktivt og godt saman om næringsutvikling, som nærings- og industriaktørar, Industriutvikling Vest, Nordhordland Næringslag, Regionrådet, Klar Bedrift, Invest in Bergen og Alver kommune. Dette samarbeidet bør vidareutviklast ved tydeleg rolleavklaring og ved bruk av Smart spesialisering, felles søknader til verkemiddelapparatet og større satsingar. Greenspot Mongstad er eit solid døme på aktiv handling og samarbeid for det grønne skiftet. Det same er samarbeidet om søknaden på batterifabrikken. Vi er små nok til å utvikle samhandling på tvers av regionen, næringsliv og verkemiddelapparatet, men har også musklar nok til å kunne auka samarbeid med andre regionar i Vestland.

Ein bør sjå næringspolitikk, arealbruk og infrastruktur i samanheng og vurdere kva for investeringar i infrastruktur som vil gje gode konkurransevilkår for næringsutvikling. Særleg bør det leggjast vekt på å sikre tilstrekkeleg nettkapasitet for forventet kraftkrevjande industri.

Kompetanse er eit gjennomgåande stikkord i planforslaget. Dette er særleg viktig i olje- og gassindustrien på Mongstad som hyrer eit par tusen tilsette. For å imøtekomme det grønne skiftet på Mongstad vil kartlegginga av omstillingsmotivasjon gjennom RIGHT Skills for the Right Future-prosjektet vårt, gje industrien, kommunen og fylket eit viktig kunnskapsgrunnlag for vidare utvikling.

Vi ser oss einige i fylkets aukande fokus på kompetanseutvikling og forsterka samarbeid med utdannings- og forskingsmiljø. Innovasjon og re-industrialisering vil krevje nye arbeidsmetodar og tettare samarbeid med forskingsmiljø enn det vi har i dag. Regionen vår opplev mangel på kvalifisert arbeidskraft, og dette vil truleg auke i takt med behov for ny, digital kompetanse. Det bør jobbast aktivt med å auke vår region som ein attraktiv bo- og arbeidsmarknadsregion for å sikre kvalifiserte arbeidstakarar framover.

Vedlegg i saka:

03.03.2021 høyringsversjon-berekraftig-verdiskaping

1520248

Høringsutkast

Berekraftig verdiskaping

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling
2021-2033

Innhald

1 Innleiing	4
1.1 Utfordringar og moglegheiter.....	5
1.2 Framtidas arbeidsplassar	6
1.3 Hinder for utvikling.....	7
1.4 Framtidas eksportnæringar.....	8
1.5 Innanlandsmarknaden	8
2 Visjon og mål	10
3 Satsingar	12
3.1 Tema som gjeld alle satsingane.....	13
3.2 Grøn næringsutvikling.....	14
3.3 Innovative og inkluderande samfunn	15
3.4 Areal til næringsutvikling	17
4 Frå plan til handling	20
4.1 Handlingsprogram og årsplanar	20
4.2 Samarbeid og forpliktande partnerskap	20
4.3 Verktøy og verkemiddel	21
4.4 Verknad for miljø og samfunn	21
4.5 Avgrensing og kopling til andre planar.....	22
4.6 Resultatmåling og evaluering.....	23
Definisjonar /Ordliste	24

Det er no vi skal skape framtidens arbeidsplassar!

Den store utfordringa i verda er eit klima i endring, men også stor sosial og økonomisk ulikskap. Vi er framleis midt i koronapandemien, og veit ikkje kva dette betyr for framtida. Oljeprisfallet vinteren 2019/20 var ein kraftig vekker. For Norge og Vestland fylke betyr dette først og fremst å arbeide endå hardare med «den store omstillinga» frå produksjon og distribusjon av fossilt brensel til noko vi enno ikkje heilt veit kva er.

Vestland er eit svært ressursrikt fylke, og nokre av framtidsnæringane er lette å få auge på. Andre er vanskelegare å sjå. I mange bransjar er vi verdsleiande, og det er avgjerande å nytte desse fortrinna i utvikling av nye produkt for marknader i endring. Vi må finne slektskapsband mellom dei beste næringane og næringsutøvarane, på tvers av etablerte bransjestrukturar, marknader, råvarer og produksjonsprosessar.

Fylkestinget har valt verdiane «kompetent», «open» og «modig» som skal danne retning for arbeidet i fylkeskommunen. Kanskje er det verdien «modig» som er viktigast for alle partnerane og innbyggjarane i det nye fylket i tida som kjem. Mot til å arbeide mot mål som synest langt borte, mot til å sjå løysingar der vi tidlegare såg problem. Mot til å sjå nye kombinasjonar av produkt og metodar, og sjå mot nye marknader. Mot til å fremme krav om endringar i rammevilkåra andsynes sentrale styresmakter når det er naudsynt.

Hausten 2020 har vi også sagt at vi må bli verdsmeister i samarbeid. Denne planen er eit resultat av at nesten 50 menneske frå mange ulike organisasjonar har arbeidd saman i arbeidsgrupper for å fremme synspunkt på omstilling, innovasjon, inkluderande samfunn, byen som motor, framtidens næringsareal, og felles verktøykasse. Vi skal halde fram med samarbeidet, men no for å realisere framtidens arbeidsplassar for eit kompetent og satsingsvillig folk; Vestlendingen!

1 Innleiing

Globalisering, demografiske endringar, urbanisering, digitalisering, klimaendringar og pandemi påverkar utviklinga i Vestland. Desse trendane grip inn i kvardagen til oss som bur her, dei påverkar næringslivet vårt, økonomien, miljøet og alt samfunnsliv. Dei tvingar også fram kortsiktige endringar og eit langsiktig behov for omstilling i næringsliv og samfunnsliv.

Vestland fylke og kommunane i Vestland har ei viktig rolle når det gjeld tilrettelegging for lokalt nærings- og samfunnsliv. Det skal no etablerast nye samarbeid, utviklast eit felles rammeverk, og leggjast til rette for gode, opne og føreseielege prosessar for verdiskaping og samfunnsutvikling. I dette arbeidet har Vestland fylkeskommune ei sentral rolle. Samfunnsoppdraget er å setja strategisk retning, engasjere og samhandle for å utvikla gode tenester og eit framtidsretta Vestland. Visjonen er å vera nyskapande og berekraftig. Dette er lagt til grunn for planarbeidet. Regionreforma har i tillegg gitt Vestland fylkeskommune ansvar for å

- gje strategisk retning til samfunnsutviklinga, tilpassa regionale og lokale forhold
- mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn
- samordne og koordinere offentleg innsats og verkemiddelbruk

Regional utvikling, verdiskaping og innovasjon krev langsiktig innsats og tett samarbeid mellom fleire aktørar. Korleis vi samarbeider er også viktig for dei resultata vi når. Næringsutvikling kan vera krevjande, både når det gjeld finansiering, kapasitet og kompetanse. Gode resultat krev kunnskap og god koordinering frå fleire verkemiddelaktørar. Eit konstruktivt samarbeid bidreg til at dei regionale- og distrikts-politiske måla blir nådde i større grad.

Dersom framtidig verdiskaping, eksportverdiar, arbeidsplassar og velstand skal sikrast og utviklast må alle gode krefter i næringsliv, det offentlege, academia og samfunnsaktørar elles jobbe saman om innovasjon på tvers av verdikjeder.

Innhaldet og satsingsområda i planen er utvikla gjennom samarbeid og samhandling med næringsliv, arbeidsliv, FoU-institusjonar, kommunar og regionale statlege aktørar. Næringsforum Vestland har ein sentral rolle i dette samarbeidet. Dei har i fellesskap utarbeidd planen, og har også ansvar i oppfølginga av planen.

Medlemmer i Næringsforum Vestland er Innovasjon Noreg Vestland, Fylkesmannen i Vestland, Fiskeridirektoratet Region Vest, NAV Vestland, Universitetet i Bergen, Høgskulen på Vestlandet, Norges Handelshøyskole, NHO Vestlandet, LO-sekretariatet i Vestland, KS Vestland, Bergen kommune og den regionale representanten for Norges forskingsråd. Fylkesdirektør for Innovasjon og næringsutvikling er leiar for forumet.

1.1 Utfordringar og moglegheiter

Vestland er det største eksportfylket i Noreg. Om lag 25 prosent av vasskrafta i landet vert produsert i vår region, og vi har fleire kunnskapsmiljø og teknologimiljø som er verdsléiande på sine område. Bergen har ein sterk posisjon som drivkraft for regionen – både regionalt, nasjonalt og ikkje minst internasjonalt. Langs kysten, i fjordane og i indre delar av fylket er det rike naturressursar, arbeidsplassar og verksemdar som gir gode føresetnader å utvikla grøn konkurransekraft og berekraftig verdiskaping.

Det som i dag er viktige næringar vil i stor grad framleis vere det. Fornybar energi, olje og gass, marin sektor, maritim sektor, prosessindustri, mineralutvinning og reiseliv er sterke bransjar som både har konkurransekraft og gir ringverknader i den regionale- og nasjonale økonomien. Reiseliv, media og kulturbasert næringsliv er viktige næringar.

Landbruket har som si viktigaste oppgåve å produsere mat. Skogsdrifta bidrar positivt til klimaet, både som karbonlager og fornybar ressurs som kan erstatte meir klimabelastande alternativ. Næringa gjev i tillegg grunnlag for arbeidsplassar både direkte og indirekte, skjøttar kulturlandskap og bidreg til busetnad i heile fylket. Verdikjeder knytt til alle desse bransjane inneheld kunnskapsintensive, tenesteytande næringar og spesialiserte underleverandørar. Alt dette er eit godt utgangspunkt for å løysa det som på sikt er dei to store utfordringane for fylket:

- Få fart på den store omstillinga som skal gjere Vestland mindre oljeavhengig
- Sikre verdiskaping, arbeidskraft og arbeidsplassar i heile fylket.

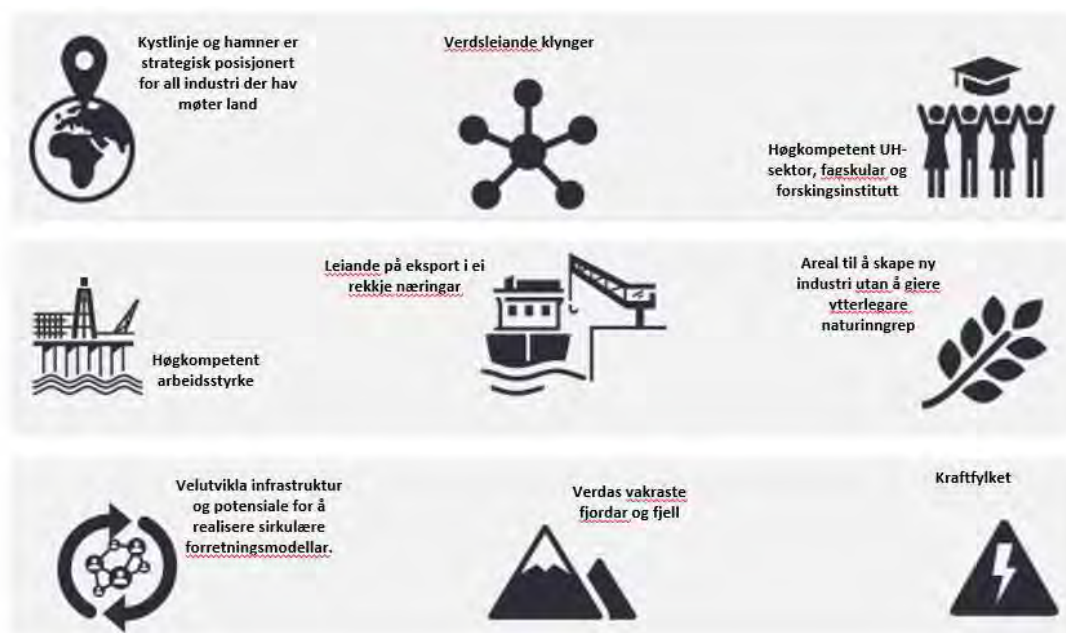
Den forventa nedgangen i olje og gass skaper eit eksportgap som må fyllast skal vi oppretthalde velferdsnivået i fylket og på landet elles. Kompetansen, teknologien og det internasjonale nettverket som er bygd opp etter fleire tiår med olje- og gassverksemd i Norge, er helt avgjerande for å drive fram teknologioverføring, utvikling og innovasjon både i etablert og nytt næringsliv. Utfordringa er å posisjonere næringslivet i Vestland i ein global marknad og byggje verdikjeder for å forsterke eksportnæringar og sikre auka verdiskaping. Det krev både større eksport frå eksisterande næringar og utvikling av nye eksportnæringar.

Det er ei overordna målsetting at heile fylket skal takast i bruk, og at alle skal ha like moglegheiter til å delta i verdiskapinga. Arbeidet skal vera relevant, samstundes som det bidrar til eit berekraftig og innovativt nærings- og samfunnsliv. Dette er krevjande når delar av fylket er prega av nedgang i folketalet, aldring og spreidd busetnad. Då blir tilgangen på arbeidskraft med rett kompetanse ei stor utfordring for næringslivet i distrikta.

Eit godt samspel mellom senter og omland på alle nivå må til. Bergen og regionale sentra må fungere som ei drivkraft i seg sjølv, men også sikre verdiskaping, arbeidskraft og arbeidsplassar i distrikta. Det er distrikta som kjem til å leie an i det grøne skiftet. Det er i distrikta ein finn naturressursane, arbeidsplassane og bedriftene som gjer at vi skal bruke grøn konkurransekraft og grøn næringsutvikling i alle ledd til å skape dei nye arbeidsplassane. Dette arbeidet er avhengig av rett kompetanse på riktig plass, og vi må skape synergjar og utvikling gjennom samarbeid på tvers av geografiske område og aktørar. Det må arbeidast målretta med å utbetra regionale og kommunale forskjellar på breiband-dekning og digital infrastruktur. God og relevant utdanning og kompetanse er naudsynt for at næringane våre skal vere konkurransedyktige internasjonalt.

1.2 Framtidas arbeidsplassar

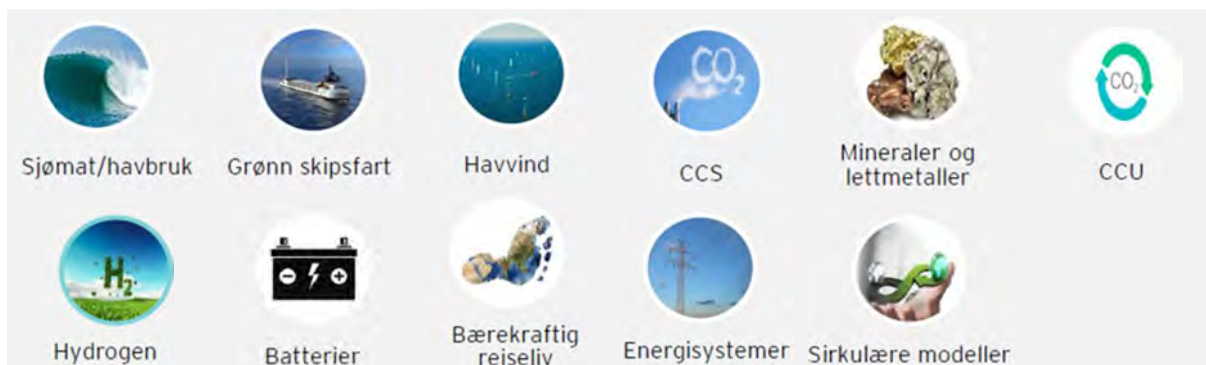
Skal vestlandsk næringsliv bli meir robust for ei klimavenleg framtid, må innsatsen rettast mot næringar som har stort potensial for låge klimautslepp, god lønsemd og internasjonal vekst. Framtidsscenario for næringslivet i Vestland fram mot 2035 viser både kva vi bør jobbe med for å styrka verdiskapinga i fylket, og kva som kan skje dersom det eksportretta næringslivet ikkje klarar å tilpasse seg utviklinga med nye internasjonale krav og skjerpa konkurranse. Scenarioet viser at grøn omstilling og verdiskaping er heilt avgjerande for å lukkast. Figuren under viser dei viktigaste konkurransefortrinna Vestland har for denne omstillinga.

Figur 1 Dei viktigaste konkurransefortrinna Vestland har for omstillinga fylket står overfor.

(Kjelde: «Vestlandsscenarioer 2020 – Felles kunnskapsgrunnlag for en foretrukket fremtid», EY på oppdrag av Vestland Fylkeskommune, NHO, LO, KS, NAV, Bergen Næringsråd, Næringsalliansen i Hordaland, Sogn og Fjordane Næringsråd, Bergen kommune og Atheno)

Vestland har verdsleiarde klyngemiljø og næringsalliansar som allereie har, og kan ta, ein leiarde posisjon i det grønne skiftet. Næringslivet i Vestland bør bygge vidare på eksisterande verdikjeder knytt til olje og gass, sjømat, maritim og prosessindustri. Her har Vestland både naturgitte og kompetansemessige føresetnader. Elleve verdikjeder, inklusive sirkulære modellar og energisystem har særskilt potensial for grøn omstilling og nye eksportverdiar. Av desse er særskilt havvind, hydrogen (blå og grøn), karbonfangst og -lagring (CCS) og løfta fram av EU og Noreg. Når det gjeld CCS er det sett i gang nasjonal satsing på mottaksanlegg for CO₂ ved Kollnes i Øygarden. Dette er ei del av Northern Lights-prosjektet for fullskala karbonfangst og -lagring, og omfattar transport, mottak og permanent lagring av CO₂ i eit reservoar i den nordlege delen av Nordsjøen.

Figur 2 Verdikjeder, inklusive sirkulære modeller og energisystem som har særskilt potensial for grøn omstilling og nye eksportverdiar (Kjelde: «Vestlandsscenarioer 2020 – Felles kunnskapsgrunnlag for en foretrukket fremtid», EY på oppdrag av Vestland Fylkeskommune, NHO, LO, KS, NAV, Bergen Næringsråd, Næringsalliansen i Hordaland, Sogn og Fjordane Næringsråd, Bergen kommune og Atheno)

1.3 Hinder for utvikling

Elektrifiseringa av Noreg er i gang og Vestland leier an. Det er varsla stor vekst i straumforbruket i Bergen og omland i planperioden. Ny landbasert industri og elektrifisering av sokkelen vil dubla forbruket i Bergen og omland i løpet av få år.

Manglande kapasitet i kraftnettet er på kort sikt det største hinderet for å få realisert desse planane. Utan oppgradering og fornying av kraftnettet vil det ikkje vera mogleg å etablere ny kraftkrevjande industri dei neste 5-10 åra.

Finn vi ikkje ei løysing på dette vil det føre til at vi tapar konkurransekraft, attraktivitet internasjonalt og at vi ikkje får sett i gang kritiske pilotprosjekt for berekraftig verdiskaping.

Figur 3 Varseltrekantane over viser dei største hindra for utvikling. (Kjelde: «Vestlandsscenarioer 2020 – Felles kunnskapsgrunnlag for en foretrukket fremtid», EY på oppdrag av Vestland Fylkeskommune, NHO, LO, KS, NAV, Bergen Næringsråd, Næringsalliansen i Hordaland, Sogn og Fjordane Næringsråd, Bergen kommune og Atheno)

1.4 Framtidas eksportnæringar

Vestland har sju næringar som er prega av internasjonal konkurranse. Dette er olje og gass, fornybar næring, maritim, marin, reiseliv, prosess- og verftsindustrien. Alle desse næringane kjem til å bli påverka av endra internasjonale rammevilkår som følgje av forsterka krav til berekraft, karbonnøytralitet, nullutslepp og klimatilpassing. Det er difor kritisk for Vestland at vi lukkast med å tilpasse og utvikle eksport-retta verdikjeder.

Dei fire eksportnæringane; sjømat-næringa, maritim næring, prosessindustrien og fornybarnæringa har allereie eit stort eksportvolum, og ei auke kan ha stor betydning for framtidig verdiskaping. Alle desse næringane har eit stort potensial i framtidas lågutsleppssamfunn fordi dei har høg produktivitet, stort eksportvolum og har gode moglegheiter for å kutte i klimagassutslepp. Fortrinna vert forsterka ved høgare internasjonal avgift på utslepp.

Kutt i klimagassutslepp krev auka elektrifisering, mellom anna på norsk sokkel. Det krev store kraftressursar og stor framføringskapasitet. Det er ei utfordring å unngå at dette hemmar anna, alternativ næringsutvikling basert på elektrisk kraft.

Delar av næringslivet i vårt fylke har eit forsprang på konkurrentane fordi dei allereie er i gang med å redusere utsleppa grunna relativt høge avgiftsnivå på klimagassar. Sjølv om utgangspunktet er betre for Vestland enn andre regionar, vil ein venta nedgang i olje og gass vere krevjande å møte. For å bøte på dette må næringslivet i Vestland førebu seg på å tette eksportgapet ved å skape nye verdiar gjennom auka eksport av varer og tenester med fokus på endra rammevilkår knytt til klima, miljø og berekraft.

1.5 Innanlandsmarknaden

Dei fleste i arbeidslivet arbeider i bedrifter som sel varer og tenester til ein lokal, regional eller nasjonal marknad, eller dei arbeider i offentleg sektor.

Landbruket er kanskje den næringa som har teke ut største effektiviseringsgevinstane siste åra, noko som har ført til færre bønder. Likevel har verdikjedane knytt til landbruket stor betydning for sysselsetjinga i Vestland. Daglegvarebransjen, bygg og anlegg er mellom dei aller viktigaste næringane i Norge med tanke på å halde hender i arbeid. Fleirtalet av dei sysselsette i reiselivet arbeider i ein lokal og nasjonal marknad.

Denne planen tek utgangspunkt i at vi skal halde fram med å stø utviklingsarbeidet i desse viktige næringane.

Offentleg sektor er på den eine sida ein forbrukar av midlar frå fellesskapet, men også ein vesentleg økonomisk faktor i form av store investeringar og innkjøp. Investeringar i vegar og anna infrastruktur, offentlege bygg, leveransar av varer tenester betyr mykje for ei rekke næringar. Denne innkjøpsmakta vil i større grad bli ein grøn innovasjonsdrivar for privat næringsliv, for på den måten motivere næringslivet til å utvikle nye berekraftige løysingar.

Kultur er også ein innsatsfaktor som skaper stor økonomisk aktivitet, mykje av denne aktiviteten er næringsverksemd.

Samla er alle desse næringane ein stor del av verdiskapinga. Norge er ein liten marknad, og skal vi utvikle norsk økonomi, må vi bruke merksemd på dei næringane som har eit potensial internasjonalt. Desse kan vi skildre som «motorane» i verdiskapinga, akkurat som produksjon og distribusjon av olje og gass har vore avgjerande for velstandsutviklinga vår.

Vestland er det fylket som produserer mest vasskraft. Fornybar energi blir ein nøkkel i planperioden. Planen har teke utgangspunkt i at vasskraft er kjend infrastruktur som ligg i botnen for mykje av det andre vi driv med.

2 Visjon og mål

Visjon: Nyskapande og berekraftig

Hovudmål: Vestland er det leiande verdiskapingsfylket basert på berekraftig bruk av naturressursar, grøn næringsutvikling og innovasjon

Utviklingsplanen gir ein felles kurs for å inkludere, inspirere og mobilisere Vestlandssamfunnet til innsats for ei berekraftig og nyskapande utvikling. Utviklingsplanen for Vestland har definert fire hovudmål som skal leggst til grunn for all utvikling, planlegging og aktivitet i fylket. Måla er lagt til grunn i denne planen.

- Mål 1: Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg
- Mål 2: Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling
- Mål 3: Lokalsamfunn som ramme for gode kvardagsliv i heile Vestland
- Mål 4: Like mogelegheiter til å delta i verdiskaping

Figur 4 Figuren illustrerer at samfunn og økonomi er innvevd i, og avhengig av, biosfæren. Når biosfæren er trua – gjennom menneskeskapte klimaendringar og tap av naturmangfald – må klima- og miljø veie tyngre og sjåast som ei føresetnad for sosial og økonomisk berekraft. (Azote Images for Stockholm Resilience Centre).

Satsingane denne planen definerer bidrar alle til å nå mål og strategiar i utviklingsplanen. Når det gjeld FN sine berekraftsmål vil planen legge til rette for langsiktig og berekraftig verdiskaping, og særleg bidra til å nå dei økonomisk berekraftmåla

- 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst
- 9. Industri innovasjon og infrastruktur
- 11. Bærekraftige byer og lokalsamfunn
- 12. Ansvarleg forbruk og produksjon
- 13. Stoppe klimaendringane
- 17. Samarbeid for å nå måla

Det likevel slik at alle berekraftsmåla og samspelet mellom miljø, samfunn og den økonomiske utviklinga er avgjerande for samfunnsutvikling og økonomisk vekst.

3 Satsingar

For at Vestland skal bli det leiande verdiskapingsfylket basert på berekraftig bruk av naturressursar, grøn næringsutvikling og innovasjon har vi tre satsingar:

- Grøn næringsutvikling
- Innovative og inkluderande samfunn
- Areal til næringsutvikling

Satsingane i planen gjeld for alle bransjane, men for å fylle eit forventa framtidig eksport- og verdiskapingsgap må vi også utvikle nye næringar og verdikjeder. Det vert difor ikkje trekt fram spesifikke næringar på regionalt nivå som det skal satsast på. Regional plan for innovasjon og næringsutvikling er ein 12-årig plan, og vil bli følgt opp med fleirårige handlingsprogram som vert vurdert for rullering årleg.

For å lukkast er det viktig at regionalt kunnskapsmiljø og næringsliv også rettar blikket mot nasjonale og internasjonale satsingar på arbeidsplassar, innovasjonskapasitet og konkurransekraft. Norge er ein stor bidragsytar i Horisont Europa – EU sitt rammeprogram for forskning og innovasjon (2021–2027). For å løysa globale utfordringar og samstundes skapa eit konkurransedyktig næringsliv, kjem det i planperioden tunge satsingar på m.a. helse, digitalisering, klima, energi, mat, bioøkonomi, naturressursar, jordbruk og miljø.

Figur 5. Satsingane i planen

3.1 Tema som gjeld alle satsingane

Heile Vestland skal takast i bruk, men innsatsen må ha eit regionalt perspektiv og tilpassast behov i ulike delar i fylket. Nokre tema og arbeidsområde er likevel felles for alle satsingar.

- **Samhandling og møteplassar**

Vi må legge til rette for innovasjonsnettverk og møteplassar på tvers av bransjar. For å nå måla i planen treng Vestland fylkeskommune partnerar i fylket som bidrar med dei verkemidla dei rår over, og kunnskap som supplerer og utfyller den kunnskapen som fylkeskommunen har. Mange utviklingsmiljø og organisasjonar i fylket har stor kompetanse, og unik nærleik til næringsaktørar og ulike geografiske område, og kan tilpasse innsatsen i ulike deler av fylket.

- **Internasjonalisering**

Vi opererer i ein internasjonal kontekst som set rammevilkår for næringsliv og offentleg sektor i Noreg. Internasjonale avtaler krev utvikling av berekraftige, utsleppsreduerte produkt og tenester. Historisk og kulturelt har Vestland dei beste føresetnad for å lukkast med ei grøn omstilling tilpassa behov i internasjonale marknader. Internasjonalt samarbeid gir oss kunnskap, kompetanse og nettverk i tillegg til finansiering av samarbeidsprosjekt og investeringsmidlar.

- **Kompetanse**

Tilgang til tilstrekkeleg og rett kompetanse er avgjerande for omstilling og grøn vekst. Vi skal bygge rett kompetanse for framtida, både for eksisterande og nye næringar. Vi skal sikre at innbyggjarane har kompetanse som gjer dei relevante for arbeidsmarkanden og kan ta gode karriereval. Dette må gjerast gjennom eit forpliktande samarbeid mellom utdanningsinstitusjonar, arbeidslivet og offentleg sektor.

- **Felles kunnskapsgrunnlag, analysar og kommunikasjon**

Gjennomføring av planen må vere kunnskapsbasert. Vi skal samarbeide om å oppdatere analyser, initiere større kunnskaps- og forskingsarbeid og dele kunnskap. Informasjon om måla våre, og resultat av satsingane, skal vere eit felles prosjekt. Dette er avgjerande for å sikre eit breitt eigarskap til utfordringar, moglegheiter og løysingar.

- **Forsking og innovasjon**

Forsking har ein sentral rolle innovasjonssystemet. Vi skal stimulere næringsliv og offentleg sektor til å nytte forskning i eige utviklings- og innovasjonsprosessar, og som grunnlag for politikk og vegval. Vi skal auke finansiering av forskning gjennom regionale ordningar og få betre utteljing i nasjonale og internasjonale forskings- og innovasjonsordningar. Det er behov for å vidareutvikle og skape nye arenaer for samarbeid om forskingsbasert innovasjon mellom næringsliv, offentleg sektor og forskingsaktørar, særleg i møte med dei utfordringane og moglegheitene Vestland står framfor.

- **Infrastruktur og digitalisering**

Næringsutvikling og verdiskaping er avhengig av god infrastruktur. Framtidig verdiskaping føreset gode regionale løysingar for transport og kommunikasjon. Vi må sørge for gode transportmoglegheiter for både gods og folk. Vi må ha tilstrekkeleg kapasitet på breiband, mobilnett og tilgang til elektrisk kraft. Vi må sørge for samordna planlegging og innsats, og regional transportplan og regional plan for fornybar energi, og oppfølginga av dei vil vere viktig for innsatsen innan innovasjon og næring.

- **Teknologi**

Framtidas tenestebehov krev nye arbeidsmetodar og auka bruk av teknologi. Endra økonomiske rammevilkår krev at offentleg sektor må jobbe smartare, effektivisere, innovere og digitalisere. I næringslivet kan ny teknologi og nye forretningsmodellar leggja til rette for innovasjon. Digitale løysingar kan leggja til rette for betre kunnskapsdeling og nye tenester.

- **Innovasjonsinfrastruktur**

Det må skapast ein god, regional innovasjonsinfrastruktur. For nærlingslivet handlar det om meir enn pengar. Kopling opp mot internasjonale kundar, investorar, samarbeidspartnarar og andre nettverk for å bygge forretningsrelasjonar og nettverk er viktige hovudaktivitetar.

3.2 Grøn næringsutvikling

Mål: Næringslivet i Vestland er klimanøytralt i 2033

Grøn næringsutvikling betyr at produksjon og næringsaktivitet skal utviklast i ei retning som er meir berekraftig for miljø og klima, og i tråd med FN sine berekraftsmål. Endringar og innovasjon knytt til grøn næringsutvikling vil skje på ulike måtar:

- Forbetring av eksisterande produkt, teknologi og tenester
- Utvikling av ny teknologi, nye produkt og tenester, nye organisasjonsmåtar og nye marknader.
- Etablering av heilt nye verdikjeder.

EU sin grønne vekststrategi – European Green Deal – vil påverka det internasjonale og eksport-retta næringslivet i vårt fylke. Sentrale element blir eit eige klassifiseringssystem (taksonomi) for økonomisk berekraft, standardar og merkeordningar for grønne produkt, og fremjing av investeringar i berekraftige prosjekt.

Paris-avtalen, som Norge har ratifisert, og målet om klimanøytralitet i EU i 2050 er styrande for utviklinga. Grøn næringsutvikling inneber mindre utslepp av klimagassar, særleg CO₂, mindre forbruk av ikkje-fornybare ressursar, sirkulær økonomi, mindre avfall og forureining, og særleg endringar frå fossile til fornybare energikjelder.

Forme om næringslivet til ei berekraftig framtid

Verksemder må gjerast klare til å handtere både det å produsere og optimere eksisterande drift, samtidig som dei arbeider med å utvikle nye produkt og nye verdikjeder. EU utformar politikk som påverkar norske bedrifter. Det er viktig å følge denne politikktutforminga tett for å kunne handtere nye reguleringar som kan påverke konkurranseevna til bedriftene, og for å dele informasjon med næringslivet som kan vere avgjerande for vegval. Finansiering frå EU-program blir viktig for bedrifter og FoU-miljø. For å sikre kommersialisering og oppskalering av grønne løysingar er det nødvendig å ha tilgang til gode testfasilitetar og vekstkapital. Det vil også bidra til å få fram ei breidde av nye berekraftige løysingar.

Grønt næringsliv i heile fylket

I tråd med endringar i næringslivet, må det arbeidast med å vidareutvikle og skape nye arbeidsplassar, som er viktige i ulike delar av fylket. Det må utviklast kompetansemiljø og arbeidsplassar som bevarer, tiltrekker og utviklar kompetanse. Slike miljø vil bidra til å tiltrekke seg bedrifter som kan skape nye arbeidsplassar ved å etablere seg i fylket. Ny næringsutvikling og ny industri må gjerast med ei målsetting om at det skal gjerast utan nye naturinngrep – fortetting rundt eksisterande industriområde kan vere ei løysing.

Framover må det arbeidast kontinuerleg med å identifisere verdikjeder til framtidige næringsmessige spesialiseringar (smart spesialisering). Det må bli enklare for innovative bedrifter å utvikle prototyper, teste, simulere og visualisere, slik at idear vert utvikla raskare, betre og med mindre risiko. I prosessen frå ide til marknad er det viktig med relevant forskning som kan bidra til auka kunnskapsgrunnlag.

Lukke eksportgapet

Den forventa nedgangen i olje og gass vil på sikt skape eit eksportgap som må fyllast, dersom vi skal oppretthalde velferdsnivået i Norge. Det blir ein stor utfordring å ta ut større eksport frå eksisterande næringar, utvikle nye eksportnæringar, og samstundes oppretthalde eksportinntekter på dagens nivå.

Eit grep som kan bidra er å granske om eksisterande næringsliv har produkt, tenester og teknologi som kan ha eit uforløyst potensial i internasjonale marknader. Samtidig må det aktivt arbeidast langsiktig med å utvikle eksportnæringar som kan ta posisjonar i nye verdikjeder og framveksande marknader.

Det offentlege kan bidra med å peike på samfunnsutfordringar med forretningsmoglegheiter. Der kan offentlig sektor nytta si innkjøpsmakt til å sikra utvikling av nye, grønne produkt og løysingar som kan eksporterast.

3.3 Innovative og inkluderande samfunn

Mål: Verdiskaping og nye grønne arbeidsplassar i heile fylket

Innovative samfunn fornyar seg og skapar verdi for verksemder, samfunn og innbyggjarar. Det vert eksperimentert for å finne nye løysingar på samfunnsutfordringane. Inkluderande samfunn tek vare på mangfald og motverkar utanforskap. Vestland sine innbyggjarar skal ha like moglegheiter til å delta i verdiskapinga gjennom relevant arbeid i eit berekraftig og innovativt nærings- og samfunnsliv.

Arbeidsplassane våre er del av lokalsamfunn med ulike eigenskapar. Skal vi få attraktive og nyskapande arbeidsplassar i heile fylket krev det gjensidig utvikling av lokalsamfunn, næringsliv og arbeidsplassar. Gode lokalsamfunn må danne ramma for berekraftig verdiskaping.

Vi må i fellesskap identifisere samfunnsutfordringar og næringspotensiale som mange sektorar må samarbeide om for å få løyst. Det krev mot, samspel og kunnskapsdeling på tvers av fylket. Byar og distrikta utviklar seg saman. Vi må sjå ting i samanheng, og få fram kva vi er gode på. Verdiskapinga er avhengig av gode lokalmiljø, sterke bu- og arbeidsmarknadsregionar, med relevante utdanningstilbod, og ein kultur for innovasjon og medverknad.

Samtidig som Bergen og dei andre byane styrker sin posisjon, må ein sikre at det er tilstrekkeleg med arbeidskraft og arbeidsplassar i heile fylket.

Utvikle berekraftige og inkluderande bu- og arbeidsmarknadsregionar

Vi må sikre trygge arbeidsplassar innan berekraftig næring og industri som byggjar på regionane sine fortrinn og ein robust offentleg sektor.

Relevant kompetanse og utdanning, og gode system for livslang læring er avgjerande for å sikre arbeidskraft som tek høgde for skiftande behov i arbeidslivet. Vi må legge til rette for tilgang på fleksible utdanningstilbod i den einskilde bu- og arbeidsmarknadsregion, frå vidaregåande opplæring og fagskule til doktorgrad. Vi må jobbe for å styrke og samle tilbod om karriererettleiing frå skule til arbeidsliv, og legge til rette for å behalde ferdig utdanna i eige fylke.

Det er behov for å etablere felles geografisk regioninndeling på tvers av forvaltningsorgan, som er hensiktsmessig for brukarar av ulike tenester. Infrastruktursatsingar i fylket må bidra til å utvikle større bu- og arbeidsmarknadsregionar.

Dele og dra nytte av innovasjonsinfrastruktur uavhengig av geografi

En regional innovasjonsinfrastruktur handlar om gode nettverk, forretningsrelasjonar og lokalisering av fysiske testanlegg, og system der det er lett og naturleg å dele informasjon og kompetanse.

Vi vil legge til rette for informasjonsdeling om kva som skjer innafor aktuelle bransjar og på tvers av bransjar og nivå – mellom næringsaktørane, offentleg sektor, klynger og forskning- og utdanningsinstitusjonar. Alle må kjenne til kva den infrastrukturen kan levere, og korleis ein tar det i bruk. Vi ønskjer plassere ny infrastruktur strategisk med tanke på naturressursar, eksisterande manglar innan infrastruktur, arealbehov og bransjebehov.

Digitale løysingar og oppdatert digital infrastruktur er viktige føresetnader for å nå dette målet.

Bygge kultur for innovasjon og medverknad

Utvikling av regionen, lokalsamfunn og offentlege tenester krev aktiv og reell involvering av næringsliv, innbyggjarar og brukarar. Fylkeskommunen og statlege aktørar må samhandle med kommunar, lokalsamfunn og frivillige organisasjonar for å løyse komplekse samfunnsutfordringar, og legge til rette for næringsutvikling og det grønne skiftet.

Vi må alle anerkjenne mangfald og inkludering som ein styrke for nærings- og samfunnsutvikling,

Det offentlege må aktivt legg til rette for samskaping og bruk av verktøy for innovasjon, entreprenørskap og medverknad, også gjennom offentlege innkjøp. Vi må hente inspirasjon både nasjonalt og internasjonalt.

3.4 Areal til næringsutvikling

Mål: Rett areal til rett føremål til rett tid.

Areal til næringsutvikling omfattar korleis vi nyttar naturressursar, og korleis vi legg til rette areal for ny næringsutvikling. Rett areal for rett næring, der ein har tatt omsyn til tilgang til infrastruktur er også eit sentralt element. Kommunane har gjennom sitt *ansvar for arealforvaltning* ei sentral rolle i denne satsinga.

Eit klima- og miljøvenleg utbyggingsmønster fører til at transportbehovet vert avgrensa, reduserer klimagassutslepp og sparar verdifulle areal. Fylket har stor produksjon av fornybar elektrisk kraft, men utfordringa er å dra større nytte av krafta i eige fylke. Akvakultur og fiske er viktige næringar, men vi må nytte dei innanfor berekraftige rammer.

Framføring av elektrisk kraft, vindkraft, mineralutvinning, fiskeoppdrett, landbruk, bustadutvikling, vegar og bruer krev tilgang til areal på land og sjø. Dette er krevjande, men viktig for å skape grunnlag for verdiskaping. Fleire stader medfører dette interessekonfliktar opp mot jordvern, kulturminne, friluftsinnteresser og inngrep i urørt natur. I enkelte område er det knappheit på areal som er tilpassa dei næringane som vert satsa på, andre stader kan eksisterande næringsareal få nytt formål eller fortettast slik at næringsutvikling skjer utan nye naturinngrep.

Den mest plasskrevjande næringa er landbruket, den nasjonale jordvernstrategien set mål for kor mykje landbruksjord som kan omdisponerast per år. Regional plan for innovasjon og næringsutvikling ser jordvernstrategien som ein sentral indikator for jordvern

Oppdateringa av kunnskapsgrunnlaget, med vekt på sjø- og fjellareal

Kunnskapsgrunnlaget varierer, og denne planen peikar på at kunnskapen om særleg sjøareal og fjellareal må betrast. Satsing på alternativ energi og mangedobling av havbruksproduksjonen aktualiserer problemstillinga.

Retningslinje

Ny regional planføresegn med heimel i § 8-5 i plan- og bygningslova :

Overordna retningslinjer for arealplanlegging knytt til næringsutvikling er å sikre rett, og nok, næringsareal for arbeidsplassane i Vestland til rett tid.

Sentrale føringar for planlegginga av næringsareal er:

- Rett areal til berekraftig verdiskaping/grøne næringar. At ein har berekraftig areal til akvakultur.
- At planar er oppdaterte, og at planlegginga er kunnskapsbasert
- At det regionalt vert kartlagt viktige areal for næring og viktige område som ikkje skal byggast ut, samtidig som at det vert tatt omsyn til jordvern / vern av landbruksareal.
- Arbeide for meir interkommunal planlegging knytt til næringsareal
- Inkludere næringsaktørar og bedrifter i planlegging av areal til næringsutvikling

Oppdaterte planar gjennom interkommunale planar eller interkommunalt samarbeid om plankompetanse

Mange kommunar, særleg dei minste, slit med utdatert planverk. Konsekvensen er auka bruk av dispensasjonar. Dette kan løysast ved auka samarbeid kommunane i mellom om sjølve planverket, det vil seie fleire interkommunale arealplanar, eller auka samarbeid om sjølve plankompetansen. Begge deler vil truleg krevje regional medverknad og støtte.

Regional samordning mellom kommunar, regional stat og fylkeskommunen i høve planlegging av næringsareal.

Det er kommunane som er planstyresmakt i arealsaker. Samstundes er det fleire utfordringar som kan løysast best gjennom interkommunalt samarbeid. Fylkeskommunen og statlege styresmakter bør ta ei tydeleg rolle som rådgjevar tidleg i planprosessen. Kommunane bør arbeide saman om omfattande planar, og utvikle felles plankompetanse der dette manglar.

Regionale styresmakter kan gi tydelege råd i saker som krev samordning mellom kommunane. Det er behov for å gå inn i prosessane tidleg for å hjelpe kommunane med planarbeidet. Det er også viktig å arbeide med å auke samarbeid mellom kommunar om plankompetanse. Vidare må regionale styresmakter arbeide aktivt med å levere relevant kunnskap innafor sitt ansvarsområde til kommunane for bruk i arealplanar.

Regionale styresmakter må leggje til rette for samordning i høve til næringsareal. Vestland må ha ei differensiert arealforvaltning - det vil vere ulike utfordringar i by og land, kyst og innland, som må takast omsyn til.

Tilgang til næringsareal er basert på berekraftig bruk av naturressursar, grøn omstilling og innovasjon i næringslivet

Det er behov for å styrke koplinga mellom kommunale samfunnsplanar og arealplanar. Det må sikrast at det er sett av areal i arealplanar til den næringsutviklinga det vert lagt opp til. Fylkeskommunen og statsforvaltaren må arbeida saman med kommunane om å halde arealplanar oppdaterte. Ein viktig arealressurs er reetablering i eksisterande handels- og næringsområde, og det å endre arealformål for å tilpasse seg næringsliv i endring. Det er mogleg å utvikle ny industri utan nye naturinngrep, t.d. gjennom reetablering og fortetting rundt eksisterande handels-, industri- og næringsområde.

Det er behov for å samordne planmessig utvikling av areal til næringsutvikling. Ikkje alle kommunar treng alle typar areal, Innafor bu- og arbeidsmarknadsregionar bør dette samordnast. Det må arbeidast med å få næringslivet til å delta aktivt i planprosessane.

Utarbeide rammer for rekkefølgjekrav i samband med utarbeiding av næringsareal

Det er utifrå eit samfunnsperspektiv behov for å arbeide med gode prinsipp for utarbeiding av gode rekkefølgjekrav, for at desse skal framstå som rimelege. Det er viktig å vekte interessene til utbyggjar på like line med andre interesser

Det vert arbeidd med å optimalisere tidsbruk i planlegginga

Næringslivet vert i 2033 opplevd som aktive i planarbeid, også på område som ikkje berre gjeld eiga verksemd. Næringsorganisasjonane får ei rolle i planlegging av næringsareal. Det vert arbeidd med å optimalisere tidsbruk i planlegginga. Eit viktig tiltak er å gi tiltakshavar kunnskap om lovkrav i planleggingsprosessen for å avstemme forventningane mot realistisk tidsbruk.

4 Frå plan til handling

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling er ein 12-årig plan. Planen er styrande for arbeidet i partnerskapen for innovasjon og næring i Vestland fylke. Styringsgruppe for planen er Næringsforum Vestland. Prioriteringane i planen blir konkretisert gjennom fireårige handlingsprogram og årsplanar.

4.1 Handlingsprogram og årsplanar

Planen er overordna og har eit langsiktig perspektiv. Vi skal gjere aktuelle og dynamiske prioriteringar i heile planperioden. Planen blir konkretisert gjennom fireårige handlingsprogram og årsplanar. Trong for å rullere handlingsprogrammet blir vurdert årleg i tråd med plan og bygningslova.

Eit fireårige handlingsprogram skal sikre forpliktande samarbeid i partnerskapen og bidra til å prioritere satsingar for å nå målsettingane. Det viktigaste føremålet med ein fireårige handlingsprogram er:

- konkretisere satsingane og måla i planen,
- å kombinere ulike verkemiddel
- å identifisere kunnskapsbehov og forskingsinnsats
- å fordele oppgåver i partnerskapen
- å legge grunnlag for oppdrag til operativt ansvarlege
- å gi eit klarare bilete av kva vi skal ha oppnådd slutten av ein programperiode

Årsplanar

Gjennom årlege handlingsplanar sikrar vi mindre kursjusteringar og økonomiske og administrative rammer for å setje i verk planen. Denne planen skildrar aktivitet som går utover den enkelte aktør sitt budsjett. Samarbeidet om å nå måla vert viktig. Gjennom årlege handlingsplanar og oppfølging i budsjett og økonomiplan sikrar vi mindre kursjusteringar og økonomiske og administrative rammer for å setje i verk planen.

4.2 Samarbeid og forpliktande partnerskap

Den regionale planen skal leggjast til grunn for regionale organ si verksemd og for kommunal og statleg planlegging og verksemd i fylket, jmfør Plan og Bygningslova § 8-2. Planen forpliktar partnarane som har ansvar for innhald og oppfølging av planen. Fylkeskommunen som regional utviklingsaktør har ansvar for leiing og koordinering, og dei andre partane skal vere likeverdige aktørar i oppfølging av planen. Partnerskap skal vere styringsform i oppfølging av planen. Alle deltakarane må ta ressursar inn i arbeidet. Partnerskapen skal jobbe saman om oppfølging av planen, utvikling av handlingsprogram og andre større vedtak. Partnerskap er forpliktande og blir regulert av ein partnerskapsavtale eller gjennom mandat for arbeidet.

Eit godt samarbeid, gode møteplassar og avklarte prosessar knytt til oppfølging av planen er sentrale prinsipp i oppfølginga.

Det er Vestland fylkeskommune som planmyndigheit, ved fylkesdirektør for innovasjon og næringsutvikling, sitt ansvar å koordinera arbeidet. Næringsforum Vestland har ein sentral rolle og skal sikre koordinert og effektiv bruk av offentlege ressursar til næringsutvikling i fylket, her under samarbeid mellom dei ulike aktørane i gjennomføringa av konkrete tiltak.

4.3 Verktøy og verkemiddel

For å nå måla i planen er verktøy og verkemiddel viktig. Utan verktøy og verkemiddel kan ingen av måla nåast, eller satsingar gjennomførast. Verktøy og verkemiddel er ikkje statiske. Nye kjem til, og andre vert tatt bort. Ei «komplett oversikt» vil difor ha avgrensa relevans i eit langsiktig og overordna planperspektiv.

For å betre kunne nytte, utvikle og samordne innsats i gjennomføring av planen må vi ha god oversikt over kva innovasjons- og utviklingsverkemiddel vi har, korleis dei kan nyttast eller utviklast og kva nye verktøy verkemiddel vi treng. Bruk av verkemiddel må vere dynamisk og basert på behov. Vi har identifisert ulike typar verkemiddel

- Økonomiske verktøy og verkemiddel
- Politiske verktøy og verkemiddel
- Forvaltningsmessige verktøy og verkemiddel
- Juridiske verktøy og verkemiddel
- Samarbeidsverktøy, forskning/kunnskap/FOU

Når det skal lagast handlingsplanar er val av verkemiddel sentralt. I arbeid med å gjennomføra planen vil ein nytte samansette verkemiddel eller verktøypakker, meir enn bestemte enkelt verktøy. Å realisere konkrete vedtekne målsettingar er komplekst og krev gjennomarbeida verktøy og verkemiddelløysingar. Det må vurderast korleis kan nytte ulike internasjonale, nasjonale og regionale verkemiddel strategisk til å nå måla i planen. Korleis kan vi nytte eigne verkemiddel som til dømes oppdragsbrev og tilsegn. Og identifisere om det er behov for nye verktøy.

4.4 Verknad for miljø og samfunn

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033 er heimla i Plan- og bygningslova (Pbl). I *Pbl. § 1-1. Lovens formål* kjem det tydeleg fram at pbl. skal fremje berekraftig utvikling til det beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjonar. Alle tre dimensjonar av berekraft skal dekkast i regional plan for innovasjon og næringsutvikling, både sosial, miljømessig og økonomisk berekraft.

Med tema innovasjon og næringsutvikling er økonomisk berekraftsmål særleg viktige. Planen har også ein grøn, miljømessig dimensjon gjennom at den økonomiske utviklinga skal bidra til å stoppe klimaendringane, og vere pådrivar for nullutslepp. Den sosiale berekrafta er viktig for at arbeidet med innovative og inkluderande lokalsamfunnsamfunn skal få den utviklinga som er ønskt i alle deler av fylket. Planen vil difor både påverke lokalsamfunn og næringslivet til å bidra til ei positiv miljøutvikling. Planen vil også påverke samfunn og lokalmiljø, Den vil arbeide for at heile fylket skal takast i bruk, og saumlaus samarbeid mellom lokalsamfunn, bedrifter og kunnskapsmiljø.

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling, inneheld overordna retningslinjer knytt til areal for næringsutvikling. Desse vil bli nytta i samband med utvikling av næringsareal. Retningslinjene gir ikkje bindingar, og gir ikkje klare rammer for utbygging. Dei er overordna og utløyser ikkje krav om konsekvensutgreiing.

4.5 Avgrensing og kopling til andre planar

Det har vore ei målsetjing å avgrense talet på planar, både regionale planar, men også tema- og strategiplanar. Ei forenkling og samordning av plansystemet vil tene to formål – ei meir heilskapleg planlegging der ein ser samfunnsplanlegginga i samanheng, samt at det blir lettare for både kommunane, regional stat, fylkeskommunen og ålmenta å forhalda seg til færre planar.

I Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 er det lagt føringar for at denne planen skal sjåast i samanheng andre regionale planar, som t.d. regional klimaplan, regional plan for senterstruktur, regional plan for kompetanse, regional transportplan og regional plan for fornybar energi. Regional plan for innovasjon og næringsutvikling er ein av dei fyrste som vert utvikla, og vi ser eit klart behov for samarbeid og koordinering mellom planer både i planfasen og i gjennomføringsfasen.

I utviklingsplanen og i planprogrammet er det peika på ei rekkje temaplanar og strategiar som skulle innarbeidast i Berekraftig verdiskaping – Regional plan for innovasjon og næring.

- Strategi for grøn omstilling i Hordaland
- Hydrogenstrategi
- Strategi for biogass
- Strategi for nullutsleppstransport i Vestland
- Forskingsstrategi for Hordaland
- Temaplan for landbruk i Hordaland
- Temaplanar for reiseliv
- Industristrategi for Sogn og Fjordane
- Strategi for breiband i Sogn og Fjordane 2016-2020
- Strategi for datasenter og digital infrastruktur

Planane er innarbeida i satsingane i den regionale planen. Innhaldet vil bli tydelegare i det første fireårige handlingsprogrammet. Sjølv om ein skal ha minst mogleg planar og ei samordning av plansystemet, så kan det bli trong for eigne temaplanar og strategiar. Dette blir vurdert i samband med utarbeiding av handlingsprogram.

I møte 29. oktober, i sak 134/2020 gjorde fylkestinget følgjande vedtak:

Vestland fylkesting vil i oppfylgginga av utviklingsplanen og andre styringsdokument for Vestland fylke leggje stor vekt på å utvikle målretta tiltak for å utvikle industrikommunane. Fylkestinget vil arbeide for gode rammevilkår for industri som er basert på fornybar energi og medverke til at SSB sine prognosar 2020-2050 ikkje blir ein realitet på dette området.

Med ei målsetting om berekraftig verdiskaping, vert industrien og industrikommunane viktige samarbeidspartar. Vidare er fornybar energi tatt fram som ein nøkkel for arbeidet i planperioden. Også denne satsinga blir meir konkretisert i samband ut utarbeiding av handlingsprogram.

4.6 Resultatmåling og evaluering

Saman med handlingsprogram og årsplanar vil det bli utarbeidd meir konkrete mål og strategiar for satsingane. Det skal også utarbeidast eit indikatorsystem for å overvake utvikling i fylket, og evaluere om tiltaka som bli sett i verk fører til effektiv verkemiddelbruk og måloppnåing.

Indikatorsystemet skal ha tre nivå:

- Nivå 1: Indikatorar for å overvake utviklinga i fylket og jamføre med andre geografiske einingar på overordna mål ved hjelp av offentleg statistikk, t.d. verdiskaping, eksportgap og klimagassutslepp.
- Nivå 2: Indikatorar for å prioritere satsingsområde og målgrupper.
- Nivå 3: Indikatorar for å måle resultat og effekt i ei definert målgruppe som verkemidlane er retta inn mot.

Det skal lagast eit dynamisk framstilling som viser utviklinga på dei tre nivåa.

Definisjonar /Ordliste

Omgrep	Forklaring
Berekraft /Berekraftig utvikling	Berekraftig utvikling er utvikling som tilfredsstiller dagens behov utan å øydelegge framtidige generasjonar sine mogleheiter til å tilfredsstille sine behov. For å skape berekraftig utvikling må verdssamfunnet jobbe på tre område: Klima og miljø - Økonomi - Sosiale forhold
Berekraftsmål	FNs berekraftsmål er verdas felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheit og stoppe klimaendringane innan 2030
Entreprenørielle oppdagelsesprosesser	Prosess for å finne fram til måtar å vidareutvikle spesialiseringane blir kalla entreprenørielle oppdagingsprosesser. De tar utgangspunkt i at ingen aktørar alene ser alle moglege vidare utviklingsveier. Men når bedrifter, forskarar og andre aktørar får tilgang til kunnskap som er forskjellig frå deira eigen, men ikkje så forskjellig at de er ute av stand til å forstå eller bruke den, akar sjansane for innovasjon.
European Green Deal	EU sin grønne vekststrategi – European Green Deal – legg opp til klima- og miljøpolitikk som går på tvers av politikkområde. Målet om klimanøytralitet i EU i 2050 er styrande for innhaldet i strategien. Stikkorda er meir berekraftig og sirkulær økonomisk utvikling med mindre forureining og lågare klimagassutslepp, betre helse, auka livskvalitet og nye arbeidsplassar. Strategien vektlegg eit breitt samarbeid mellom næringsliv, kommunar og regionar. Ambisjonen er at EU skal være første klimanøytrale kontinent i 2050, og at ein klarer 55 % reduksjon i klimagassutslepp til 55 % (frå 1990) i 2030.
Grøn vekst	Auka verdiskaping med mindre samla miljøbelastning. Ofte sett i motsetning til konvensjonell, «brun» vekst. Som kan definerast som auka verdiskaping der samla miljøbelastning aukar på tross av auka produktivitetsvekst. Her spiser volumet på veksten opp gevinsten av forbetringane. Døme sjølv om kvar bil har fått litt betre motor, køyrer fleire biler meir, slik at totale utslepp likevel går opp. (Per Espent Stoknes, BI)
Grøn konkurransekraft	For næringslivet er grøn konkurransekraft evna til å konkurrere globalt i ei tid der sterke verkemiddel vert tatt i bruk for å nå politiske klima- og miljømål. For å bli eit lågutsleppssamfunn må verda ta i bruk nye og sterkare verkemiddel i klimapolitikken, enn det ein er van med. Dette føreset også Parisavtalen. Elektrisitetsproduksjon og oppvarming må gradvis bli lagt om til nullutsleppsløysingar, transportmiddel må bli tilnærma utsleppsfrie, industriens prosessutslepp må bringes kraftig ned, jordbrukets utslepp reduserast og opptak av klimagassar i skog og landareal aukast. Dette vil endre rammene for næringslivet i alle land. Ny teknologi må utviklast og tas i bruk. Samtidig vil etterspørselen vris mot nye

	varer og tenester. For å takle omstillinga må næringslivet kunne dekke sine kostnader, inklusive klima- og miljøkostnader, med de prisene det kan oppnå for sine varer og tenester (regjeringa sin strategi for grøn konkurransekraft)
Grøn næringsutvikling	Grøn næringsutvikling betyr at produksjon, tenester og næringsaktivitet skal utviklast i ei retning som er meir berekraftig for miljø og klima, og i tråd med FN sine berekraftsmål.
Innovasjon	Det finnes ulike definisjonar på innovasjon. Dei er ikkje i konflikt med kvarandre men bringer gjerne fram ulike dimensjonar i kva omgrepet skal dekke. Vi trekker fram to definisjonar her: • «Innovasjon er å fornye eller lage noko nytt som skaper verdi for verksemd, samfunn eller innbyggjarar. Forma er eksperimenterande og løysinga er ikkje kjent på førehand.» (Difi) • «Nytt, nyttig, nyttiggjort. Innovasjon er noko nytt og nyttig som er tatt i bruk og skaper verdi» (KS)
Klimanøytral	EU definerer klimanøytralitet som utslepp fråtrekt opptak. Denne planen nyttar same definisjon, og legg til grunn følgande mål om å kutte CO₂-utslepp og andre sterke klimagassar • Visjonen om nullutslepp inneber eit mål om null fossile utslepp og at fossile drivstoff fasast ut av forbrenningsmotor. • Andre sterke klimagassar enn CO₂, som til dømes metan og lystgass, skal tolkast inn i definisjonen. • Reduksjon av naturlege utslepp frå husdyr og gjødsel skal ikkje tolkast inn i definisjonen. Desse vil ikkje vere mogleg å redusere til null. • Dersom utsleppa ikkje er råd å redusere, anbefaler vi aktørane til å sette ut (offset) ved kvotekjøp i medhald av GHG-protokollen. • Planen anbefaler at for at fylket skal kunne styre etter utsleppsmål, må naturleg karbonfangst og karbonfangst og -lagring (CCS) og -bruk (CCU) definerast inn og reknast som negative utslepp i klimarekneskapen. Det må avklarast korleis opptak av CO₂ frå store nasjonale satsingar innan CCS skal kvantifiserast i fylka sine klimarekneskap.
Parisavtalen	Parisavtala er ei internasjonal avtale om klimapolitikk. Den vart vedteken som ei juridisk forpliktande avtale på klimatoppmøtet i Paris 12. desember 2015. Praktisk talt alle FN sine medlemsland har slutta seg til avtala. Formålet med avtala er å «<i>styrke den globale responsen på trusselen som klimaendringene utgjør</i>». Avtalen etablerer eit mål om å avgrense temperaturauken på jorda til «godt under» 2 °C, og helst til 1,5 °C.
Smart spesialisering	Alle regionar har særeigne moglegheiter og ulike føresetnader for næringsutvikling. Både regjeringa, OECD og EU anbefaler å utnytte disse forskjellane og skreddarsy politikken til kvar region. Smart spesialisering er en metode for å få det til.
Taksonomi	EU skal innføre eit klassifiseringssystem (taksonomi) for berekraftig økonomisk aktivitet. Det er truleg EØS-relevant, men er foreløpig ikkje tatt inn i EØS-avtala. Taksonomien vil danne grunnlaget for europeiske standardar og merkeordningar for finansielle instrument og produkt. For at

en økonomisk aktivitet skal reknast som berekraftig må den bidra vesentleg til å oppnå minst eitt av seks definerte miljømål:

- Reduksjon av klimaendringar.
- Klimatilpassing.
- Berekraftig bruk og vern av vatn- og marine ressursar.
- Omstilling til ein sirkulærøkonomi, avfallsforebygging og gjenvinning.
- Forebygging og kontroll av ureining.
- Vern av artsmangfald og sunne økosystem.

Arkiv: <arkivID><jpID> FE-033
JournalpostID:
Sakshandsamar:
Dato: 26.02.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
034/21	Utval for næringsutvikling og drift	10.03.2021

Meldingar og orienteringar i Utval for næringsutvikling og drift 10.03.2021

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Meldingar og orienteringar vert tekne til orientering.

Politisk handsaming

Saka skal avgjerast i Utval for næringsutvikling og drift.

Saksopplysningar:

Det vert lagt fram følgjande meldingar og orienteringar:

1. Scenarioanalyse Nordhordland – presentasjon
2. Grønn plattform – orientering v/dagleg leiar Børge Brundtland-IUV
3. Nordhordland Unesco biosfæreområde knytt til grøn næringsutvikling – orientering v/Kari Natland/Kjersti Isdal-NUI
4. Startegi tilskotsordning SMIL – landbruket v/Laila Bjørge
5. Status alternativ-vurdering reinseanlegg Kvassneset v/Line M. Valle
6. Mindre prosjekt kontra større prosjekt – orinetering v/Anny Bastesen
7. Status på kapasitet plan og byggesak v/Anny Bastesen
8. Synfaring Alverland